

SUPER

11/2017

*Työnteolla ei
aina pärjää*

TYÖSSÄ KÄYVIÄ
KÖYHIÄ JO 250 000

Harmaa ylityö

PIENENTÄÄ PALKKAA
PÄIVÄKODISSAKIN

Oma SuPer

ON LIITON UUSI
PALVELUJÄRJESTELMÄ

SuPerin videosta somehitti

SUNNUNTAI – PÄIVÄ SIINÄ
MISSÄ MUUTKIN?

*Kunnissa
paniikkireaktio:*

*Sote-palveluja
yksityistetään
kiihtyvällä
vauhdilla*

RIITTA JUUJÄRVI
SILMÄTAUTIEN YKSIKÖSTÄ

63

Hanna Jokinen pohtii, mihin piirretään ammatillisuuden raja.

32

Hämeenlinnan vasu tarjoaa ideoita kasvattajille.

42

Henna-Mari Sundelin auttaa köyhiä lapsiperheitä.

14

Tarja Turpeinen leipoo joka viikko.

marraskuu

3 Pääkirjoitus **4** Ajankohtaista **5** Puheenjohtajalta **6** SuPerin neuvottelutavoitteet **8** Sote-toimintojen yksityistäminen kiivasta **9** Uusi luonnos valinnanvapaudesta valmistui **10** Liiton jäsenpalvelujärjestelmä uudistuu **11** Ammattihenkilölakiin täydennyksiä **12** Marraskuun lyhyet **13** Näin vastattiin, Lehtikatsaus **14** Lähi- ja perusruokaa: Puolukka-kookospiirakka **KANNESSA** **16** Riitta Juujärven työpäivä **21** Robotti mittaa Marevanin tarpeen **22** Väestön ikääntyminen muuttaa asumista **24** Väitös filippiiniläisten hoitajien asemasta **28** Nollatoleranssi raskaussyrjinnälle **29** Rentoutta lasten ruokailuun **30** Arvokas lapsi -teemailta Turusta **32** Varhaiskasvatussuunnitelman tekoa Hämeenlinnassa **34** Sirkka-Liisa Kivelän kolumni **35** Voittoisa työtaistelu Ranskassa **36** Opiskelijoiden ajatuksia unelmatyöstä **39** Sunnuntaisävideosta somehitti **40** Myötätuntoon voi myös väsyä **42** Köyhien lapsiperheiden määrä kasvaa **46** Hyvä hoitaja osaisi hevosjuttuja **47** Palasia sieltä täältä **48** Meidän juttu: lääkeannostelurobotti **52** Tärkeää tietää lomakorvauksista **54** Työaika-asioiden muistilista **56** Superristikko **57** Paras juttu **58** Opettajan näkökulma lähihoitajakoulutukseen **62** Jäsenyksikön palvelukortti **63** Hanna Jokisen pakina **64** Työttömyyskassa tiedottaa **69** Kuulumisia **72** Superkulttuuria **73** Anna kiitos kollegalle **74** Luonnossa **75** P.S. Peijaksesta Vantaalta

SUPER

64. vuosikerta
Tilaushinta 56 €/vuosi
Aikakauslehtien Liiton jäsen

JULKAISIJA

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto
Ratamestarinkatu 12
00520 Helsinki
Fax 09 2727 9120

PÄÄTOIMITTAJA

Leena Lindroos 09 2727 9174

TAITTAVA TOIMITTAJA

Jukka Järvelä 09 2727 9178

TOIMITTAJAT

Henriikka Hakkala 09 2727 9193
Sonja Kähkönen 09 2727 9175
Minna Lyhty 09 2727 9176
Marjo Sajantola 09 2727 9173

VIERAILEVAT KIRJOITTAJAT

Elina Kujala, Virpi Latva,
Irene Pakkanen, Antti Vanas

KANNEN KUVA

Riitta Juujärven kuvasi
Marjo Sajantola

ULKOASU

Eyekraft Oy
Jukka Järvelä

PAINOS

93 400

ILMOITUKSET

Mona Mikkola 09 2727 9191

OSOITTEENMUUTOKSET

Jäsenet: jäsenrekisteri 09 2727 9140
Tilatut: toimitus 09 2727 9298

KIRJAPAINO

 punamusta

ISSN 0784-6975

Painotuotteet
4041-0619

TYÖSSÄ KÄYVÄ JA KÖYHÄ

Tutkija Mikko Jakonen Jyväskylän yliopistosta toteaa maassamme olevan nyt arviolta 250 000 työssä käyvää köyhää. Hän arvioi määrän kasvavan edelleen. Tätä joukkoa yhdistävät osa-aikatyöt, pätkätyöt, vuokratyöfirmat, nollatuntisopimukset ja opiskelu. Monet työskentelevät naisvaltaisilla aloilla, myös hoitajina. Tutkija kumoaa käsityksen, jonka mukaan köyhät ovat saamattomia, laiskoja tai taitamattomia. Päinvastoin: he ovat yritteliäitä ja aktiivisia ja useimmat haluavat uskoa siihen, että tulevaisuudessa on luvassa jotain parempaa.

THL:n tutkimuksen mukaan Suomessa joka kymmenes lapsiperhe on köyhä ja niissä eläviä lapsia on jo yli 10 000. Lähihoitaja Henna-Mari Sundelin tietää perheiden hädän. Hän on itse tällä hetkellä työtön, mutta haluaa tehdä työtä muiden hyväksi. Sundelin työskentelee vapaaehtoisena lapsiperheille apua tarjoavassa Hope-järjestössä. Hän sanoo lapsiperheiden kaipaavan nimenomaan konkreettista, ihmisen tasolla olevaa apua. Sen vastaanottamiseen liittyy yhä häpeää ja joskus jo se vaatii ponnisteluja, että jaksaa apua edes hakea. Lisää aiheesta sivulla 42.

Tässä numerossa tarjoamme myös mukavia uutisia automaation alalta. Useissa kaupungeissa on otettu onnistuneesti käyttöön ohjelmistobotti, joka tekee Marevan-lääkkeen annostelun ja ohjeistuksen aiempaa joustavammaksi. Robotti laskee lääkkeen tarpeen ja määrittelee seuraavan laboratorioskäynnin ajankohdan. Kun hoitohenkilöstö on tarkistanut tulokset, robotti lähettää tiedot sekä vastaanottajan puhelimeen että Kanta-arkistoon.

Kokeilukäytössä oleva lääkkeenannostelurobotti puolestaan on osoittautunut hyväksi apuvälineeksi Harjavallan kotihoidossa. Äänen perusteella poikaystävänä tai Neiti Automaattina puhuteltu laite on lisännyt turvallisuuden tunnetta ja antanut lisää vaihtoehtoja käytännön työhön. Lähihoitaja Tanja Laine sanoo, että laite ei korvaa hoitajaa vaan esimerkiksi rytmittää asiakaskäyntejä paremmin asiakkaiden elämäntilanteita ja heidän omia toiveitaan palveleviksi. ■

leena.lindroos@superliitto.fi

Kalenteri

MARRASKUU

- 4.11. Pyhäinpäivä
- 8.–12.11. Kansainvälinen tieteen ja rauhan viikko
- 9.–11.11. Apuväline-messut, Tampere
- 9.–10.11. Työmarkkinapäivät, Helsinki, SuPer
- 12.11. Isänpäivä
- 14.11. Kansainvälinen diabetespäivä, WHO
- 16.11. Kansainvälinen suvaitsevaisuuden päivä

JOULUKUU

- 1.12. Maailman Aids-päivä
- 3.12. Kansainvälinen vammaisten päivä
- 6.12. Suomen 100. itsenäisyyspäivä

KOULUTUKSET

- 8.11. Vaihda vapaalle -seminaari, Helsinki, SuPer
- 14.11. Ammattiosaston kotisivut kuntoon, Helsinki, SuPer
- 15.–16.11. Aktiivinen ammattiosasto II, Helsinki, SuPer
- 16.11. Saattohoitokoulutus, Helsinki, SuPer
- 28.11. Yhdysjäsen on ykkönen -jatkok, Kuopio, SuPer
- 25.11. Yhdysopiskelijakoulutus, Oulu, SuPer

Ei rangaistusta vuosi- lomalla sairastamisesta

Työtuomioistuimien on pyytänyt ennakkoratkaisua Euroopan unionin tuomioistuimelta siitä, onko Suomen vuosilomalaki unionin oikeuden vastainen. Asia koskee työntekijän oikeutta siirtää sairauslomansa kanssa päällekkäin menevä vuosiloma pidettäväksi myöhemmin myös neljää viikkoa ylittävältä osin.

SuPerin näkemyksen mukaan EU:n työaikadirektiivi ja perusoikeuskirja suojaavat ansaittua vuosilomaa siten, ettei työntekijä voi menettää vuosilomapäiviään sen johdosta, että hän sairastaa vuosilomallaan.

Euroopan unionin tuomioistuimelta on pyydetty ennakkoratkaisua myös siitä, voiko työntekijä perusoikeuskirjaan vedoten vaatia menettämiensä vuosilomapäivien korvaamista suoraan työnantajaltaan. Mahdollista on myös, että korvauksista joudutaan oikeudenkäynteihin Suomen valtiota vastaan, mikäli vuosilomalain todetaan olevan ristiriidassa EU-oikeuden kanssa.

Vuonna 2013 vuosilomalaista poistettiin omavastuupäivät EU-oikeuden vastaisina. Samalla loman siirto-oikeus rajattiin kuitenkin koskemaan

vain vuosilomalain mukaista lomaosakeutta eli maksimissaan viiden viikon vuosilomaa.

Talvella 2015–2016 vuosilomalakiin palautettiin omavastuupäivät työntekijän sairastuessa lomansa aikana, siltä osin kuin tämä ei vähennä työntekijän oikeutta neljän viikon vuosilomaan. Perusteena tälle oli työnantajille vuosiloman siirrosta aiheutuvien kustannusten karsiminen.

EU-tuomioistuimien on kuitenkin oikeuskäytännössään lausunut, ettei palkallista vuosilomaa koskevan oikeuden loukkaamista voida koskaan perustella taloudellisten etujen suojelemisen tarpeella.

Oikeus palkalliseen vuosilomaan pohjautuu Suomea sitoviin kansainvälisiin perus- ja ihmisoikeussopimuksiin. Työntekijän oikeudesta palkalliseen vuosilomaan säädetään muun muassa YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen 24. artiklassa.

EU-oikeudessa palkallinen vuosiloma on erityinen ihmisarvoisten työehtojen ilmentymä ja unionin työoikeuden erityisen tärkeä periaate, josta säädetään Euroopan unionin perusoikeuskirjassa sekä työaikadirektiivissä. Perusoikeutena sitä ei voida myöskään tulkita rajoittavasti. ■

NYT ON AIKA

- Osallistua oman ammattiosaston syyskokoukseen.
- Tutustua SuPer-Ruudun uusiin ohjelmiin YouTubessa.
- Suositella SuPeria ja ansaita 30 euron lahjakortti.
- Mennä mukaan liittohallituksen jäseniltoihin.
- Alkaa seurata SuPer-lehteä ja -liittoa Instagramissa.
- Osallistua Nenäpäivään ja auttaa maailman lapsia.
- Poltella kynttilöitä ja nauttia pimenevistä syysilloista.

Rokotuslaki puhututtaa ja kuohuttaa

Uusi rokotuslaki tuli voimaan 1.3.2017, mutta parhaillaan on voimassa siirtymäaika koskien työntekijöiden rokotuksia. Työntekijöihin kohdistuva rokotuslaki tulee voimaan 1.3.2018. Se tarkoittaa, että niissä työpaikoissa, jotka laissa on määritelty, on työntekijällä oltava rokotesuojaukset kunnossa.

Laki on aiheuttanut kuohuntaa ja pahaa mieltä superilaisissa, vaikka monikaan meistä ei ole rokotusvastainen. Minullekin on tullut todella paljon yhteydenottoja influenssarokottamista vastaan. Moni on pohtinut, miten muuntuva virus on, ja miten heikon suojan rokote voi antaa. On myös mietitty niitä vakavia jälkiseuraamuksia, joista on uutisoitu. Jäsenet ovat huolissaan siitä, menettävätkö he työpaikkansa, jos eivät ota rokotetta. Entä jos on todella moniallerginen, eikä uskal-la sitä ottaa?

Nämä kaikki asiat on otettu liitos-sa tarkkaan mietintään ja suunnitte-luun. Kukin tapaus on yksilöllinen ja kun toistaiseksi yhtään tapausta ei ole ollut, ei vastauksiakaan vielä ole. Pää-asia on: meillä ei ole varaa menettää hy-viä työntekijöitä.

Tiiviisti voidaan todeta, että varhais-kasvatuksessa ja kotihoidossa työsken-televiä rokotussuojajavaatimus ei koske. Mutta tässäkin on poikkeus. Kotihoi-dossa rokote vaaditaan niiltä työnteki-jöiltä, jotka työnsä takia joutuvat työskentelemään tai olemaan potilaan kodin ohella myös sellaisten toimintayk-siköiden tiloissa, jossa vaaditaan roko-tesuojia.

THL:n näkemys on, että rokotus-suojajavaatimus koskee myös asumispa-lveluita, niin vanhusten kuin vammais-ten. Määrävin tekijä on sosiaali- ja ter-veydenhuollon asiakas- ja potilastilat.

Tässä taas tarvitaan paikallisia päätök-siä. Sosiaali- ja terveydenhuollon toi-mintayksiköiden johdon tehtävänä on määritellä ne tilat, joissa hoidetaan tar-tuntatautien vakaville seuraamuksille alttiita potilaita eli niin sanottuun ris-kiryhmään kuuluvia. Tämän päätöksen tulee perustua aina lääketieteelliseen ar-vioon. Näissä tiloissa työskentelevillä on oltava rokotussuoja siten kuin roko-tuslain 48. pykälässä säädetään.

On kuitenkin muistutettava ihan heti, että rokottaminen on työterveys-huollon tehtävä, ja vain siellä voidaan myös kirjata näitä tietoja. Ei siis niin kuin kuulin, että esimerkiksi kahvihuo-neessa on lista, johon laitetaan ruksi, mitä rokotteita on ja mitä kukin tarvit-see. Työkaveri sitten rokottaa ja laittaa ruksin, että kaikki ok.

Kuten jo alussa totesin, jäsenemme keskuudessa ei esiinny varsinaista roko-tevastaisuutta. Kaikki terveydenhuol-lon ammattilaiset tietävät rokotteiden hyvät puolet. He tietävät miten monta hengenvaarallista tautia on saatu Suo-messa hävitettyä ja maailmallakin ku-riin rokotteiden ansiosta. Kyse on joi-tain ihan muusta. Sanalla pakko on ai-na huono kaiku. Vaikka tämä laki on työnantajaa pakottava, se koetan itse-määräämisoikeutta rajoittavana. Myös se, että lain laiminlyönnistä voi seurata työsuhteen päättäminen, on ollut suuri huoli. Tätä eivät varmaankaan lainlaati-jat ole tarkoittaneet.

Superilaiset työskentelevät suu-rimmaksi osaksi vanhusten, vam-maisten ja mielenterveyspotilaiden kanssa. Näissä tehtävissä rokotesuo-jan määrittelee toimintayksiköiden johto lääketieteellisen arvion perus-teella, eli hoidammeko tartuntatau-tien vakaville seuraamuksille alttiita potilaita. Tämän voi kääntää myös toisin päin: rokote suojaa myös mi-

nua, etten saa potilaista tartuntaa. Ei-kä pidä unohtaa sitä kaikkien tärkeintä, käsihygieniaa!

Jos on jo nyt tiedossa ongelmia, niin ottakaa yhteyttä liittoon. Katsotaan, miten edetään. Kuten joku on viisaas-ti todennut: ”Haasteet tekevät elämäs-tämme mielenkiintoista, ja niiden voit-taminen tekee elämästämme tarkoituk-sellista.” ■

Terveisin

Silja

SuPer teki päätökset neuvottelutavoitteistaan

TEKSTI JUKKA JÄRVELÄ

Suomen lähi- ja perushoitajaliiton hallitus löi lokakuun lopussa lukkoon tavoitteet alkaviin työehtosopimus-neuvotteluihin. Palkkojen korotus sekä julkisella että yksityisellä sektorilla ja julkisen puolen lomarahaleikkausten kompensatio ovat tärkeitä neuvottelutavoitteita.

Työehtosopimuksia valmistava neuvottelukierros on käynnistynyt. Ensimmäisiä neuvottelutuloksia on odoteltu paperi- ja teknologiateollisuuteen. Hoitajia koskevat neuvottelut eivät vielä ole alkaneet.

SuPer ei siis vielä neuvotele, mutta lokakuun lopussa liiton hallitus päätti superehtosopimusta koskevista tavoitteista. Kokouksen päätökset eivät ehtineet tähän lehteen, ne voi lukea liiton verkkosivulta.

Vientialan neuvotteluja on jo käynnissä. Julkisudessa on ollut esillä Paperiliitolle tarjottu nollalinja. Nolla ei tule missään tapauksessa riittämään tällä kierroksella SuPerille.

Palkankorotusten ja lomarahaleikkausten korvaamisen lisäksi tekstityöehtosopimuksesta tärkeimmäksi nousee kuntapuolella jaksotyöaika- ja muodon käyttö kotihoidossa. Myös luottamusmiehen aseman parantaminen, ajankäyttö ja tiedonsaantioikeudet nousevat kaikissa neuvottelupöydissä esille.

Oman lisänsä neuvottelukuvioihin tuo koko ajan käynnissä oleva sote-uudistus ja etenkin sen kankeahko eteneminen.

NYT KATSOTAAN

SuPerin puheenjohtaja Silja Paavola ei halua puhua prosenteista, mutta siitä hän on varma, että palkankorotukset ovat tämän neuvottelukierroksen ydinasia.

Toinen Paavolan esille nostama seikka on julkisen puo-

len lomarahaleikkausten jonkinlainen kompensatio. Lomarahaleikkauksia ei voi perua, ne ovat voimassa vielä kaksi vuotta.

– Ostovoimasta tässä on nyt kysymys. Ennen kuin asetumme neuvottelupöytään, katsotaan, miten metalli ja paperi pääsevät omista neuvotteluissaan eteenpäin.

Neuvotteluihin mennään selkein asetelmin:

– Pian ollaan kasvokkain ja kysytään vastapuolelta, ovatko he tosissaan. Kysymme vielä myös jäseniltämme, ovatko he tosissaan. Tämän jälkeen aletaan suunnitella, mitä kaikkea voidaan tehdä.

– Isoja asioita ei kokeuksieni mukaan saa kovin helposti läpi.

TAISTELUVALMIUTTA

Kaikki viittaa siihen, että motivaation puutteeseen ei näissä neuvotteluissa kaaduta. Taisteluvalmiutta pitäisi löytyä.

– Mitta alkaa olla työntekijöillä täysi. Heitä on kuriutettu aika viljalti. Jäsenten kyykyttäminen ei voi jatkua. Kyllä tässä jonkinlaista liikkeen kannallepanoa tarvitaan.

– Julkisella puolella kova isku olivat lomarahaleikkaukset. Yksityisellä puolella periaatteessa koko palkan taso on ongelma: työnantajien

ajatusmaailman mukaan kaikki uudet työntekijät voidaan siellä pistää suoraan alimmalle palkkatasolle, vaikka heilläkin työn vaativuuden pitäisi määrittää palkan suuruus.

Pääministeri Juha Sipilän kommentin nollakorotuksia vastaan Paavola laittaa omaan arvoonsa.

– Tässä tilanteessa jokaisen pitäisi tajuta, että politiikka ja työmarkkinaosapuolet on heikko yhdistelmä. Kun meillä ei nyt ole sitä kolmikantapöytää, ei kannata huudella ulkopuolelta.

–Työntekijä- ja työnantajapuolelta hoitavat homman, Paavola vakuuttaa.

INGIMAGE

LOKAKUUN TAPAHTUMIA NEUVOTTELUKENTILLÄ

6.10. Metsäteollisuus tarjosi palkansaaajille sopimusta, jossa ei ollut lainkaan palkankorotuksia seuraavaksi 12 kuukaudeksi. Metsäteollisuus siis kieltäytyi neuvottelemasta palkankorotuksista. Paperiliiton hallituksen kokouksessa väläyteltiin tämän jälkeen lakkoaseen käyttöä.

9.10. SAK:n hallitus paheksui Metsäteollisuuden toimintaa työehtosopimusneuvotteluissa ja päätti tiivistää liittojen yhteistyötä ja lisätä tietojen vaihtoa, jotta kaikille saadaan ostovoimaa parantavat työehtosopimukset. Lisäksi SAK:n hallitus totesi, että liitot nostavat toimintavalmiuttaan.

11.10. Pääministeri Juha Sipilä sanoi televisiossa, että esillä ollut palkankorotusten nollalinja on hänen mielestään kohtuuton.

14.10. Juha Sipilä ei sulattanut palkkapuheistaan saamaansa kritiikkiä. Työntantajapuoli oli tuhtunut Sipilän toteamuksesta, että nollakorotukset ovat kohtuuttomia syksyn palkkanegotointeissa.

17.10. Kunta-alan työntekijäpuolen neuvottelujärjestöt ja KT Kuntatyönantajat päättivät ottaa aikaisien maakuntauudistuksen vaatiman uuden sopimus- ja neuvottelujärjestelmän luomisessa. Asiassa päätettiin palata neuvottelupöytään sitten, kun kunta-alan uudet virkaehtosopimukset ovat voimassa.

19.10. Paperiliiton ja Metsäteollisuuden väliset työehtosopimusneuvottelut jatkuivat. Paperiliitto ei kommentoinut julkisuuteen tiedotusvälineille neuvottelujen tarkempia sisältöjä ja aikatauluja SuPer-lehden painoonmenohetkeen mennessä.

VIESTEJÄ TULEE

Myös yksityissektorin superilaisilta kantautuu liittoon viestejä, joiden mukaan nyt on saatava palkankorotuksia.

Työhyvinvointikin nousee neuvotteluissa esille. Työergonomia pitää saada kuntoon eli työvuorolistat pitäisi suunnitella niin, että ne edesauttavat työntekijän jaksamista.

Luottamusmiesten toimintaedellytykset on kolmas yksityissektorin painopisteistä neuvotteluissa. Luottamusmiesten tiedonsaantia täytyy parantaa, ajankäyttökysymykset tulee selvittää ja koulutusasiat on pantava kuntoon.

– SuPer on käynnistänyt tukitoimintakoulutukset jäsenille. Lokakuussa koulutettiin sosteriläisiä, ja marraskuussa terveyspalvelualalla on kaksipäiväinen koulutus, SuPerin yksityissektorin neuvottelupäällikkö Pia Zae-

rens kertoo.

Koulutukset järjestää TSN, joka on SuPerin, Tehyn ja ERTO:n neuvottelujärjestö yksityissektorilla. TSN:n hallitus myös vahvistaa neuvottelutavoitteet liittojen tavoitevalmistelujen pohjalta.

TSN on tehnyt tärkeän linjauksen neuvotteluja koskien.

– Varsinaisia sopimusneuvotteluja ei aloiteta yksityisellä puolella ennen kuin terveyspalvelualan ja sosiaalialan pöydissä on käyty läpi keskusjärjestösopimusasiat.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK irtisanoi keskusjärjestösopimukset keväällä. Asiaa ei ole käsitelty tuon jälkeen työntantajapuolen nihkeyden takia.

TSN:n mukaan irtisanotuissa sopimuksissa kuitenkin on sellaisia asioita, joista mahdollisesti tarvitaan kirjauksia työehtosopimuksiin. ■

STTK: perhevapaa-uudistus on valmisteltava huolella

STTK pitää myönteisenä, että perhevapaan uudistustyö on vihdoinkin lähtenyt liikkeelle. Lopputuloksen kanssa ei pidä hätiköidä. ”Tarvitaan vaikuttava, ei kosmeettinen uudistus. Uudistuksen vaikutusarviot on tehtävä huolella”, puheenjohtaja Antti Palola tiivistää. STTK:lle keskeisiä tavoitteita ovat palkka- ja muun työelämän tasa-arvon edistäminen sekä naisten työmarkkina-aseman ja urakehityksen parantaminen. Perhevapaa-uudistuksessa on lähtökohtana oltava työn ja perheen yhteensovittaminen, lasten ja perheiden hyvinvointi sekä joustavia vaihtoehtoja tarjoava järjestelmä. Jotta isät voisivat jatkossa pitää enemmän perhevapaita, vain isille kohdistettavien kiintiöiden kasvattaminen on STTK:n mukaan välttämätöntä.

Opioidikorvaushoidossa oleville perustettiin potilasyhdistys

Tampereella on perustettu valtakunnallinen potilasjärjestö opioidikorvaushoidossa oleville. Yhdistyksen nimeksi tuli Okey, opioidikorvaushoidon edistämisyhdistys. Yhdistyksen tavoitteena on vaikuttaa niin yhteiskuntaan, korvaushoidon toteuttamiseen kuin korvaushoidossa olevien asemaan. Yhdistys pyrkii edistämään ihmisten tietoisuutta korvaushoidosta ja vähentämään korvaushoitoon liittyvää leimaa ja ennakkoluuloja. Okey-yhdistykseen voi liittyä korvaushoitoon hyväksytty, hoidossa oleva tai hoidossa ollut henkilö.

Riskinä työsuhde-ehtojen heikentyminen

Sote-yksityistäminen kasvaa räjähdysmäisesti

TEKSTI SONJA KÄHKÖNEN

Kuntapäätäjät pelkäävät, ettei asukkailla voida enää turvata lähipalveluja sote-uudistuksen myötä. Tämä on johtanut sote-palvelujen ulkoistamisen rajuun kasvuun eri puolilla Suomea.

Kunnissa on jälleen käynnissä paniikkireaktio. Sote-toiminnot siirretään kiihtyvää tahtia yksityisille palveluntuottajille, kun lähipalvelujen pelätään karkaavan sote-uudistuksen myötä kuntalaisten ulottumattomiin.

SuPerin yksityissektorin neuvottelupäällikkö Pia Zaerens kertoo, että useat paikkakunnat ovat viime vuosina ryhtyneet ulkoistamaan sote-palvelujaan: joko kaikki palvelut tai osan niistä, esimerkiksi vanhuspalvelut tai päivähoidon. Palvelujen yksityistämisessä oli piikki viimeksi noin puolitoista vuotta sitten. Tilanne kuitenkin rauhoittui, kun maan päätäjät puuttuivat tilanteeseen. Nyt tilanne on jälleen kärjistynyt.

– Kun päätös sote-uudistuksesta lykkääntyi, sote-toimin-

tojen ulkoistaminen aktivoitui taas eri puolilla Suomea. Viime viikkoina uutisia yksityistämisestä on kantautunut muun muassa Kinnulasta, Lumijoelta, Pyhärannasta, Konnevedeltä, Ylä-Savosta ja Ranualta.

Zaerens kertoo, että SuPeriin tulee jäseniltä paljon ulkoistamisiin liittyviä yhteydenottoja.

– Siitä huolimatta vaikuttaa siltä, ettei kaikille ei ole täysin selvää, miten vakavasta asiasta tässä on kyse.

RISKINÄ TYÖSUHDE-EHTOJEN HEIKENTYMINEN

Pia Zaerensin mukaan sote-uudistus on johtanut kunnissa pelkoon siitä, ettei palveluja enää voida turvata oman kunnan asukkaille.

– Vastareaktiona kunnat tekevät alueella toimivien yritysten kanssa pitkiä, jopa kymmenen vuoden sopimuksia.

Toimintojen ulkoistaminen ja henkilökunnan siirtyminen

Uusi valinnanvapausluonnos valmistui

TEKSTI SONJA KÄHKÖNEN

Pitkä vääntö sote-uudistuksen valinnanvapauslaista ratkesi, kun lakiehdotus julkistettiin lokakuussa. SuPerin kehittämisjohtaja Jussi Salo pelkää, että lain toteutuessa terveyspuolen menot kasvaisivat, eikä rahaa riittäisi sosiaalihuollon palveluihin.

Hallitus sai valmiiksi luonnoksen valinnanvapauslaista 18. lokakuuta. Lakiluonnoksen mukaan asiakkaan mahdollisuus valita sosiaali- ja terveystalouksien palveluja laajenisi vaihteittain vuosina 2020–2022. Mikäli nykyinen lakiehdotus

menee läpi, asukas voi hakeutua valitsemansa julkisen tai yksityisen sote-keskuksen asiakkaaksi. Lisäksi hän voi valita haluamansa julkisen, yksityisen tai kolmannen sektorin palveluntuottajan.

SuPerin kehittämisjohtaja Jussi Salo näkee valinnanvapauslaissa useita epäselvyyksiä, joita joudutaan vielä myöhemmin tarkentamaan.

– Päällimmäisin huoli SuPerissa on se, että järjestelmästä tulee entistä pirstaloituneempi, kun kentällä toimii jatkossa monenlaista palveluntuottajaa.

Salo pitää huolenaiheena myös sitä, että uudistus uhkaa kansalaisten yhdenvertaisuutta.

– Meillä tulee olemaan 18 maakuntaa. Niistä jokainen saa jatkossa tehdä omia linjauksiaan palveluista, esimerkiksi siitä, mihin palveluihin seteleitä annetaan ja mihin ei. Se asettaa kansalaiset eriarvoiseen asemaan.

Salon mukaan vaarana on myös, että asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti ovat alimitoitettuja.

– Silloin rahoitus tarjotaan vain osaan palvelusta ja asiakkaan on kustannettava tarvittavat lisäpalvelut. Jos varallisuus ratkaisee, kansalaiset eivät ole missään tapauksessa yhdenvertaisessa asemassa ja tässä törmätään perustuslakiin.

yksityisen yrityksen palvelukseen tarkoittaa käytännössä sitä, että työntekijän työsuhteen ehdot muuttuvat. Sillä on vaikutusta esimerkiksi työaikoihin, palkkaan, vuosilomaan ja eläkkeeseen. Toinen ongelma on se, että usein ulkoistamispäätöksiä seuraavat yt-neuvottelut nopealla aikataululla.

– Monesti käy niin, että työntekijät siirtyvät yrityksen palvelukseen aluksi vanhoina työntekijöinä, eikä ketään irtisano- ta vielä siinä vaiheessa. Jossakin vaiheessa alkaa kuitenkin toi-

minnan tehostaminen, jolloin henkilökuntaakin mahdollises- ti vähennetään. Myös palkkarakenne muuttuu siinä vaihees- sa, kun siirrytään työehtosopimuksesta toiseen.

SuPer pyrkii vaikuttamaan yksityistämisiin siten, että ti- lanne säilyisi jäsenten kannalta mahdollisimman hyvänä. Tavoitteena on, että työntekijät siirtyvät yrityksen palve- lukseen vanhoina työntekijöinä ja työsuhteen ehdot säily- vät entisellään.

– Tavoitteena on myös saada neuvoteltua siirtosopimus, jossa turvataan tiettyjä parempia etuja, joita kuntien työnte- kijöillä on ollut. Lisäksi luottamusmiesjärjestelmät ja työsuo- jeluorganisaatiot neuvotellaan uusiksi.

TILANTEeseen ON PUUTUTTAVA AJOISSA

Pia Zaerens muistuttaa, että SuPeriin kannattaa olla yhteydes- sä mahdollisimman pian, jos saa vähänkin vihiä kunnan sote- palvelujen ulkoistamisesta. Tilanteeseen on vaikeampi vaikut- ta, mikäli ulkoistamispäätös on jo tehty ja se astuu voimaan lyhyen ajan kuluttua.

– Jos pääsemme puuttumaan asiaan ajoissa, on meillä mahdollisuus vaikuttaa siihen, ettei hätiköityjä päätöksiä pal- velujen ulkoistamisesta tässä vaiheessa tehtäisi. Olemme suo- raan yhteydessä päättäjiin ja kerromme, miksi palvelut tulisi edelleen tuottaa kunnassa.

Zaerens kannustaa kuntien työntekijöitä ja erityisesti luot- tamusmiehiä seuraamaan aktiivisesti, mitä omassa kunnas- sa tapahtuu.

– Mitään ei myöskään kannata mennä sopimaan työnan- tajan kanssa ennen kuin sopimusten yksityiskohdat on tar- kastettu SuPerissa. ■

RAHOITUSKYSYMYS HUOLESTUTTA

Salon mukaan huolestuttavaa on, jos sote-keskukset saavat rahoituksen asia- kaspohjan mukaan. Silloin on vaarana, että ne alkavat haalia mahdollisimman laajaa asiakaskuntaa.

– Entä mitä tapahtuu, jos yksityiset sote-keskukset alkavat kirjoittaa suo- raan läheteitä maakunnan vastuulla olevaan erikoissairaanhoidon? Alihoi- don kiusaus on suuri, sillä yritysten ei kannata tutkia asiakkaita perin pohjin. Halvemmaksi tulee kirjoittaa asiakkaal- le lähete tutkimuksiin erikoissairaanhoidon. Sote-keskus tienaa sitä enem- män, mitä enemmän se voi laittaa asia- kasvirtaa eteenpäin.

Salo pelkää, että tämän toteutues- sa kustannukset karkaisivat käsistä vä- littömästi. Terveystenhuollon kustan-

nukset nousisivat selvästi nykyistä kor- keammalle tasolle.

– Sote-uudistuksen tavoitteena oli selkeät säästöt, joten joku tässä yhtä- lössä häviää.

– Uskon, että häviäjä on tässä tapauk- sessa sosiaalihuollon palvelut, muun muassa vanhustenhoito ja erityisesti kotihoito.

VIELÄ RIITTÄÄ TYÖSTETTÄVÄÄ

Toteutuessaan valinnanvapauslaki uh- kaisi myös tähän asti hyvin toiminutta julkista erikoissairaanhoidon.

Jussi Salon mukaan ongelmia syn- tyy, jos henkilöstö, muun muassa lää- kärit, hakeutuvat yksityissektorille. Sil- loin yksityissektori ottaa niskalenkin ja alkaa myydä palvelujaan julkiselle sek- torille kalliilla hinnalla.

Salo huomauttaa, että Suomessa on tällä hetkellä kansainvälisesti vertail- tuna erittäin toimiva erikoissairaanhoidon.

– Nyt otetaan valtavia riskejä ja hyp- py täysin tuntemattomaan.

Luonnon valinnanvapauslaista lähti lausuntokierrokselle loka-marraskuus- sa, ja hallituksen esitys valinnanvapaus- laiksi on tarkoitus antaa eduskunnal- le keväällä 2018. Salo uskoo, että la- kiesitys ei mene läpi sellaisenaan, ja sen läpiviemiseenkin tarvitaan lisää aikaa. Tulevalla lausuntokierroksella myös SuPer tuo esiin omat näkemyk- sensä ja pyrkii vaikuttamaan lain ke- hitykseen.

– Vielä on valmius muuttaa lakiesi- tystä, mikäli lausuntokierroksella tu- lee vakavasti otettavia kommentteja. Ja muutostarvetta kyllä on. ■

Oma SuPer turvaa tiedot ja parantaa jäsenpalvelua

TEKSTI HENRIKKA HAKKALA

SuPerin uusi jäsenpalvelujärjestelmä Oma SuPer otetaan käyttöön vuoden loppuun mennessä. Oma SuPer parantaa tietoturvaa ja pystyy vastaamaan jäsenten, paikallisen edunvalvonnan ja liiton kehittyviin tarpeisiin myös tulevaisuudessa.

Jäsenpalvelujärjestelmän uusiminen on laaja hanke. Järjestelmällä on kymmeniä liitoskohtia muihin tietojärjestelmiin, esimerkiksi työttömyyskassaan. Uudistuksen tarve on selkeä. Nykyään käytössä olevan järjestelmän tietotekninen tuki on päättymässä eikä se pysty vastaamaan kentältä ja toimistosta tuleviin muutostarpeisiin tai luomaan uudenlaista palvelua.

– Oma SuPer tulee olemaan käyttäjille huomattavasti helpompi ja yksinkertaisempi. Lisäksi se tulee sisältämään aiempaa enemmän tietoa samassa paikassa, tiivistää uudistushanketta SuPerissa vetävä jäsenyksikön päällikkö Sari Kainulainen.

PALVELUT KÄYTTÖÖN VAIHEITTAIN

Jokaisen jäsenen omat henkilötiedot löytyvät Oma SuPeristä helposti. Koulutuksiin ja tapahtumiin ilmoittautuminen sujuvoituu. Aktiiviksi haluaville ja aktiivina jo toimiville löytyy paljon hyödyllistä tietoa. Kaikki liitosta lähtevät jäsenyyteen liittyvät kirjeet ja sähköpostit arkistoituvat Oma SuPeriin.

Uusia palvelutapoja otetaan käyttöön vaiheittain. Jatkos-

sa järjestelmä tulee tarjoamaan aktiiveille monia toivottuja työkaluja, listauksia ja raportteja paikallisen edunvalvonnan tueksi.

– Esimerkiksi ammattiosastojen puheenjohtajille on kehitteillä mahdollisuus kohdentaa tiedotusta oman ammattiosaston jäsenille sekä ryhmätyötila, jossa he voivat keskustella ja jakaa asioita yli ammattiosastorajojen, Sari Kainulainen kertoo.

Paljon työtä on ollut siinä, että palvelutoimittaja Attidolta hankittuun perusjärjestelmään toteutetaan kaikki ne muutokset, joita SuPerin säännöt, toimintatavat ja SuPerin jäsenkunnan erityispiirteet edellyttävät.

– Modernien tietojärjestelmien luonne on sellainen, että niitä kehitetään jatkuvasti. Oma SuPer antaa meille laajat mahdollisuudet luoda uutta. Kaiken tavoitteena on helpottaa SuPerin jäsenten asiointia, Kainulainen korostaa.

TIETOTURVA TEHOSTUU

Oma SuPerin toinen olennainen hyöty on entistäkin parempi tietoturva. EU:n tietoturva-asetus, GDPR, asettaa tiukat vaatimukset sille, miten rekistereihin koottuja henkilötietoja käsitellään ja säilytetään.

Tekniseltä toteutukseltaan Oma SuPer on niin sanottu IT-kokonaispalveluratkaisu. Tämä tarkoittaa, että palvelutoimittaja on vastuussa järjestelmään liittyvän verkkoympäristön, laitteistojen ja ohjelmistojen ylläpidosta. SuPerin ja Attidon välinen palvelusopimus ja siinä palvelutasolle asetettavat vaatimukset varmistavat, että tietoturva-asetuksen edellyttämä tietosuojajärjestelmä toteutuu.

Tietoturvan vuoksi ensimmäistä kertaa Oma SuPeriin kirjaututtaessa järjestelmä varmentaa käyttäjän henkilöllisyyden sähköpostin tai matkapuhelimen avulla.

Ennen kuin Oma SuPer avataan käyttäjille, SuPer lähettää koko jäsenistölle kirjalliset ohjeet kirjautumisesta. Ne toimitetaan ensisijaisesti sähköpostitse ja kirjeellä niille jäsenille, joilta sähköpostiosoite vielä puuttuu tai on virheellinen.

Tästäkin syystä kannattaa viipymättä tarkistaa jäsensivuilta, että oma sähköpostiosoite ja matkapuhelinnumero ovat ajan tasalla. Jos sähköpostiosoitetta ei vielä ole, sellainen kannattaa hankkia heti. Se olisi hyvä lisätä omiin jäsentietoihin vielä ennen Oma SuPerin käyttöönottoa. Helppo ohje löytyy tämän lehden sivulta 67. ■

Lähihoitajat sekä Terhikkiin että Suosikkiin

TEKSTI HENRIKKA HAKKALA

Hallitus esittää täydennyksiä sosiaalihuollon ammattihenkilölakiin. Tärkeä muutos koskee lähihoitajien rekisteröintiä nimikesuojattuina ammattihenkilöinä sekä Terhikkiin että Suosikkiin.

Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä astui voimaan 1. maaliskuuta 2016. Nyt hallitus esittää siihen täydennyksiä.

Keskeiset muutokset koskevat kuntoutuksen ohjaajien asemaa laillistettavina ammattihenkilöinä, lain siirtymäajan jatkamista kesäkuun 2018 loppuun sekä lähihoitajien kaksoisrekisteröintiä terveydenhuollon ammattihenkilöiden Terhikki-rekisteriin ja sosiaalihuollon ammattihenkilörekisteri Suosikkiin.

SuPer on tyytyväinen tähän täydennykseen. Rekisteröinti kumpaankin rekisteriin jo valmistumisvaiheessa parantaa niin lähihoitajien työllistymismahdollisuuksia ja oikeusturvaa kuin ammattihenkilövalvonnan kattavuutta ja asiakas- ja potilasturvallisuutta.

REKISTERÖINTIMAKSUN PALAUTUS

Valvira pyrkii rekisteröimään ennen 1. maaliskuuta 2016 Terhikkiin rekisteröityneet lähihoitajat automaattisesti ja maksutta myös Suosikkiin mahdollisimman pian täydennetyn lain voimaantulon jälkeen.

Niille lähihoitajille, jotka ovat kaksoisrekisteröityneet viimeistään 1. maaliskuuta 2016, Valvira myös palauttaa 40 euron rekisteröintimaksun. Valvira on heihin erikseen yhteydessä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisterit löytyvät Valviran verkkosivuilta www.valvira.fi.

REKISTERÖITYMINEN KANNATTAA

Lähihoitajat ovat ainoa ammattiryhmä, jotka ovat sekä sosiaali- että terveydenhuollon ammattihenkilöitä. Valmistuvien lähihoitajien kannattaakin ehdottomasti rekisteröityä oppilaitoksessa ryhmän mukana sekä Terhikkiin että Suosikkiin. Näin rekisteröinnin puute ei hankaloita työnhakua eri tehtäviin tarpeettomasti tai muodostu ongelmaksi työnantajan sektorin mahdollisesti muuttuessa. Yhteisrekisteröityminen oppilaitoksen kautta on aina edullisempaa.

– Kun sote-uudistuksen täsmälliset vaikutukset eivät ole selvillä, lähihoitajat eivät voi olla varmoja siitä, millä sektorilla heidän työnantajansa jatkossa toimii. Rekisteröityminen kumpaankin rekisteriin pitää lähihoitajan työmarkkina-aseman parempana. Myös varhaiskasvatuksessa työskenteleville suositellaan rekisteröitymistä molempiin rekistereihin tulevia työnhakutilanteita varten, toteaa SuPerin kehittämissyksikön asiantuntija Leena Kaasinen.

NIMIKESUOJATTU AMMATTIHENKILÖ

Sosiaalihuollon ammattihenkilölaissa tarkoitettuja nimikesuojattuja ammattihenkilöitä ovat lähihoitaja, kodinhoitaja ja kehitysvammaistenhoitaja.

Nimikesuojatun ammattihenkilön tehtävissä voi kuitenkin toimia muukin henkilö, jolla on tehtävien kannalta riittävä koulutus, kokemus ja ammatitaito. Tällainen työntekijä ei kuitenkaan saa käyttää nimikesuojattua ammatinimikettä. Apu- ja perushoitajat ovat siis edelleen kelpoisia toimimaan nimikesuojatun lähihoitajan tehtävissä. ■

Tämän lehden välissä jaetaan taskukalenteri

Jokainen superilainen saa tämän lehden välissä taskukalenterin vuodelle 2018. Kalenteri jatkaa viime vuonna uudistetun kalenterin linjaa. Alkuosa sisältää tärkeää tietoa liitosta ja ammattiosastoista, päättäjien yhteystiedot ja jäsenedutkin esitellään. Infomateriaali julkaistaan suomeksi ja ruotsiksi. Kalenteri on sataprosenttisesti kotimaista työtä.

Sisäilmaongelmista kärsivät kokevat tulevaisuuden syrjityksi

Sisäilmaongelmat ovat työpaikoilla yleisiä. Tampereen yliopiston tuoreessa tutkimuksessa havaittiin, että työntekijät, jotka kokivat työpaikkansa sisäilman haitalliseksi, raportoivat enemmän syrjintäkokemuksia kuin työntekijät, joiden mukaan tätä haittaa ei ollut. Tutkimuksessa keskityttiin puutteellisen ilmanvaihdon ja homeen aiheuttamaan koettuun haittaan. Syrjintää kokivat erityisesti työntekijät, jotka raportoivat, että heidän työpaikallaan on homeita, josta on heille haittaa. Homeesta raportoineiden syrjintää ilmeni tutkimuksen mukaan etenkin työn ja työvuorojen jaossa, tiedonsaannissa ja työtovereiden tai esimiesten asenteissa.

Selkäkirurgia on turvallista

Selkäkirurgia on Suomessa kuolleisuuden näkökulmasta turvallista. Vuosina 1997–2009 yli 61 000 leikattua potilasta seurattiin vuoden ajan. Ainoastaan kahden kuoleman arvioitiin johtuvan lääketieteellisestä virheestä. Näistä toinen liittyi kirurgiseen toimenpiteeseen ja toinen leikkauksen jälkeiseen lääkitykseen. "Kirurgisen hoidon laatu on Suomessa kansainvälisestikin korkeaa tasoa", toteaa THL:n ylilääkäri Antti Malmivaara. Joitakin vuosia sitten Lancet-lehdessä julkaistussa 28 Euroopan maata käsittelevässä tutkimuksessa kirurgisen hoidon arvioitiin olevan Suomessa Euroopan turvallisinta.

THL

INGIMAGE

Kuusi ateriaa päivässä diabeetikoille?

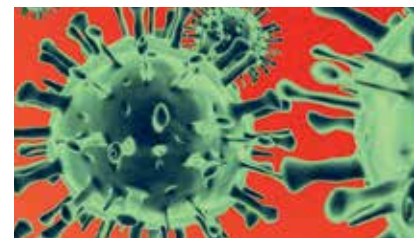
Aikuistyyppin diabetesta sairastavien ylipainoisten kannattaisi kokeilla kolmen päivittäisen aterian sijaan kuutta. Tämä voisi parantaa heidän glukoosiaineenvaihduntaansa. Kuuden aterian jaksolla tutkimuspotilaiden HbA1c-tasot olivat alhaisemmat ja he saivat parempia tuloksia glukoosirasituskokeessa. Esidiabeetikkojen ryhmässä havaittiin suotuisia vaikutuksia insuliinitasoihin. Kaikki kokivat myös olevansa kylläisempiä syödessään kuusi ateriaa päivässä.

THL

TIESITKÖ:

Suomalaiset viettävät jopa kolme neljäsosaa valveillaoloajastaan paikoillaan.

Naiskirurgin potilaat pysyvät paremmin hengissä

Naispuolisen kirurgin leikkaamat potilaat saattavat pysyä paremmin hengissä kuin miesten operoimat. Ero ei ole kovin suuri, mutta samanlaisia havaintoja on tehty myös muissa lääkäriryhmissä. British Medical Journalin julkaisemassa tutkimuksessa naiskirurgin potilaista 12 prosenttia vähemmän menehtyi 30 päivän sisällä leikkauksesta. Tämä havaittiin verrattuna saman ikäisiin ja samaa sukupuolta oleviin potilaisiin, joille tehtiin sama toimenpide samassa sairaalassa mieskirurgin toimesta. Myös kirurgien kokemustaso huomioitiin vertailussa. Tulokset koskivat vain kiireettömiä, suunniteltuja leikkauksia.

DUODECIM

Rotavirus-rokotukset toimivat Suomessa

Kansallisen rokotusohjelman rotavirus-rokotukset ovat hävittäneet sairaalahoidon vaativat pikkulasten rotavirus-taudit lähes täysin. Alle 5-vuotiaiden lasten rotaviruksesta johtuvat sairaalahoidot ovat viidessä vuodessa vähentyneet 93 prosenttia. Kaikkia suolistoinfektioista johtuvia sairaalahoidoja rokote on vähentänyt 69 prosenttia. Rotavirusrokotukset ovat estäneet arviolta 2200 erikoissairaanhoidon vaativaa suolistoinfektioita vuosittain.

THL

LOKAKUUN KYSYMYS OLI:

Osallistutko ammattiosastotapahtumiin?

KYLLÄ
62%

- SuPer-porukassa on aina mukavaa!
- Aina ja kaikkiin, järjestän myös itse niitä jäsenistölle.
- Mukava nähdä porukkaa muista työpaikoista ja vaihtaa kuulumisia.
- Mutta pikkujouluihin en ehkä mene, en jaksata katsoa työkavereita humalassa.
- Olen äitiyslomalla, niin näen työkavereita ja kuulen kuulumisia.
- Haluan vaikuttaa ja olla mukana tärkeässä toiminnassa. Aktiivisuus kannattaa aina.
- Vain osallistumalla voi vaikuttaa.
- Jakaakseni ja saadakseni tietoa.
- Saan ajan tasalla olevaa tietoa siitä, mitä on tulossa: jäsenillat ym. ja hyvä ruoka.

EI
38%

- Niihin ei pääse sisälle. Vaikuttaa sisäpiiriltä.
- Oma aikaansaamattomuutta. Unohtuu.
- On vain jotenkin jäänyt?
- Elämän ruuhkavuodet menossa.
- Ei ole kutsuja tullut.
- Teen paljon iltavaroja ja olen yleensä töissä.
- Teen keikkatyötä, eikä ole kavereita, joiden kanssa menisi.

MARRASKUUN KYSYMYS LÖYTYY SUPERIN NETTISIVUILTA KOHDATA SUPER-LEHTI, KISAT JA KYSELYT. KAIKKIEN MARRASKUUN 17. PÄIVÄÄN MENESSÄ VASTANNEIDEN KESKEN ARVOTAAN SUPER-LEHDEN KÄTEVÄ AAMI-AISTARJOTIN. LOKAKUUSSA SEN VOITTI JAANA EKOLUOMA YLISTAROSTA.

MUUT LEHDET

"

Jos esimerkiksi yksinhuoltajaäiti on palvelualalla kolmivuorotyössä Helsingissä, mennään jo aika lähelle tilannetta, jossa kannattaa jäädä lasten kanssa kotiin sosiaaliturvan varaan."

KELAN PÄÄJOHTAJA
ELLI AALTONEN
KEVA 2/2017

"

Mielestäni alkoholin käytöstä kaiken kaikkiaan puhutaan liian vähän, kun ottaa huomioon, että alkoholi on ihmiselle yhtä vaarallista kuin asbesti."

VÄITÖSTUTKIJA
LEENA ALHO
SAIRAANHOITAJA 7/2017

30 VUOTTA SITTEN

Myös 30 vuotta sitten selvitettiin terveydenhuollon laitosten ja oppilaitosten työnjakoa. Pelkona oli, että teoriaopinnot jäävät irralliseksi,

jos opiskeluvaiheessa ei ole tarpeeksi käytännön opetusjaksoja ja harjoittelumahdollisuuksia. Sosiaali- ja terveysministeriö asetti toimikunnan selvittämään, miten käytännön opetusta lisätään.

"Nuori tarvitsee käytännön harjoittelua opintojensa syventämiseksi. Harjoittelumahdollisuudet ovat monilla aloilla vielä riittämättömät.

PERUSHOITAJA 10/1987

Reseptejä yhdistelemällä syntyi herkullinen

Puolukka-kookospiirakka

TEKSTI JA KUVAT SONJA KÄHKÖNEN

Kotihoidossa työskentelevä Tarja Turpeinen haaveili nuorena leipurin työstä. Tänä päivänä leipominen ja kokkailu ovat lähihoitajalle tärkeitä harrastuksia, joiden parissa hän nollaa ajatuksensa ja antaa tilaa luovuudelle.

Tarja Turpeisen kodissa ei valmisruokia syödä, sillä keittiössä porisee emännän pata useita kertoja viikossa.

– Viikonloppuisin näen ruoanlaiton eteen enemmän vaivaa ja arkena teen jotain yksinkertaisempaa. Tänä syksynä olen innostunut esimerkiksi kurpitsakeitoista.

Turpeinen myös leipoo viikoittain. Puolukka-kookospiirakka on yksi lähihoitajan tuoreimmista suosikkiresepteistä. Piirakassa käyttämänsä marjat hän on poiminut Järvenpään lähimetsistä.

– Olen asunut täällä jo vuosia, joten tiedän parhaat marjapaikat. Tänä vuonna olen kerännyt yli 20 sangollista mustikoita, puolukoita ja vadelmia. Lakat käyn joka vuosi poimimassa lapsuuden maisemista Kainuusta.

Tarja kertoo etsivänsä jatkuvasti uusia reseptejä eri lehdistä. Ohjeita hän ei kuitenkaan noudata kovin orjallisesti, vaan käyttää niitä raaka-aineita, mitä kaapissa kulloinkin on. Muutenkin hän mielellään soveltaa ja käyttää luovuuttaan.

Myös puolukka-kookospiirakka syntyi kahdesta eri reseptistä. Piirakan pohjan ohje on vuosien takaa, ja idean kookostäytteestä hän nappasi Seurasta. Myös alkuperäisen ohjeen punaherukat Tarja vaihtoi puolukoiksi.

– Kookos sopii todella hyvin yhteen kirpeiden puolukoiden kanssa. Käytän kookosta muutenkin melko paljon. Kookosmaito esimerkiksi sopii hyvin keittoihin, sillä se tekee mausta pehmeän.

Nuorena Turpeinen haaveili leipurin tai kokin urasta. Hän kävi emäntäkoulun ja opiskeli ammattikoulussa ravintola-

alaa. Suunnitelmat menivät kuitenkin uusiksi, kun hän muutti 80-luvulla Kainuusta Helsinkiin.

– Päiväkodeissa oli kova pula työntekijöistä, ja päädyin alalle tuttavani houkuttelemana. Työskentelin lastenhoitajana viisi vuotta, minkä jälkeen aloitin apuhoitajakoulun.

Valmistumisestaan asti Tarja on työskennellyt kotihoidossa, viimeiset yksitoista vuotta Koskelan kotihoidossa Helsingissä.

– Työ on kiireistä ja raskasta, niin kuin kotihoidosta puhuttaessa yleensä todetaan. Pidän kuitenkin kotona tehtävästä asiakastyöstä. Asiakkaat ovat usein tyytyväisiä siihen, mitä saavat. Pidän työssäni aina kiinni siitä, että kohtelen asiakkaita niin kuin toivon itseäni kohdeltavan.

Tällä hetkellä Turpeinen toimii kotihoidon tiimin työvuorosuunnittelijana, johon on varattu noin puolet työajasta. Koskelan kotihoidossa on käynnissä Voima-hanke, jossa työtä organisoidaan uudella tavalla. Esimerkkiä haettiin La Carita -palkitusta Vuosaaren kotihoidosta, ja koko tiimi on sitoutunut tekemään yhdeksän tunnin työvuoroja.

– Pitkät työvuorot tuntuivat aluksi raskailta, mutta kylä niihin vähitellen tottuu. Pääsääntöisesti tämä uusi tapa on koettu tiimissämme hyväksi. Positiivista on myös se, että vapaapäiviä on enemmän kuin ennen.

Työn vastapainoksi Tarja hakee virtaa marittatoiminnasta, jumpasta, joogasta, talvisin hiihtoladuilta – ja tietenkin keittiöstään.

– Leipossa tulee yksinkertaisesti hyvä mieli. Kun vaan käsilläni pullataikinaa, moni asia hautautuu sinne taihinkin sekaan ja väsymyskin unohtuu. Pullaa on aina oltava pakkasessa! ■

**PÄIVÄKODEISSA
OLI KOVA PULA
TYÖNTEKIJÖISTÄ,
JA PÄÄDYIN
ALALLE TUTTAVAN
HOUKUTTELEMANA.**

Puolukka-kookospiirakka

Pohja

- 75 g voita
- 75 g kookosöljyä
- $\frac{3}{4}$ dl sokeria
- 1 muna
- 1 dl kaurahiutaleita
- 2,5–3 dl vehnäjauhoja
- 1 tl leivinjauhetta

Täyte

- $\frac{1}{2}$ l puolukoita
- $\frac{1}{2}$ dl sokeria
- 1 $\frac{1}{2}$ rkl perunajauhoja
- 2 dl kookoskermää
- 1 muna
- 2 tl vaniljasokeria

Pohja: Vatkaa rasva ja sokeri kuohkeaksi. Lisää muna vatkatun. Lisää kuivat aineet, levitä taikina vuokaan.

Täyte: Kaada puolukat vuokaan taikinan päälle. Sekoita täytteen muut ainekset keskenään. Kaada täyteen marjojen päälle tasaisesti. Paista 200 asteessa 30–40 minuuttia.

PERUSHOITAJA VASTUUTEHTÄVISSÄ

Silmätautien erikoissairaanhoidossa

TEKSTI JA KUVAT MARJO SAJANTOLA

Vaikka työnantaja on kouluttanut perushoitaja Riitta Juujärven työpäivä on juuri alkamassa Carea Kymenlaakson keskussairaalassa Silmätautien yksikössä ja hän kirjautuu sisään kello 7.30. Tänäpäivänä hän työskentelee karsastushoitajan vastaanotolla, jossa lasten näkökykyä tutkitaan tai seurataan karsastuksen tai muiden toiminnallisen näkökyvyn ongelmien takia. Ensimmäinen asiakas on tulossa kello kahdeksalta ja viimeinen kello 14.30.

Perushoitaja Riitta Juujärven työpäivä on juuri alkamassa Carea Kymenlaakson keskussairaalassa Silmätautien yksikössä ja hän kirjautuu sisään kello 7.30. Tänäpäivänä hän työskentelee karsastushoitajan vastaanotolla, jossa lasten näkökykyä tutkitaan tai seurataan karsastuksen tai muiden toiminnallisen näkökyvyn ongelmien takia. Ensimmäinen asiakas on tulossa kello kahdeksalta ja viimeinen kello 14.30.

Asiakaskäyntiä kohden aikaa on tunti, sillä lasten kanssa täytyy varautua siihenkin, että pieni asiakas väsyä kesken tutkimusten ja tarvitsee taukoa. Vanhemmilla voi olla myös paljon kysyttävää. Kirjauksiin menee oma aikansa. On kirjattava tarkasti näkötestien tulokset, tutkimustilanteessa tehdyt omat havainnot sekä lapsen ja hänen vanhempiensa kertomat hoitoon liittyvät asiat. Tässä saadaan myös hoitajan työ näkyväksi.

– Teen karsastushoitajan töitä, mutta minulla ei ole ortoptistin koulutusta, eikä siten samoja valmiuksia. Työhöni kuuluvat erilaiset näkötestit, joilla selvitetään esimerkiksi lapsen näön tarkkuutta, silmien yhteistoimintaa ja liikehäiriöitä sekä karsastuksen määrää ja lapselle määrätyn hoidon etenemistä.

Tällä vastaanotolla Riitan asiakkaita nuorimmat ovat olleet vuoden ikäi-

siä, mutta enimmäkseen he ovat parivuotiaista noin kymmenvuotiaisiin. Myös lasten vanhemmat tarvitsevat rohkaisua ja tukea hoidon tavoitteiden saavuttamiseksi.

– Karsastuksen hoito on pitkäjänteistä työtä, kun se tehdään silmälasilla tai peittohoidolla. Hoidon voi tehdä silmän näkökykyä sumentavalla lääkkeellä, mutta se on aina viimeinen vaihtoehto. Lapsen motivointi peittohoitoon ei ole aina helppoa. Neuvon aloittamaan lyhyistä hetkistä ja pikkuhiljaa pidentämään aikaa tavoitteena olevaan aikaan, joka on keskimäärin kaksi tuntia päivässä.

PÄIVÄ PYÖRÄHTÄÄ KÄYNTIIN

Riitta näkee näytölle hakemastaan varauskirjasta, että ensimmäinen asiakas on saapunut. Hän kutsuu sisään viisivuotiaan pojan äitinsä kanssa. Pojan toisen silmän heikkonäköisyyttä on hoidettu peittohoidolla ja nyt on välikontrollin aika. Käynnin päätteeksi Riitta tekee tarvittavat kirjaukset.

– Jos tutkimus sujuu suunnitelman mukaan, eikä näöntarkkuus ole heikentynyt tai karsastus lisääntynyt, tämä riittää. Jos esimerkiksi karsastusasiakkaan puoliero on lisääntynyt tai peittohoito ei toteudu lainkaan, pyydän lääkäritä jatko-ohjeet. Tarkistan vielä ►

Riitan mielestä onnistumiset ovat työn suola: kun lapsen karsastus ja näöntarkkuus paranevat, tai kun vanhus saa kaihileikkauksessa näkökykynsä takaisin.

Riitta etsii Niki Turusen kanssa numeroita Ishihara-värinäkötestikirjasta.

määräaikaiskutsujonosta, että asiakkaalla on jatkokontrolli lääkärille.

VÄRIT VAIKEITA

Seuraava asiakas on peruskoulun tokaluokkalainen Niki Turunen, joka tulee isänsä kanssa Riitan vastaanotolle värien erottamisessa ilmenneiden ongelmien takia. Poikaa selvästi jännittää, joten Riitta jutustelee hänen kanssaan ensin koulusta ja urheilusta, ennen kuin alkaa tehdä värinäkötestejä.

Ishihara-värinäkötesti tehdään kirjasta, jonka sivut ovat kirjavanaan erivärisiä täpliä, joiden keskeltä pitäisi erottaa numeroita. Nokkela poika toteaa heti, että netissä on ihan samanlaisia testejä. Tämän jälkeen Riitta tekee Nikille visustutkimuksen E-tylillä kauas ja LH-tylillä lähelle ja vielä stereonäkötestin punaviher- ja 3D-laseilla katsottavista kuvista.

Testit vaativat pieneltä asiakkaalta vahvaa keskittymistä, joten Riitta kehuu tämän reippautta ja kysyy, kelpaisiko kiva tarra muistoksi käynnistä. Ainahan tarra kelpaa.

Juuri tänään seitsemän vuotta täyttävä Ada Arvila tulee vastaanotolle välitarkastukseen. Hänen karsastustaan hoidetaan silmälasilla. Tyttö vastailee reippaasti Riitan kysymyksiin ja on kiinnostunut kaikesta ympärillä olevasta tavarasta.

Adan mielestä silmälasit ovat ihan kivat ja hän näkee niillä hyvin. Riitta ottaa ne pois ja seuraa hetken, alkaako tytön silmä karsastaa, mitä ei kuitenkaan nyt tapahdu. Äiti kertoo, että karsastusta saattaa ilmetä silloin, kun tyttö on väsynyt.

Riitta tekee Adallekin näöntarkkuus- ja stereonäkötestit ja niiden jälkeen etsitään mieluista tarra. Se tuntuu olevan Adalle vastaanoton vaikein tehtävä.

TYÖVIKKO EI OLE KIVEEN KIRJOITETTU

Tänään keskiviikkona on Riitan tämän viikon ainoa karsastushoitajavastaanotto, mutta joskus näitä voi olla kaksi samalla viikolla. Maanantaina hänellä oli työvuoro poliklinikan lääkärivastaanotolla, missä tehtäviin kuuluu asiakkaiden ohjauk-

sen ja opastuksen lisäksi silmänpaine- ja näöntarkkuusmittauksia ja usein myös kuvantamisia.

– Silmänpohjan valokerroskuvaus antaa lääkärille valtavasti infoa esimerkiksi diabeteksen aiheuttamista vaurioista ja verkkokalvon ongelmista. Se on perustutkimus, joka jokaisen hoitajan on täällä hallittava.

Poliklinikkapäivänä hoitaja myös tiputtaa silmätipat, laittaa silmävoiteet, asettelee silmän päälle taitokset, poistaa ompeleita ja avustaa lääkärää.

– Koska en osallistu leikkaustoimintaan, minulla on paljon tehtäviä täällä poliklinikkapuolella.

Aika ajoin Riitan listalle osuu myös toimenpidehoitajan vuoro. Yksikössä tehdään silmän seudun pientoimenpiteitä kuten näppyloiden ja rakkuloiden poistoja sekä silmäluomien virheasentojen korjausta. Myös laseria käytetään silmänpohjan verkkokalvon ongelmista sekä silmänpaineen hoitamiseen. Toimenpidehoitaja huolehtii asiakkaista, valmistaa instrumenttipöydät ja avustaa lääkärää.

Silmäyksikön leikkaussalissa saataan yhden päivän aikana tehdä lähes kaksikymmentä kaihileikkausta. Riitalla on myös tämän alueen työpäiviä joko vastaanottavana tai kotiuttavana hoitajana.

– Asiakkaamme ovat pääosin iäkkäitä ja heillä voi olla erityistarpeita, esimerkiksi asento-ongelmia, joista on tiedotettava leikkaussaliin. On tärkeää huolehtia siitä, että asiakkailla on turvallinen olo odotellessaan niin leikkaukseen kuin kotiinkin pääsyä. Kotiin lähtevälle tarjoan kahvia ja samalla käymme rauhassa läpi koti- ja lääkehoito-ohjeet, vaikka asiakas saa ne aina kirjallisena mukaansa.

TIUKKAA TIIMITYÖTÄ

Eilen Riitalla oli ollut tiukka päivä. Silmänpohjan koston ikärappeuman pistochoitoon oli varattu aika 34 asiakkaalle. Yhdessä toisen hoitajan kanssa hän vastaanotti ja haastatteli jokaisen. Jos joku tuli toimenpiteeseen ensimmäistä kertaa, hänelle varattiin enemmän aikaa. Neulanpisto silmään tuntuu jo ajatuksena pahalta, mutta hyvin puudutetussa silmässä sen ei pitäisi tuntua kuin lievänä painona.

Lähes jokaiselta asiakkaalta mitattiin myös silmänpaine, autorefraktiolla näön-

tarkkuus ja otettiin silmänpohjakerroskuvat eli oct-kuvat. Jos esimerkiksi silmänpaine oli koholla, siitä informoitiin lääkärää. Tämän jälkeen asiakas sai silmiinsä puuduttavat tipat, ja hänet ohjattiin odottamaan vuoroaan.

– Sellaisena päivänä työ on haasteellista. On todella paljon asiakaskontakteja ja jokainen asiakas on hoidettava yksilöllisesti. Tiukka tahti ei saa näkyä, Riitta sanoo.

KUVANTAMISISSA HALLITTAVA MONET LAITTEET

Kun aamupäivän asiakaskäynnit ovat ohi, on Riitan aika pitää puolen tunnin ruokataukonsa. Yleensä hän syö omia eväitä, mutta tänään lähdetään henki-

löstörävintolaan lounaalle. Lounaalla hän intoutuu kehumään työyksikköään ja tiimiläisiään.

– Yksikköme on kehityksessä mukana ja me kaikki olemme mukana kehittäjinä. Meillä on tasapuolinen arvostuksen kulttuuri ja jokaista kuullaan tasavertaisina, jotta pystymme kehittämään työtämme.

Lounaan jälkeen saapuvan lapsiasiakkaan hoitaa tänään Riitan tiimikaveri ja Riitta ottaa vastaan oman silmälääkärin läheteellä näkökenttätutkimukseen ja näköhermonpään kuvauksiin saapuneen Seppo Salmen.

Riitta on asettanut ja säätänyt silmälääkärin ohjeistuksen mukaisen linssin valmiiksi yksikössä käytössä olevaan Octopus-laitteeseen. Hän kertoo, mitä asiak-

Ada Arvila löytää helposti kuvat stereonäkötestissä.

Riitta käyttää pienten lasten kanssa LH-kuvamuotojen puista palapeliä, jossa on selkeät kuviot ja kirkkaat värit.

kaan tulee tehdä ja auttaa hänet mukavaan asentoon, sillä kuvausaikaa menee silmää kohden kymmenisen minuuttia. Kun valot sammuvat, vain tietokoneen näyttöruutu valaisee pimeyttä.

– Näkökenttälaitte on tietokonepohjainen ja tekee tutkimuksen automaattisesti sovitulla ohjelmalla. Tämä vaatii asiakkaalta hyvää orientoitumista tutkimukseen ja, että hän on ymmärtänyt tutkimuksen ohjeistuksen oikein.

Kun vielä näköhermokuvaus on tehty, Riitta kertoo asiakkaalle lähettävänsä tutkimustulokset tämän omalle silmälääkärille ja toivottaa hyvää päivänjatkoa.

– Meillä on käytössä myös Goldmanin perinteinen perimetri, jota käytetään, kun tarvitaan 180 asteen näkökenttätutkimusta tai kun glaukooma on edennyt niin pitkälle, ettei asiakas kykene enää erottamaan Octopus-laitteen fiksaatiopisteitä. Goldmanilla tutkitaan myös aivoinfarktin aiheuttamia neurologisia muutoksia.

MEILLÄ ON TASAPUOLINEN ARVOSTUKSEN KULTTUURI JA JOKAISTA KUULLAAN TASAVERTAISINA, JOTTA PYSTYMME KEHITTÄMÄÄN TYÖTÄMME.

Riitta on koulutettu tekemään myös silmän verisuonten väriainetutkimuksia, joilla saadaan tarkkaa tietoa verkkokalvon verisuonien tilasta ja löydetään silmästä mahdolliset luomet tai muut kasvaimet. Lääkäri ruiskuttaa väriaineen asiakkaan laskimoon, josta se leviää silmien suoniin.

– Alkuun näkyy vain mustaa, sitten fluorisoiva aine alkaa näkyä. Otan tietokoneeseen liitettyllä kameralla minuutin ajan sekunnin välein kuvia, joten ensimmäiset kuvat ovat mustia. Kolmannen minuutin aikana kuvaan taas ja viiden minuutin kuluttua tehtävän alusta otan lisää kuvia.

Kuvat Riitta toimittaa lähetteen kir-

joittaneelle lääkärille, joka voi tutkia niitä omalla koneellaan ja suurentaa kuvaa tarvittaessa.

Tämän jälkeen Riitalla on vielä yksi lapsiasiakas karsastushoitajavastaanotolla. Työpäivän päätyttyä hän polkee pyörällä kotiin ja saa kahdeksan kilometrin matkalla mukavasti liikuntaa ja raitista ilmaa.

– Haluan painottaa sitä, että hoito erikoissairaanhoidossa ei ole pelkkää lääkehoitoa. Perus- ja lähihoitajat pärjäävät myös tällä puolella hyvin. Minut on työpaikkakoulutettu näihin erikoistehtäviin. Sama on kaikkialla, oli kyse mistä vain erikoisalasta. Näitä taitoja ei koulussa voi oppia, hän sanoo. ■

Tänään töissä

KUKA

Riitta Juujärvi, 58, on Carea Kymenlaakson keskussairaala Carean Silmätautien yksikön perushoitaja. Hän valmistui apuhoitajaksi vuonna 1979. Sen jälkeen aloitti työt keskussairaalassa, jossa on pääosin tehnyt työuransa. Välillä hän oli kuusi vuotta Kotkan kaupungin perhepäivähoitajana, mutta palasi takaisin sairaalamailmaan. Teki keskussairaalassa sijaisuuksia eri yksiköissä ja sen jälkeen työskenteli gastroenterologisen kirurgian osastolla 10 vuotta. Nykyisessä tehtävässä hän on ollut vuoden 1998 syksystä asti.

PERHE

Puoliso ja kissa, kolme aikuista tytärtä ja kohta jo kuudes lapsenlapsi.

HARRASTUKSET

Saa luonnosta voimia kaikkina vuodenaikoina. Kesämökki, sienestys ja marjastus kuuluvat ehdottomasti elämään. Jaksamista lisää myös spinning. Ollut aktiivinen superilainen jo opiskeluaikojen lähtien.

HAASTAVINTA TÖISSÄ

Useat asiakaskontaktit. Työpäivän aikana on paljon kohtaamisia eri-ikäisten ihmisten kanssa ja jokainen kohdattava heidän tarvitsemallaan tavalla. Työtehtävissä käytetään paljon koneita ja laitteita ja dokumentointi on tarkkaa.

PARASTA TYÖSSÄ

Asiakaskontaktit ovat kuitenkin myös parasta työssä. Lisäksi työn monipuolisuus ja päivittäin vaihtuvat työpiisheet tehtävineen. Hyvien työkaverien ja tiimityön lisäksi lisäpalloa antavat omat vastaanotot.

Terveyskeskusavustajat Riitta Toivanen ja Helena Parttimaa sekä terveydenhoitaja Raija Pajula, keskellä, ovat huomanneet puhe-
linrumban vähentyneen, kun Vantaan Myyrmäen terveysasemalla otettiin verenohennushoidossa käyttöön ohjelmistorobotti.

VERENOHENNUSHOITON UUTTA AUTOMATIikkaa

TEKSTI JA KUVA JUKKA JÄRVELÄ

Marevan-hoito helpottuu ja nopeutuu uuden ohjelmistorobotin kautta. Ohjelmisto on jo otettu käyttöön monissa kaupungeissa.

Verenohennuslääkkeenä käytettävä varfariini eli Marevan työllistää superilaisia ja muuta hoitohenkilökuntaa. Muutaman vuoden markkinoilla ollut ohjelmistorobotti säästää hoitohenkilökunnan aikaa, nopeuttaa potilaiden hoito-ohjeiden saamista ja parantaa hoidon turvallisuutta.

Esimerkiksi Vantaalla Forsante-nimisen ohjelmistorobotin toimintaan ollaan oltu tyytyväisiä. Superilaiset terveyskeskusavustajat Riitta Toivanen ja Helena Parttimaa sekä ohjelmiston pääkäyttäjä, terveydenhoitaja Raija Pajula kertovat, että hoitajatasolla tärkein hyöty ohjelmistosta on ollut puhelinsoittojen väheneminen.

– Nykyään asiakkaat soittavat vähemmän terveysasemalle ja kyselevät INR-arvoista.

Uusi ohjelmisto annostelee Marevan-lääkkeen, laskee seuraavan laboratoriotarkastuksen ajankohdan ja välittää nämä tiedot potilaan matkapuhelimeen. Tietojen lähetyspäätöksen tekee yleensä lääkäri sen jälkeen, kun hän on tarkastanut ohjelmiston laskemat tulokset. Ohjelmistorobotti tekee samalla automaattisesti kirjauksen Kanta-arkistoon.

Vantaalaiset saavat Marevan-lääkkeen annosteluohjeen jopa

vain muutamassa tunnissa laboratoriotarkastuksen jälkeen. Aiemmin ohje on annettu aikaisintaan seuraavan päivänä.

Ohjelmistorobotin modernit palvelut eivät ole pakollisia Vantaallakaan esimerkiksi vanhuksille.

– Marevania käyttävä henkilö sopii omalla terveysasemallaan, millä tavalla hän haluaa tiedon INR-vastauksesta ja ohjeen seuraavien viikkojen Marevanin annoksesta.

Marevan-hoitoa on automatisoitu Kotkassa, Kouvolassa, Haminassa, Seinäjoella, Tuusulassa, Hyvinkäällä, Järvenpäässä ja perusturvakuntayhtymä Karviaisessa.

– Ohjelmistorobotti otettiin yhtiössämme käyttöön vuonna 2015 ja tämä on pitkän kehityksen tulos. Nyt on löydetty sellainen tapa, joka parhaiten auttaa hoitajia ja lääkäreitä, Joonas Siitonen Valuecode Oy:stä kertoo

– Ohjelmisto ehdottaa lääkkeen annostelua yleisten hoitosuosituksen mukaisesti ja tuottaa annosteluohjeen. Ammatillaiset katsovat ja hyväksyvät annostelun.

Vastaavanlaista ohjelmistoa hyödynnettäisiin mielellään myös muiden kansansairauksien hoitoon. Forsanten aikaisempaa versiota käytetään verenohennushoitoa huomattavasti yksinkertaisemmassa eturauhassyövän seurannassa.

– Marevan-hoidon vaatiman robotiikan rakentaminen on vaativaa monenlaisesta säätelystä ja turvallisuusasioista johtuen, Siitonen kertoo. ■

Maaseudulla ikäihmisillä on omat asumisongelmansa. Moni vanhus joutuu muuttamaan kotoaan, kun omakotitalon ja sen pihiipiirin hoito ei enää onnistu.

IKÄIHMISTEN MUUTTOAALTO ON TOTTA LÄHIVUOSINA

TEKSTI IRENE PAKKANEN KUVA JUKKA JÄRVELÄ

Suomen väestö vanhenee niin vinhaa vauhtia, että muutos on pakko ottaa huomioon asuntoja rakennettaessa ja korjattaessa.

Tulevat seniorikansalaiset asuivat kaikkein mieluiten keskustassa kerrostalossa. Näin todetaan ympäristöministeriön raportissa, jossa selvitetään ikäihmisten asumistarpeita ja tulevaisuuskuvia. Sama muotti ei kuitenkaan sovi kaikille.

Tilastokeskuksen väestöennuste ulottuu vuoteen 2065. Sen mukaan 65–74-vuotiaiden määrä on huipussaan kolmen vuoden kuluttua, jolloin

heitä on noin 712 000.

75–84-vuotiaiden määrä kasvaa vuoteen 2030, minkä jälkeen määrä pysyttelee puolen miljoonan yläpuolella noin vuoteen 2045. Yli 84-vuotiaiden määrä kasvaa koko ennustekauden ajan.

Vanhusväestö yli kaksinkertaistuu pääkaupunkiseudulla sekä Tampereen, Turun ja Oulun kehyskunnissa. Tilastokärjen huiputtaa Kirkkonummi, jossa yli 75-vuotiaiden määrä lisääntyy

vuosina 2015–2030 lähes 160 prosenttia.

USEIN MUUTETAAN TUTULLE ALUEELLE

Tavallisimmin ikäihmiset muuttavat sopivampaan asuntoon tutulla asuinalueella. Uuteen kaupunkiin tai maalta suureen kaupunkiin lähdetään vain harvoin. Omasta tahdosta muutetaan vilkkaimmin eläkeiän kynnyksellä.

Maaseudulla kunnat myös pakotta-

vat ikäihmisiä muuttamaan taajamaan tarjoamalla kylille kotipalvelua vain rajoitetusti.

Rakennusliikkeet ovat alkaneet markkinoida ikääntyneille erilaisia senioriasuntoja. Lainsäädäntö ei senioriasuntoa tunne. Käsitteen alla markkinoidaan esteettömiä koteja, jotka sijaitsevat palvelujen läheisyydessä ja joissa voi olla myös yhteisiä tiloja.

Ympäristöministeriön selvityksen mukaan senioriasumiseen liittyy voimakasta mielikuvamaailmaa. Yhteisöllisyys ei synny itsestään, ja toisaalta kansainvälisissä tutkimuksissa ikääntyneille suunnattujen asuintalojen ja kortteleiden on todettu eristävän asukkaita muusta naapurustosta.

VALINNANVAPAA MUUTTAA PALVELUASUMISEN

Isoissa kaupungeissa ja taajamissa on pulaa asunnoista, kun taas pienillä paikkakunnilla asuntoja on usein tyhjillään. Remonttia tarvitaan kaikkialla.

Vanhoissa taloissa suurin ongelma on esteettömyys. Hissiä ei ole, tai sen edessä on rappuset. Asuinhuoneiden kynnykset ovat korkeat ja kylpyhuoneet ahtaita.

Osa ikääntyneistä elää hyvinkin aktiivista, kulutukseen ja harrastuksiin keskittyvää elämää. Vähiten valinnanvaraa asumisessa on pienituloisilla, jotka ovat asuneet koko ikänsä vuokralla tai joiden asuntovarallisuus on menettänyt arvonsa.

– Suomi on hyvinvointimaa, joten varmasti kaikille ikäihmisille asunto järjestyy, hyvinvointipalvelujen professori Sari Rissanen Itä-Suomen yliopistosta sanoo.

Sote-uudistukseen liittyvä valinnanvapaus tuo Rissanen mukaan uutta draivia etenkin palveluasumiseen. Sitä ovat osaltaan tuoneet myös yksityiset hoivakodit, joissa panostetaan ympäristöön, asukastoimintaan ja aterioihin juomi-neen.

– Jos asiakasseteli tulee palveluasumiseen, se muuttaa kaiken toiminnan. Julkinen ja yksityinen palveluasuminen ovat silloin samassa asemassa, kun nykyisellään kunta päättää, kuka pääsee minnekin asumaan.

Rissanen mukaan myös hoivan luonne muuttuu, kun toiminta yhä enemmän pohjaa asukkaiden eikä työntekijöiden rytmiin. Muutokseen vaikuttaa osaltaan, että tulevat ikääntyvät ovat

oppineet pitämään puoliaan.

– On yhä yksiköitä, joissa ollaan jä-mähdetty laitospaiseen. Valinnanvapauden myötä heräämiset, ruokailut ja muut toimet hoidetaan yksilöllisemmin. Puskaradio pitää huolen siitä, että osaan hoitopaikoista on enemmän hakijoita kuin toisiin.

KOTI VOI SUPISTUA PELKÄKSI SÄNGYKSI

Kansallisena tavoitteena on, että yli 90 prosenttia yli 75-vuotiaista asuu kotonaan vuonna 2030. Nykyisellään yli 80 prosenttia yli 65-vuotiaista asuu omassa kodissaan, yleisimmin pientalossa. Lähes kolmannes yli 84-vuotiaista asui viime vuonna omakotitalossa.

Toimintakyvyn heiketessä kodin tilankäyttö muuttuu. Alussa luovutaan saunan, varaston, kellarin ja ehkä yläkerran ja pihankin käytöstä.

Suppeimmillaan koti kutistuu sängyksi. Mikäli omaisia tai muita läheisiä

ei ole, sosiaalinen elämä kapenee kotipalvelun käynteihin.

Kunnat pyrkivät kuitenkin tuke-maan kotona asumista mahdollisimman pitkään.

– Varmasti suurin osa ikäihmisistä haluaa aidosti asua kotonaan. Kotipalvelu on nykyään aika tarkkaan tuotteis-tettu ja käynnit lyhyitä. Palveluasumi-nen voi olla parempi ratkaisu, jos ele-tään vain sen kautta, että kotipalvelu tulee käymään, Rissanen sanoo.

PERINTÖAJATTELU JARRUTTAA KODINVAIHTOA

Rissanen mukaan perintöajattelu jarruttaa ikäihmisten kodinvaihtoa. Vaikka asutaan hankalasti, kotia ei myydä ja osteta rahoilla uutta, vaan halutaan jät-tää asunto lapsille.

Järkevä aika miettiä loppuelämän asumista on 60–70 vuoden iässä. Asun-toasioista olisi Rissanen mukaan hyvä puhua yhdessä lasten kanssa.

Isossakin talossa voi asua pitkään, jos talo on esteetön ja asukkailla riittää voimia ja rahaa sen ylläpitoon ja korjaami-seen. Rahaa palaa myös vanhoissa ker-rostaloissa, joissa eletään mittavien julkisivu- ja putkiremonttien aikaa.

Kodinvaihdon puheeksi ottami-nen voi johtaa siihen, että vanhus ko-kee, että häntä ollaan ajamassa pois kodistaan. Omakotitalosta pihoinen voi tulla riippa omaisille, jos talon hoito ja kunnostus lankeaa heidän vastuulleen.

Mikäli asukkaalla tai perikunnalla ei ole varaa peruskorjauksiin, kiinteistön arvo romahtaa. Harvaan asutuilla alueil-la hyväkuntoinenkaan talo ei välttämät-tä mene kaupaksi.

Maaseutu voi olla kotona asumisen este, jos ikäihminen ei pääse itse liik-keelle eikä palveluja enää ole.

– Maaseudulla on myös kasvun po-tentiaalia. Sinne voi syntyä perhekotien kaltaisia hoivapaikkoja tai yhteisöasu-mista, näkee Rissanen. ■

RAIIA TORONEN UFF

– Jos ikäihmisen koti on palvelukoti, päivärhythmi tulisi olla yksilön eikä yk-sikön, hyvinvointipalvelujen tutkija Sari Rissanen sanoo.

Tuontihoitajat ovat kallista
mutta joustavaa työvoimaa

TYÖMATKA 10 000 KILOMETRIÄ

TEKSTI ANTTI VANAS KUVITUS SALLA PYYKÖLÄ

Filippiinit tunnetaan globaalina työvoimavarantona, josta myös Suomessa toimivat hoiva-alan suuryritykset ammentavat. Joustavaa tuontityövoimaa rekrytoimalla yritykset valmistautuvat sote-uudistuksen jälkeiseen kilpailuun julkisten palvelujen kanssa.

Filippiinien harjoittaman työvoiman viennin juuret ovat 1900-luvun alussa, jolloin tuolloinen siirtomaa-isäntä USA alkoi käyttää Filippiinejä työvoimavaran-tonaan. Vuosien kuluessa maahan juurrutettiin myös amerikkalainen sairaanhoitajakoulutus.

– Muiden kehitysmaiden tapaan Filippiinitkin velkaantui pahasti 1970-luvun öljykriisin seurauksena, ja työtömyys paheni. Saadakseen ihmisille töitä ja valuuttaa velkojen maksuun maan tuolloinen diktaattori Ferdinand Marcos aloitti järjestelmällisen työvoiman viennin, sanoo aiheesta äskettäin väitellyt Tiina Vaittinen.

Järjestelyn piti olla väliaikainen, mutta se vakiintui pysyväksi osaksi maan taloutta.

Hoitajien koulutusmäärät seurasivat ulkomaista kysyntää. Rikkaiden maiden väestön ikääntyminen synnytti 2000-luvun alussa valtavan työvoimatarpeen, johon vastattiin kahdeksankertaistamalla sairaanhoitajien koulutusmäärät.

– Vuonna 2008 alkanut lama romautti kysynnän. Filippiineille syntyi 200 000 työttömän sairaanhoitajan työvoi-

mareservi, jota suomalaisetkin hoiva-alan suuryritykset tällä hetkellä hyödyntävät.

Vaittinen setvii Tampereen yliopistossa syyskuussa tarkastetussa rauhan- ja konfliktintutkimuksen väitöksessään hoitajatuonnin eettisiä ulottuvuuksia sekä siirtolaisten että hoivaa tarvitsevien vanhusten näkökulmasta.

OMAN MAAN JULKINEN SAIRAANHOITO KITUUTTA

Töihin lähtö merten taa tuhansien kilometrien päähän on Vaittisen mukaan monissa filippiiniläisperheissä täysin luonnollinen valinta. Outoa tilanteessa on se, Filippiineillä suljetaan hoitajapulan vuoksi sairaaloita samaan aikaan kun maasta lähtee tuhansittain ammattitaitoisia hoitoväkeä muualle töihin.

– Julkisen sektorin sairaaloihin ei voida palkata tarpeellista määrää väkeä, koska niihin ei ohjata riittävästi resursseja. Lisäksi Filippiinien talous on riippuvainen ulkomailla työskentelevien rahälähetyksistä. ►

Ulkomailta lähetetty raha muodostaa kymmenisen prosenttia maan bruttokansantuotteesta. Ilman rikkaimmaissa maissa työskentelevien rahalahetyksiä Filippiinien kotimainen kysyntä tyrehdyisi.

Suomeen on tullut viimeisen vuosikymmenen mittaan 400–500 korkeakoulutettua filippiiniläistä sairaanhoitajaa. Yleensä he ovat päätyneet hoiva-avustajiksi ja lähihoitajiksi suuryritysten omistamiin hoivakoteihin ympäri Suomea. Rekrytoinnin hoitavat suomalaiset rekrytointiyritykset yhdessä filippiiniläisten yhteistyökumppanien kanssa.

– Rekrytointiprosessi alkaa Filippiineillä suomen kielen kurssilla. Tämän jälkeen rekrytoitavat jäävät odottelemaan, että suomalaisen toimeksiantajan hoivakodissa jossain päin Suomea tarvitaan työntekijöitä. Kun käsky käy, filippiiniläishoitajat lennätetään uudelle kotipaikkakunnalleen, useimmiten 2–3 hengen ryhmissä, Vaittinen kertoo.

Ikäviiniä kuviossa on perheiden hajoaminen: toinen vanhemmista työskentelee Suomessa ja toinen usein josakin muussa rikkaassa maassa. Lapset asuvat sukulaisten hoteissa kaukana vanhemmistaan.

Vaittisen mukaan tilanne johtuu Suomen omasta lainsäädännöstä.

– Perheen yhdistämiseen vaadittavat tulorajat ovat niin korkeat, ettei lähihoitajan työstä käteen jäävällä noin 1600 euron kuukausipalkalla päästä lähellekään. Työperusteisella siirtolaisella ei käytännössä ole oikeutta perhe-elämään Suomessa. Tämä on ongelmallista kansainvälisten ihmisoikeusperiaatteiden näkökulmasta.

TYÖPERUSTEISELLA SIIRTOLAISELLA EI KÄYTÄNNÖSSÄ OLE OIKEUTTA PERHE-ELÄMÄÄN SUOMESSA.

TUONTITYÖVOIMA JOUSTAA

Hoitajatuonti tulee hoivayrityksille kalliiksi. Kannattavaa siitä tekee se, että rekrytoituvat hoitajat voi lennättää Filippiineiltä 10 kuukauden kielikurssin jälkeen mihin Suomen kolkkaan tahansa.

– Yritys voi luvata hoivakodin mihin päin Suomea hyvänsä ilman, että sen tarvitse kantaa huolta ammattitaitoisien työvoiman löytymisestä. Tämä on

iso etu, ja sen merkitys tulee vain kasvamaan, jos sote-uudistus toteutuu kilpailua suosivassa muodossaan.

Ilman perhettä Suomeen tulevat hoitajat ovat joustavaa työvoimaa: ylitöitä ollaan valmiita tekemään, ja joulupyhätkin saatetaan mieluusti viettää työn merkeissä. Vaittisen mukaan tulijat eivät ole aina selvillä oikeuksistaan, vaikka säädösten mukaan heidät pitäisi niihin perehdyttää.

– Ammattiliittoon liittyminen uudessa maassa ei ole itsensänselvyyttä, sillä Filippiineillä ay-toiminta on poliittisesti radikaalia ja vaarallistakin.

Filippiiniläishoitajien työmoraali on korkea: jokainen työntekijä näkee itsensä oman kotimaansa edustajana vierasmaassa.

– Työ tehdään mahdollisimman hyvin, jotta kaikkien filippiiniläisten työntekijöiden maine säilyisi hyvänä. Tätä asennetta työnantajan on helppo käyttää hyväkseen, ehkä huomaamattaan.

Lain mukaan EU:n ulkopuolisista maista tulevat sairaanhoitajiksi koulutetut eivät ole päteviä sairaanhoitajia Suomessa, eivätkä he voi saavuttaa täkäläistä sairaanhoitajan pätevyyttä oppisopimuksella.

– Tästä syystä Filippiineiltä rekrytoidut sairaanhoitajat palkataan aluksi hoiva-avustajan työhön, josta heillä on työssä oppien mahdollisuus pätevoityä lähihoitajan ammattiin. Filippiiniläisiä sairaanhoitajia on kuitenkin palkattu hoivakoteihin myös siivoojiksi, ilman pätevoitymisreittiä hoitoalan ammattiin, Vaittinen huomauttaa.

Sairaanhoitajakoulutuksen saaneiden filippiiniläisten käyttäminen lähihoitajina on Vaittisen mielestä väärin. Täysin lähihoitajan tutkintoa vastaavaa koulutusta ei Filippiineillä ole, mutta matalamman koulutuksen omaavia hoiva-alan työntekijöitä kyllä löytyisi.

– Terveystieteiden ammattihenkilöistä on maailmanlaajuisen pulan. On resurssien tuhlausta, että Suomeen rekrytoidaan sairaanhoitajia lähihoitajan ja hoiva-avustajan tehtäviin. Maahanmuuttajahoitajat myös etenevät usein urallaan suomalaisia hitaammin, syynä etninen tausta.

VASTUU KUULUU VALTIOLE

Kielitaito on Suomeen tulijoille iso haaste. Vaittisen mielestä tulijoiden kielikoulutus ei saisi rajoittua kotimaassa käytyyn kurssiin vaan sitä tulisi jatkaa Suomessa.

– Syventävä kielikoulutus on työnantajan vastuulla. Jollei työnantaja asiasta huolehdi, kielitaidon kehittäminen jää tulijan itsensä ja myös suomalaisten työkavereiden huoleksi. Työskentely kieltä huonosti taitavan työtoverin kanssa voi turhauttaa ja aiheuttaa riitoja työpaikoilla.

Filippiiniläishoitajien rekrytointi Suomeen ei ole Vaittisen mielestä pelkästään huono asia: kokemukset ovat olleet myös monella tapaa positiivisia. Tiukempaa ja keskitetympää kontrollia kuitenkin tarvitaan.

– Tällä hetkellä toimintaa pyörittävät ylikansalliset yhtiöt. Valtion kontrollia kaivataan: poliittisella ohjauksella järjestelmästä voitaisiin tehdä oikeudenmukaisempi kaikille.

Myös Maailman terveydenhuoltojärjestö WHO edellyttää valtioilta kansainvälisen hoitajarekrytoinnin valvontaa. Tätä vaatimusta Suomi ei tällä hetkellä kunnioita.

– On nurinkurista, että samalla kun hoitoalan ammatit ovat potilasturvallisuuden takaamiseksi tarkasti säänneltyjä, hoitoalan työntekijöitä Suomeen välittäviä yrityksiä ei valvota juuri lainkaan. Ilman valvontaa valtio ei kykene seuraamaan myöskään rekrytoidun työvoiman oikeuksien toteutumista. ■

LÄHTEET: HAASTATTELU JA TIINA VAITTISEN VÄITÖS THE GLOBAL BIOPOLITICAL ECONOMY OF NEEDS: TRANSNATIONAL ENTANGLEMENTS BETWEEN AGEING FINLAND AND THE GLOBAL NURSE RESERVE OF THE PHILIPPINES (TAMPEREEN YLIOPISTO 2017).

Hoitajatuonnin viisi keskeistä ongelmaa

- Perheen yhdistämiseen liittyvä lainsäädäntö liian korkeine tulorajoineen.
- Valtio ei valvo rekrytointitoimintaa. Tieto on hajonnut monille eri hallinnonaloille, eikä missään ole selkeää kokonaiskuvaa rekrytointikäytännöistä ja niiden seurauksista. Valvonta sopisi parhaiten sosiaali- ja terveysministeriölle.
- Rekrytoiduille pitäisi tarjota kielikoulutusta myös Suomessa.
- EU:n ulkopuolelta tuleville hoitajille ei ole tarjolla riittäviä pätevoitymisreittejä, mikä tekee uralla etenemisestä hankalaa.
- Tulijoille ei ole tarjolla keskitetysti tietoa täkäläisistä oikeuksista ja velvollisuuksista. Ammattiliitoilla olisi tässä paljon annettavaa: rekrytoiduille hoitajaryhmille kannattaisi räätälöidä tiedotuskampanjoita.

NOLLATOLERANSSI RASKAUSSYRJINNÄLLE

TEKSTI HENRIIKKA HAKKALA

Lähes kaikilla aloilla ja sektoreilla on tavallista, että tieto työntekijän raskaudesta tai perhevapaalla olo vaikuttaa työsuhteeseen. Tasa-arvovaltuutettu on käynnistänyt kampanjan raskaussyrjintää vastaan.

Tasa-arvovaltuutetun viime talvena tekemän kyselyn perusteella syrjintä raskauden tai perhevapaiden takia näkyy jatkuvasti ammatiliittojen arjessa. Kyselyyn vastanneista liitoista 46 prosenttia ilmoitti, että ne saavat jäseniltään yhteydenottoja raskaus- ja perhevapaasyrjinnästä vähintään viikoittain.

– Raskaana tai perhevapaalla olevan työntekijän kohteluun liittyy edelleen paljon sekä tietämättömyyttä että aikansa eläneitä asenteita. Raskaussyrjintä on sukupuolisyrjinnän ytimessä. Sitä ei tule hyväksyä missään muodossa, toteaa tasa-arvovaltuutettu Jukka Maarianvaara.

Tavallisimmin raskaussyrjintä näkyy tasa-arvovaltuutetun ja liittojen saamista yhteydenotoissa niin, että määräaikaista työsuhdetta ei jatketa, kun raskaus tulee ilmi. Yleistä on myös se, että perhevapailta palaavan aiempi tehtävä on siirretty kokonaan sijaiselle tai se on kadonnut. Lisäksi työhaastatteluissa kysytään edelleen perhesuunnitelmista, vaikka se on tasa-arvolain mukaan kiellettyä.

Riski joutua syrjityksi raskauden tai perhevapaiden vuoksi on suuri erityisesti epävarmassa työmarkkinatilanteessa, kuten määräaikaisina, osa-aikaisina, vuokratyössä tai nollasopimuksilla työskentelevillä naisilla. Raskaus tai perhevapaat eivät kuitenkaan saa olla este työnhauulle tai työhön ottamiselle, eivätkä ne ole laillinen peruste määräaikaaisuudelle, työsuhteen lyhentämiselle tai päättämiselle taikka raskaana olevan työntekijän muista poikkeavalle kohtelulle.

– Jokaisen työpaikan tasa-arvosuunnitelmaan pitäisi kirjata nollatoleranssi raskaus- ja perhevapaasyrjinnälle. Hyvä työnantaja pitää hyvää työnteki-

LUOTTAMUSMIES JA SUPER AUTTAVAT TARVITTAESSA

Työsyrjintä on rikoslain mukaan rangaistava teko. Raskauden tai perhevapaan perusteella syrjiminen on kiellettyä myös tasa-arvolain ja työsopimuslain nojalla. SuPerin edunvalvontaan tulee silti vuosittain runsaasti yhteydenottoja syrjintäepäilyistä, jotka liittyvät työntekijän raskauteen tai perhevapaisiin.

Tyypillisesti kyse on siitä, että määräaikaisen työntekijän työsuhde päätetään äitiysvapaan alkuun taikka määräaikaaisuutta ei uudisteta, vaikka työvoiman tarve äitiysvapaalle jäävän tehtävässä jatkuu ja tilalle palkataan toinen määräaikainen työntekijä.

– Jos työntekijä epäilee kohdallaan tällaista syrjintää, hänen tulisi ensin olla yhteydessä omaan esimieheensä ja pyytää työnantajalta kirjallista selvitystä menettelyn perusteista. Jos tilanne ei tällä korjaannu, kannattaa pyytää apua työpaikan superilaiselta luottamusmieheltä, neuvoo SuPerin edunvalvontalakimies Juho Kasanen.

Jos asiaa ei silti saada paikallisesti ratkaistua, voi itseensä kohdistuvaa perhevapaisiin liittyvää tai raskaussyrjintää epäilevä superilainen tehdä selvityspyynnön SuPerin edunvalvontayksikölle. Jos asiassa on syytä epäillä kiellettyä syrjintää, edunvalvontayksikkö ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin jäsenen etujen puolustamiseksi.

Syrjinnän kieltoa rikkonut työnantaja on velvollinen maksamaan loukatulle tasa-arvolain mukaista hyvitystä.

jästä kiinni, tasa-arvovaltuutettu Jukka Maarianvaara jatkaa.

Kampanjan aineistot, tietoisu- ja toimintaohjeet niin työntekijälle kuin työnantajalle, löytyvät verkosta. Sivuil-

ta löytyy myös keskustelualue, jolla voi jakaa kokemuksia ja ajatuksia asiasta. ■

TUTUSTU KAMPANJA-AINEISTOIHIIN

Kannustus kuuluu ruokailuhetkiin

Ruoasta saa nauttia

TEKSTI MINNA LYHTY

Ruoan tuputtaminen ja maistamaan pakottaminen ovat huonoja keinoja saada lapsi syömään hyvin. Lapsi uskalttaa maistaa, kun hän saa rauhassa tutustua ruoka-aineisiin kaikilla aisteilla.

Aamun ulkoleikeissä on tullut nälkä 4-vuotiaalle Otolle. Hän lusikoi antaumuksella toista annosta jauheliuhakeittoa. Samanikäinen Emil poimii keitosta vain perunat. Tämä on tuttu tilanne monessa päiväkodissa: yhdelle lapselle ruoka maistuu hyvin, toiselle ei. Ravitsemusterapeutti, Valtion ravitsemusneuvottelukunnan pääsihteeri Arja Lyytikäisen mukaan tilanteesta ei pidä huolestua.

– Tehdään hallaa, jos ajatellaan, että kaikkien pitää syödä saman verran, sillä energiantarve on yksilöllinen. Mikä on toiselle liikaa, on toiselle liian vähän. Pitää luottaa siihen, että lapsi osaa säädellä tarvitsemaansa ruokamäärää. Aikuisten täytyy tukea annostelussa ja huolehtia siitä, että tarjonta on riittävä.

Lapsen ruokahalussa on enemmän vaihtelua kuin aikuisella. Lyytikäisen mukaan energiantarve vaihtelee kasvun ja jopa vuodenaikojen mukaan. Lapsi on herkkä myös muutoksille.

– Jos päiväohjelma on erilainen, paikalla on vieras ihminen, ruokailutilanne poikkeaa tavallisesta tai lapsi ei tunnista ruokaa, hän saattaa kadottaa ruokahalunsa.

Lyytikäinen kehottaa seuraamaan, onko syöminen jatkuvasti yksipuolista, ja jos on, siihen on puututtava. Vanhemmilta täytyy kysyä, miten lapsi syö kotona.

– Jotkut syövät kotona hyvin ja päiväkodissa huonosti. Kotitaustat ovat myös erilaisia. Joissakin perheissä käytetään paljon kasviksia ja marjoja, joisakin ei. Jos ei ole tottunut syömään esimerkiksi marjoja, niiden syönti vaa-

tii harjoittelua.

Lapsille pitää antaa myönteistä palautetta ruokailusta, oli se sitten reipasta syömistä tai nirsoa maistelua. Tuputtamalla ja pakottamalla syntyy pelkoja, jotka tekevät syömisestä entistä vaikeampaa. Myönteisen ilmapiirin luominen ruokailuhetkiin on ratkaisevan tärkeää.

– Ruokailu ei ole asia, joka pitää vain hoitaa joka päivä, jotta lapset ovat ravittuja. Se on arvokas kasvatustilanne, joka vaikuttaa jopa elinikäisesti ruokailutottumuksiin.

RUOAT TUTUIKSI

Monissa päiväkodeissa sovelletaan Saperen menetelmää. Se on ruoka- ja ravitsemuskasvatusmenetelmä, jossa lapset saavat tutustua ruokaan kaikkien aistien avulla.

– Aistit ovat valtavan tärkeässä roolissa makumieltymysten syntymisessä. Maku ei ole vain sitä, mitä suu maistaa, vaan se syntyy myös siitä, miltä ruoka näyttää, tuoksuu, tuntuu ja kuulostaa pureskeltaessa. Lapsi oppii pitämään

siitä, minkä hän tuntee ja tietää, Arja Lyytikäinen kertoo.

Saperen avulla ruokaan tutustutaan iloisesti ja ilman pakotteita. Lapset saavat tutkia, kokeilla ja ihmetellä ruoka-aineita. Tavoitteena on, että ruokaan ja syömiseen syntyy myönteinen suhde. Erityisesti lapset, jotka pelkäävät maistaa uutta ruokaa, hyötyvät tästä menetelmästä.

Sapere on lapsia osallistavaa toimintaa. He saavat omien taitojensa mukaan ottaa ruuan itse, voidella leivän, kaataa maidon, pilkkoa kasviksia ja valmistaa välipalaa. Lapset voidaan viedä viljapellolle tai torille katsomaan, mistä ruoka-aineita saadaan. Heidän kanssaan voi myös kasvattaa salaattia tai yrttejä. Ruokamaailmaa tehdään tutuksi myös keskustelemalla ruoasta ja sen alkuperästä. ■

 TUTUSTU SAPERE-MENETELMÄÄN

INGIMAGE

KANNUSTUSTA VARHAISKASVATUKSEN VÄELLE

TEKSTI JA KUVA MINNA LYHTY

Päiväkodeissa tehdään harmaata ylityötä, lasketaan mitoitukseen oppisopimusopiskelijoita ja tarjotaan epäedullisia työsopimuksia. SuPerin Arvokas lapsi -illoissa puhutaan muun muassa siitä, mihin lastenhoitajalla on oikeus ja mihin hänen kannattaa suostua.

Kello lähentelee neljää, mutta poikkeuksellisesti suurin osa päiväkodin lapsista on vielä paikalla. Lastenhoitajan työvuoron on suunniteltu päättyvän neljältä. Esimies pyytää jäämään viiteen asti ja lastenhoitaja suostuu. Esimies ehdottaa, että ensi viikolla voi lähteä tuntia aiemmin kotiin.

– Jos suostutte tähän, teette harmaata ylityötä. Se on työtä, jota tehdään suunnitellun työajan lisäksi. Se ei ole ylityötä, koska tunnit korvataan tunti tunnista vapaana saman viikon tai ta-soittumisjakson aikana. Tehdystä tunnista pitää saada korvaus vapaana tai rahana, mutta 50 prosentilla korotettuna. Kahden ensimmäisen tunnin jälkeen korotus on 100 prosenttia. Työnantaja poimii rusinat pullasta, jos suostutte harmaaseen ylityöhön, SuPerin sopimusasiantuntija Teemu Hiilinen painotti Turussa 10. lokakuuta pidetyssä Arvokas lapsi -illassa.

Harmaa ylityö pienentää palkkaa, mikä vaikuttaa tulevaan eläkkeeseen ja ansioperusteisiin etuuksiin. Siitä hyöttyy vain työnantaja, jolle se on helppo säästökeino.

Hiilinen kehotti olemaan tarkkana myös siinä, millaiseen sopimukseen laittaa nimensä. Esimerkiksi kun päiväkodin omistaja vaihtuu, työntekijät siirtyvät uuden työnantajan palvelukseen vanhoina työntekijöinä, jolloin heidän työsuhteensa jatkuvat ja työsuhteen ehdot pysyvät ennallaan.

ARVOKAS LAPSI -ILLAT

SuPer järjestää kymmenen Arvokas lapsi -iltaa tämän syksyn aikana eri puolilla Suomea. Illat on tarkoitettu lasten parissa työskenteleville tai alasta kiinnostuneille. Turussa iltaan saapui noin kolmekymmentä varhaiskasvatuksen ammattilaista. Marraskuussa iltoja on vielä kolme: Tampereella, Vaasassa ja Jyväskylässä.

– Uutta työsopimusta ei ole pakko allekirjoittaa. Vanha sopimus on ehdoiltaan usein parempi.

Hiilinen peräänkuulutti sitä, että päiväkodeihin tarvitaan lisää luottamusmiehiä.

– Kun sote-uudistus tulee, varhaiskasvatuksen työntekijät jäävät kunnan työntekijöiksi. Siksi sinne tarvitaan lisää luottamusmiehiä hoitamaan asioita.

SALAPOLIISIN TYÖTÄ

SuPerin asiantuntija Johanna Pérez puhui päiväkodin henkilöstömitoituksesta. Yhdellä kasvattajalla voi olla vastuullaan neljä alle 3-vuotiaasta tai 7–8 yli 3-vuotiaasta. Osapäivähoidossa olevia lapsia kasvattajan vastuulla voi olla enimmillään 13. Mitoituksesta voi

poiketa vain perustellusti ja tilapäisesti.

– Jos teistä tuntuu, että kasvattajia on usein liian vähän, suosittelen, että pidätte kirjaa lapsimäärästä. Merkitsette vaikkapa viikon ajan ylös, montako lasta on paikalla kello 8, 10, 12, 14 ja 16. Vain sillä tavalla voitte todistaa esimiehelle, että ylitykset ovat toistuvia. Viralliset tilastot voivat näyttää toisenlaisilta kuin teidän muistiinpanonne. Tällaisella salapoliisin työllä selviää, mikä mitoituksen toteutuma oikeasti on.

Pérez muistutti myös siitä, että oppisopimusopiskelija voidaan laskea mukaan mitoitukseen vasta, kun hän on suorittanut kaksi kolmasosaa tutkinosta. Sen jälkeen työnantajan tehtävänä on arvioida opiskelijan kyky ottaa vastuuta.

EI TÖITÄ KOTIIN

Joissakin päiväkodeissa Opetushallituksen määräys lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisesta on aiheuttanut hämmennystä. On päädytty jopa siihen, etteivät lastenhoitajat saa käydä varhaiskasvatuskeskusteluja vanhempien kanssa.

– Liiton kanta tähän on se, että lähihoitaja on pätevä lapsen vasun tekemiseen. Opetushallituksen mukaan työajaosta voidaan sopia paikallisesti, Johanna Pérez kertoi.

Lastentarhanopettajille on varattu työaikaa tällaisia tehtäviä varten, mutta

Riina Jantunen ja Tanja Bäcklund kokivat Arvokas lapsi -illan antoisana. Bäcklundille tuli uutena tietona se, että esimerkkiruokailuun osallistuvilla lähihoitajilla on KVTESin mukaan oikeus kahdenkymmenen minuutin lepotaukoon työvuoron aikana.

Lähihoitajien ammattitaitoon luotetaan Turussa

Riina Jantunen ja Tanja Bäcklund osallistuivat Arvokas lapsi -iltaan, koska he halusivat saada tietoa ja keskustella varhaiskasvatuksen ajankohtaisista aiheista. Molemmat työskentelevät Turussa Lausteen päiväkodissa, jossa vain kolmasosa lapsista puhuu äidinkielenään suomea.

– Jotkut tulevat päiväkotiin oppiakseen suomen kielen. Käytämme apuna kuvia ja viittomia. Vaikka lapsilla ei olisi yhteistä kieltä, he ovat sulassa sovussa ja leikkivät iloisesti. Meille aikuisille monikulttuurisuus on vaikeampaa, Riina Jantunen kertoo.

Lähihoitajat kokevat monikulttuurisuuden päiväkodissa rikkautena. He saavat itsekin oppia jatkuvasti uutta eri kulttuureista. He kuitenkin tietävät, etteivät kaikki sopisi työhön.

– Täytyy olla avoin, jotta pystyy kohtaamaan lapsen, joka ei osaa vielä suomea. Työ vaatii kärsivällisyyttä valtavasti. Esimerkiksi joskus kestää pitkään ennen

kuin lapsi ymmärtää, mitä pitää tehdä, Jantunen sanoo.

Tänä syksynä Lausteen päiväkodin henkilökuntaa on puhuttanut uudistuneet varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, joissa korostetaan lasten ja vanhempien osallisuutta. Päiväkodissa on asetettu tavoitteeksi se, että entistä enemmän kuunnellaan lasten näkemyksiä ja keskustellaan vanhempien kanssa heidän toiveistaan.

– Meidän alueellamme vanhemmat ovat tyytyväisiä päiväkodin toimintaan. Heille tärkeintä on se, että lapset voivat hyvin, Bäcklund sanoo.

Viime aikoina päiväkodissa on keskusteltu myös siitä, kuka on pätevä tekemään lapsikohtaisia varhaiskasvatussuunnitelmia.

– Lastenhoitajat saavat tehdä vasuja, mutta lastentarhanopettajalla on päävastuu niistä. Tämä on yhteinen linjaus Turun kaupungin päiväkodeissa, Bäcklund kertoo. ■

lastenhoitajille ei välttämättä ole.

– Älkää vain tehkö kirjallisia töitä kotona. Tämä on työjärjestelykysymys, esimerkiksi lasten päivälepoajan voi varata vasun tekemiseen.

Pérez korosti sitä, että moniammatillisuus on varhaiskasvatuksen voima-

vara. Lähihoitaja on päiväkodin henkilöstöstä ainoa, joka on terveydenhuollon asiantuntija. Esimerkiksi lääkehoitosuunnitelman tekeminen on hänen tehtävänsä.

– Pitkääikaissairaalan lapsen lääkehoitosuunnitelma pitää tehdä ennen kuin

hän aloittaa päiväkodissa. Myös lyhytkestoisesta lääkityksestä täytyy laatia suunnitelma. Huolehtikaa, että pääsette säännöllisesti terveydenhuoltoalan koulutuksiin. Esimerkiksi diabeteksen hoito kehittyy jatkuvasti, joten tietoja on päivitettävä. ■

Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma on hyvä työväline

HÄMEENLINNAN VASUSSA KUULUU KAIKKIEN ÄÄNI

TEKSTI JA KUVA SONJA KÄHKÖNEN

Paperinmakuisen asiakirjan sijaan Hämeenlinnan paikallisesta varhaiskasvatussuunnitelmasta luotiin käsikirja, jossa kuuluu aidosti niin kasvattajien, vanhempien kuin lasten ääni.

Uudet paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat eli vasut otettiin käyttöön elokuussa ympäri Suomen. Sisältöjen jalkauttaminen aloitettiin monin paikoin vasujen valmistuttua. Myös Hämeenlinnan vasu valmistui elokuuksi, mutta sen sisällöt lähtivät elämään jo työstämisyhteistyössä. Tämä onnistui osallistamalla mukaan alueen kaikkien varhaiskasvatustyöryhmien työntekijät, vanhemmat sekä lapset.

– Meille oli alusta asti selvää, ettei varhaiskasvatussuunnitelmaa lähdetä tekemään norsunluutornissa muuttamaan asiantuntijan voimin, vaan siinä pitää aidosti kuulua kentän ääni, kertoo Hattulan, Hämeenlinnan ja Janakkalan vasu-projektia koordinoanut Elina Kataja.

TYÖNTEKIJÖIDEN OSAAMINEN JAKOON

Huoltajien mielipiteitä ja näkemyksiä varhaiskasvatuksesta selvitettiin muun muassa asiakaskyselyillä ja yksiköissä järjestetyillä vasukahveilla. Näin saatiin ajatuksia ja tarinoita varhaiskasvatussuunnitelman rakentamiseen.

– Vanhemmilta kysyttiin esimerkiksi päiväkodin tunnelmasta, lasten hyvinvoinnista sekä siitä, millaisia ominaisuuksia he työntekijöissä arvostavat tai mitä he haluaisivat lastensa oppivan varhaiskasvatuksessa. Myös nimettö-

miä palautelappuja kerättiin postilaatikkoon, kertoo Hirsimäen päiväkodin lastenhoitaja Joni Virtanen.

Lasten mielipiteitä ja ajatuksia hyvästä varhaiskasvatuksesta selvitettiin erilaisten kyselyiden ja toiminnallisten tehtävien avulla.

Joni Virtanen kokee, että työntekijöillä oli vasun työstämisyhteistyössä hyvät vaikutusmahdollisuudet. Vasu-prosessin aikana järjestettiin erilaisia työryhmiä, tapaamisia ja koulutuksia, joihin koko henkilökunnalla oli mahdollisuus osallistua. Lisäksi kasvattajat saivat pro-

sessin aikana tuottaa varhaiskasvatussuunnitelmaan omia kommenttejaan kasvatustyöstä sekä ajatuksia herättäviä tarinoita päiväkodin arjesta.

– Työntekijöiden osaamista on jaettu henkilökunnalle järjestetyissä koulutuksissa, joissa kasvattajat ovat puhuneet niistä aiheista, jotka ovat heidän vahvinta osaamisaluettaan. Olen itse puhunut muulle henkilökunnalle säännöistä ja sallivuudesta, eskarilaisen parissa työskentelevä Joni kertoo.

Joni Virtanen ja Elina Kataja toteavat, että vasuprosessin myötä syntyi paljon myös sellaista, mitä ei oltu etukäteen suunniteltu. Kun asioita pohdittiin ja työstettiin porukalla, vahvistui esimerkiksi yhteishenki.

KOLMITASOINEN SUUNNITELMA

Varhaiskasvatussuunnitelma-kokonaisuus on kolmitasoinen. Kattotason muodostavat valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, joista opetushallitus päätti lokakuussa 2016. Kunnat, kuntayhtymät tai muut palvelun tuottajat laativat valtakunnallisen suunnitelman pohjalta paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman. Paikalliset vasut otettiin käyttöön elokuussa 2017. Lisäksi jokaiselle perhepäivähoidossa ja päiväkodissa olevalle lapselle laaditaan oma henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma eli lapsen vasu.

TYÖVÄLINE, JOKA AUTTAA KYSEENALAISTAMAAN

Lasten ja aikuisten aidot sitaattit ja tarinat koottiin mukaan paikalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Näin saatiin toteutettua kuivan asiakirjan sijaan mehukas työväline.

– Samaistun meidän vasuun todella paljon. Lasten ja aikuisten aidot kommentit saavat pohtimaan asioita, niistä saa tukea omaan toimintaan, ja ne auttavat myös löytämään uusia tapoja toimia, Joni Virtanen kertoo.

Hänen mukaansa Hämeenlinnan onnistunutta vasuprosessia on tukenut avoin keskustelukuluttuuri, toimintatapojen tarkastelu ja asioiden kyseenalais-

Hämeenlinnan vasu-projektin koordinaattori Elina Kataja ja Hirsimäen päiväkodin lastenhoitaja Joni Virtanen pitävät elokuussa painosta saatua paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa hyvänä itsensä kehittämisen työvälineenä. Hämeenlinnan vasu on herättänyt kiinnostusta myös muissa kunnissa ja organisaatioissa.

taminen – miksi tietyllä tavalla toimitaan. Joni uskoo, että tällä tavalla voidaan oppia ja kehittää asioita myös jatkossa paremmin.

Joni huomauttaa, että kehitystyössä tarvitaan rehellisyyttä, asioiden haastamista ja vapautta avata sääntöjä.

– Mitä kaikkea lasten kanssa sallitaan ja toisaalta miksi joitain kielletään, ja ketä se palvelee? On äärettömän tärkeää, että me kasvattajat muistamme, että olemme täällä nimenomaan lapsia varten.

Joni toteaa, että kyseenalaistaminen on yksi toimintatapa. Hirsimäen päiväkodissa pohditaan paljon, mitä lapset saavat tehdä ja mitä eivät.

– Olen myös itse kova haastamaan asioita. Kyseenalaistan usein esimerkiksi turhaa istumista. Juokseminen on lapsille luontainen tapa liikkua. Miksi me aikuiset sitten olemme niin usein stoppareina, emmekä vain anna mennä? Meidän tulisi luoda lapsille juuri

heitä palvelevat puitteet.

Elina Kataja kertoo esimerkkitapauksen, jossa aikuiset saivat haastaa omat – ehkä pinttyneetkin – ajatusmallinsa lasten toiveiden edessä. Kun lapsilta kysyttiin kehitysideoita osana vasu-prosessia, eräässä päiväkodissa tuli ilmi, että vanhemmat lapset inhosivat lepoa. Seuraavaksi lasten kanssa alet-

tiin pohtia, miten lepoa lepoa saataisiin mieluisampi.

– Lapset ehdottivat, että he voisivat levätä kaverinsa vieressä. Aikuiset epäilivät aluksi, että siinä häiriintyisi rauha lopullisesti. Lasten ehdotusta kuitenkin kokeiltiin ja lopputulos oli se, että lapset maltoivat viettää lepoa lepoa aiempaa rauhallisemmin. ■

SATAKIELI-PEDAGOGIIKKA

Hämeenlinnassa on toteutettu omaa satakieli-pedagogiikkaa vuodesta 2009. Myös paikallinen vasu rakennettiin sen pohjalta. Ydinajatus on se, että jokaisella lapsella on sata kieltä ja oma ääni, joka saa tulla kuuluviin.

– Lapsi on päähenkilö omassa elämässään ja hän ansaitsee rikkaan aikuisen. Tarkoitus on unohtaa aikuisten järjestämät tuokiot, joissa me kasvattajat olemme äänessä. Sen sijaan huomioimme lapset, heidän ideansa ja ajatuksensa, ja lähdemme työstämään niitä eteenpäin. Niistä syntyy usein hienoja projekteja, Joni Virtanen kertoo.

KUUNTELE MINUA!

Viime kesän taksimatkan aikana keskustelin kuljettajan kanssa hänen nykypäivän asiakkaistaan. Kuljettaja sanoi iäkkäiden ihmisten olevan parhaita asiakkaita. Hän perusteli kannanottoaan sillä, että iäkkäät puhuvat paljon ja kertovat elämästään, iloistaan ja murheistaan. ”Monet vanhat ihmiset ovat yksinäisiä. Heillä ei ole ystäviä, joiden kanssa keskustella. Koen olevani hyödyllinen kuunnelllessani heitä ja ottaessani osaa heidän vaikeuksiinsa.”

Istun päivittäin mieheni kanssa lukemassa Helsingin Sanomia ja aikakauslehtiä. Mieheni näkee lukea vain otsikkotekstit heikentyneen näkönsä johdosta. Hän lukee otsikkoja ääneen.

Sen jälkeen kerron hänelle, mitä kyseisen otsikon alla olevaan tekstiin on kirjoitettu. Lukemisen lomassa saatan herpaantua kuuntelemaan auki olevaa televisiota. Mieheni huomaa sen ja sanoo minulle vaativalla äänellä: ”Kuuntele minua!” Pyydän anteeksi ja kerron hänen olevan oikeassa. Yhdessä toimiessa toista pitää kunnioittaa ja kuunnella.

Lääketieteen opintojeni aikana epäilin psykoterapian vaikuttavuutta. Kysyin psykiatrian opettajalta, mihin psykoterapian vaikutukset perustuvat.

Hänen mukaansa terapeutin ammatillinen rakkaus käynnistää kertojassa eli potilaassa psyykkisen prosessin. Ammatillisen rakkauden jatkuminen ylläpitää tätä tervehtymiseen ja

psyykkiseen kestävyyyteen johtavaa ketjua. Hänen kuvauksensa rakkaudesta jäi mieleeni. ”Rakastaessaan ihminen kuuntelee ja kuulee rakastettuaan, ymmärtää häntä, tuo esille ymmärryksensä, ei moiti, ei solvaa ja hellävaraisesti yrittää löytää ongelmien ratkaisumalleja yhdessä rakastettunsa kanssa. Tämä on ammatillisenkin terapian peruserä, vaikka sovellusmallit poikkeavat toisistaan. Se, että meitä kuunnellaan ja tulemme kuulluksi antaa meille jokaiselle hämmästyttäviä voimia.”

Jaksammeko kuunnella iäkkäitä ja huonokuntoisia ihmisiä? Siirtyvätkö ajatuksemme muualle kuin siihen keskusteluun, jota käymme iäkkään kanssa – kuten minulle on tapahtunut lukiessamme lehtiä? Ovatko muut iäkkäät paitsi urhea mieheni lannistuneet ja hyväksyneet sen, että heitä ei kuunnella? Onko iäkkäät sysätty elämään hiljaisuudessa kuten seuraava ote Lassi Nummen runosta Dialogin luonne kertoo?

Norsunluutornillinen neroja puhui ja esitti mielipiteenmuotoisia mielipiteitä. Hengen säilät säihkyivät, kirjurit hikoilivat. Oli käynnissä kulttuurikeskustelu. Vanha mies istui vaiti nurkkauksessa. Ei puhunut. Ei pukahtanut. Jos joku joskus tuli kysäisseksi jotakin, hymyili. Kerran hän näytti ankuralta. Keskustelijoiden ei pitäisi pelkästään tuoda esille omia ajatuksiaan. Heidän tulisi kuunnella ja myös kuulla muidenkin näkemyksiä.

Ystäväperheemme vieraili kodissamme. Me aikuiset puhuimme keskenämme. Ystäväni 4-vuotias poika ryhtyi hakaamaan nyrkillään äitinsä reisiä ja sanoi: ”Te ette kuuntele minua!” Iäkkäät ja huonokuntoiset eivät ole ainoa ryhmä, jotka jätetään keskustelujen ulkopuolelle. Miten on laita työyhteisöissämme ja kodeissamme? Kuuntelemmeko ja kuulemmeko ikätovereitammekaan? ■

HOITOKODIN TYÖTAISTELUSTA ENNAKKOTAPAUS RANSKASSA

TEKSTI VIRPI LATVA

Yksityisen hoitokodin kahdeksan perushoitajaa voitti alkusyksystä Ranskan historian pisimpiin kuuluvan, yli neljä kuukautta kestäneen työtaistelunsa. Ammattiliiton mukaan kyseessä on tervetullut ennakkotapaus, koska palkkaus ja työlöt ovat kurjistuneet muissakin hoitoloissa.

Ranskan Jura-vuoristossa sijaitsevan monisairaiden vanhusten hoitokodin alimitoitettuna ja ylityöllistetyt henkilökunnan sietokyky katkesi lopullisesti viime keväänä.

Myös pakkotahtisen hoidon kohteeksi joutuneiden vanhusten omaiset heräsivät huomaamaan, että jotakin on pahasti pielessä.

– Opalinessa on 75 vuodepaikkaa, ja meillä oli kolme minuuttia ja neljäkymmentäyksi sekuntia aikaa kunkin potilaan iltatoimiin. Emme auttaneet vanhuksia sänkyyn vaan yksinkertaisesti heitimme heidät, paljastaa neljä vuotta hoitokoti Opalinessa perushoitajana työskennellyt Anne Sophie Pelletier.

– Usein heräsin keskellä yötä siihen, että minulla oli kauhea syylisyydentunto. Olin kohdellut hoitotiippuvaisia vanhuksia huonosti koko päivän!

Hätähuudot kaikuivat kuitenkin ohi yksityisen hoitolaketjun johdon korvien.

– Ette tule saamaan mitään nyt, ettekä myöhemminkään, jyrähti yhtiön pääjohtaja Philippe Gevrey, kun henkilökunta varoitti työtaistelusta.

Huhtikuussa koko hoitokodin henkilökunta – kahdeksan perushoitajaa ja kaksi siivoojaa – ryhtyi lakkoon ja ryhtymättä aamuisin banderolleineen toimipisteen edustalle sen sijaan, että olisi pukeutunut työtakit päälleen. Yhtiön johto pysyi kuitenkin kovana ja 1250 euron nettokuukausipalkalla vuoro- ja viikonlopputyötä painavat perushoitajat luopuivat sadan euron palkankorotusvaatimuksestaan. Myös lakon aikainen palkka putosi jossakin vaiheessa pois vaatimustalalta.

Lisähenkilökunnan palkkaus oli kuitenkin vaatimus, josta ei tingitty. Samoin lakkolaiset pitivät viimeiseen asti kiinni haluamastaan 591 euron kannustuspalkkiosta. Henkilökunnan kanssa lakkorintamassa marssi vanhusten lähisukulaisia, jotka tunsivat tilanteen ja antoivat täyden tukensa työtaistelulle.

AMMATTIYLPEYS PELISSÄ

Sadan lakkopäivän tultua täyteen paikallislehdet julistivat otsikoissaan jo työtaistelun hävityksi. Mutta lakkolaiset eivät luovuttaneet.

– Halusimme jatkaa lakkoa siihen asti, kunnes tekemämme työ saa tunnustusta. Kyseessä oli enemmänkin ammattilypeytemme kuin raha, kertoo Anne Sophie Pelletier. Hän ei osaa sanoa, uskoiko kukaan heistä enää voittoon neljä kuukautta kestäneen työtaistelun loppumetreillä.

– Kun lakko loppui, olin todella väsynyt, enkä ajatellut muuta kuin että pääsen kotiin nukkumaan.

Yksi Ranskan historiaan pisimpiin kuuluvista työtaisteluista tuotti tulosta ja hoitokotiin palkattiin neljä lisähoitajaa. Henkilökunta sai 450 euron kannustuspalkkion sekä yllätyksenä vielä kolmen viikon palkallisen loman.

Ammattiliitto CGT:n mukaan kyseessä on tervetullut ennakkotapaus. Opalines-hoitokotiketjun ammattiliiton edustaja Albert Papadacci tietää, että ketjuun kuuluvien 47:n hoitokodin henkilökunta kamppailee kaikkialla samojen ongelmien kanssa.

– Työtaistelu ei siis lopu tähän. Ensimmäinen askel työolojen parantamiseen valtakunnallisesti on että yhtiön johto suostui palkkaamaan ulkopuolisen työriitojen sovittelijan, Papadacci iloitsee.

Hoitolaketjetu Opalines:n omistajat lukeutuvat Ranskan rikkaimpiin osakesijoittajiin. Vanhustenhoito onkin osoittautunut niin tuottavaksi liiketoiminnaksi, että Opalinesin ansioista omistajien omaisuus on viimeisten kymmenen vuoden kuluessa kaksinkertaistunut. ■

VANHUSTENHOITO ON OSOITTAUTUNUT NIIN TUOTTAVAKSI LIIKETOIMINNAKSI, ETTÄ OMISTAJIEN OMAISUUS ON KYMMENEN VUODEN KULUESSA KAKSINKERTAISTUNUT.

Lähihoitajaopiskelijat unelmoivat tulevasta työstä:

SAIRAALA OLIS JEES PAIKKA

TEKSTI MINNA LYHTY KUVA INGIMAGE

Halu auttaa muita on merkittävin syy, miksi lähihoitajan työhön halutaan. Näin kertoivat lähihoitajaopiskelijat SuPerin järjestämässä Lähihoitajatapahtumassa syyskuussa.

"Haluaisin hoitaa iloisia, lupsakoita vanhuksia, joilla on mahdollisimman mukava olla ja vähän vaivoja. Hoitaminen olisi huoletonta ja hauskaa, vastuuta ei olisi huoleksi asti, mutta hommia saisi hoidella itseksensä välillä. Palkka olisi tietty mahtavan suuri ja työsuhte-etuja joka sormelle. Työkaverit olisivat ystäviä ja pomokin tsemppaisi ja taputtelisi selkään."

Näin kertoi 24-vuotias lähihoitajaopiskelija SuPerin järjestämässä Lähihoitajatapahtumassa. SuPer-lehden tekemän kyselyn vastaukset antavat uskoa siihen, että tulevaisuudessakin kaikilla hoitoalan sektoreilla on osaavia ammattilaisia. Unelmien työpaikkoja ovat päiväkodit, sairaalat, palvelutalot, hoitokodit, kotihoidot ja ambulanssit. Muutama aikoo erikoistua suunhoitoon, joten hammaslääkäritkin saavat työpäriä tulevina vuosina. Opiskelijat kertoivat muun muassa näin:

"Kotihoito on unelmien työpaikka, koska siellä päivät ovat vaihtelevia ja pääsee tapaamaan erilaisia asiakkaita."

"Haluan olla töissä sairaalan vuodeosastolla. Siellä voin olla potilaille läsnä."

"Haluan hoitaa nuoria vammaisia."

"Haaveena on päästä töihin iloiseen päiväkotiin, jossa on kivoja lapsia ja motivoituneita hoitajia."

"Haluaisin työskennellä päihteidenkäyttäjien perhekuntoutuskeskuksessa."

"Vaihtuvat tilanteet ovat minun juttuni. Siksi haluaisin työskennellä ambu-

lanssissa tai sairaalassa."

"Unelmien työpaikka olisi nuorisokoti tai A-klinikka. Haluan hoitaa päihdeongelmaisia ihmisiä."

Eräs 18-vuotias opiskelija vaikutti olevan erityisen joustava tulevan työpaikkansa suhteen, sillä hän vastasi:

"Hoidan ilomieliin kaikkia."

TÄMÄ ON SEIKKAILU

SuPer-lehden kyselyn mukaan lähihoitajaopiskelijoiden merkittävimmät syyt hakeutua alalle ovat kiinnostus hoitotyöhön, työn sosiaalisuus ja alan työllistävyyden. Lähes jokainen mainitsi sen, että haluaa auttaa muita ihmisiä. Eräs opiskelija sanoi näin:

"Haluan auttaa ihmisiä, lievittää kipuja ja tehdä heidän elämästä parempaa."

Ammatinvalintaan on usein vaikuttanut äiti, muu sukulainen tai tuttava. Heidän puheensa työstä oli sytyttänyt kipinän hakea alalle.

Jotkut olivat olleet peruskoulussa TET-harjoittelujakson hoitoalan työpaikalla. Kiinnostus hoitotyöhön oli syntynyt, kun he olivat nähneet, millaista se on käytännössä. Toiset olivat jo pienenä tehneet päätöksen tulevas-
ta ammatista.

"Lapsesta lähtien olen ollut kiinnostunut hoitajan työstä", 17-vuotias opiskelija sanoi.

Muutama oli työskennellyt hoitoapulaisena ja päättänyt päteväytyä hoitajaksi. Pari maahanmuuttajataustaista opiskelijaa kertoi tehneensä hoitotyötä kotimaassaan, ja he haluavat alalle myös Suomessa. Lähihoitajatapahtumassa oli mukana myös ammatinvaihtajia.

"Tämä on seikkailu, kun vaihdan alaa kypsemmällä iällä. Haluan tehdä vaihteeksi käytännönläheistä työtä. Hoitotyö kiinnostaa, mahdollisesti jalkahoitajan työ ja yrittäjyys", eräs 44-vuotias nainen kertoi.

Monen opiskelijan mielestä lähihoitajatutkinto on mainio ponnahduslauta jatko-opintoihin. Toiveina ovat sairaanhoitajan, fysioterapeutin, ensihoitajan, kättilön, optikon, lastentarhanopettajan, sosiaalityöntekijän ja psykologin koulutukset. Haaveilipa yksi vastaajista pääsevänsä myöhemmin poliisiammattikorkeakouluun.

KUIN TOINEN KOTI

Lähihoitajaopiskelijoiden mielestä unelmien työpaikassa on lämmi-
nhen-
minen ilmapii-
ri ja aitoa toisen kohta-
mista. Yhteisiin sääntöihin sitoudutaan
ja työkavereihin voi luottaa. Työnteki-
jät ovat keskenään tasa-arvoisia ja koh-
televat toisiaan ystävällisesti. Kun ilma-
piiri on hyvä, työntekijät voivat hyvin,
ja he jaksavat tehdä henkisesti raskas-
ta työtä.

Monet kertoivat haluavansa tehdä
tiimityötä, mutta kykenevänsä työsken-
telemään myös yksin. Joidenkin toivee-
na on tehdä töitä mieluiten itsenäises-
ti. Vastuuta ja haasteita ei pelätä, mutta
niitä ei saa olla liikaa. Toiveena on, et-
tä yhteistyö työkavereiden kesken oli-
si sujuvaa ja että muilta saisi tarvittaes-
sa tukea.

*"Unelmieni työpaikassa työkavereilla
on läheiset suhteet. Työpaikan on oltava
kuin toinen koti, jonne pääsyä odottaa."*

Jotkut haluavat saada työpaikalta ka-
vereita, joiden kanssa vietetään myös
vapaa-aikaa. Eräs kyselyyn vastanneis-
ta on päinvastaisella kannalla.

*"Työkaverit ovat kavereita töissä, mut-
ta muuten ei tarvitse kaveerata."*

Tulevat lähihoitajat ha-
luaisivat tehdä työnsä hy-
vin. Unelmien työpai-
kassa sitä voisi tehdä
kiireettömästi, potilaan
ehdoilla ja heidän voi-
mavaransa huomioiden.

TYÖPAIKAN ON OLTAVA KUIN TOINEN KOTI, JONNE PÄÄSYÄ ODOTTA.

Hoitotilanteissa olisi aikaa myös kes-
kustella.

ESIMIES HOITAA HOMMANS

Lähihoitajaopiskelijoiden mielestä
unelmien esimies on rento, reilu, mu-
kautuva, joustava, tarkka, homman-
sa hoitava, huumorintajuinen, oikeu-
denmukainen, luotettava, ymmärtäväi-
nen ja kannustava. Hyvä esimies luot-
taa työntekijöihin ja antaa heidän tehdä
työnsä rauhassa. Hän kuuntelee työntek-
ijöitä ja puuttuu ongelmiin tarvittaes-
sa. Esimiehen pitää olla samalla tasolla
työntekijöiden ja hoidettavien kanssa.

*"Esimiehen täytyy osata johtaa, eikä
vain mahtaila sillä, että on johtaja. Hän-
nen pitää tsemjata ja antaa rakentavaa
palautetta",* eräs opiskelija kertoi.

Jotkut toivovat, että esimies tekisi
edes välillä käytännön työtä, jotta hän
ei tunne työtä pelkän teorian pohjalta.
Hänen pitäisi tuntea potilaat, asiakkaat
tai asukkaat.

Toisten vaatimustaso on matalampi:
riittää kun esimies on asiallinen ja hänen
kanssaan tulee toimeen. Toiset toivovat
esimieheltä inhimillisyyttä.

*"Hyvä esimies ottaa huomioon työn-
tekijät, kuuntelee ja kyselee kuulumiset."*

Kyselyyn vastanneiden joukossa on
myös esimieheksi haluavia.

*"Haluaisin itse olla esimies tai saada
sellaisen esimiehen, joka on luotettava,*

arvostava ja lämmi-

KÄDET SAVESSA

Moni SuPer-lehden kyselyyn vastan-
nut opiskelija sanoo, ettei lähihoitajan
nykyinen palkkataso vastaa työn vaati-
vuutta. Useat ehdottavat peruspalkkak-
si 2500–3000 euroa. Erityisesti jos te-
kee päivätyötä, eikä saa ilta- ja viikon-
loppulisiä, nykyinen palkka tuntuu riit-
tämättömältä.

Opiskelijoiden mielestä palkan pitää
olla sellainen, ettei tarvitse laskea joka
senttiä ja pystyy elättämään lapset. Toi-
saalta monet, varsinkin nuoret, sano-
vat, että työstä nauttiminen menee pal-
kan edelle.

*"Palkalla ei ole niin väliä, sillä jo työ
palkitsee mieltä, kunhan saa kustannet-
tua kulut ja jää rahaa elämiseen."*

Palkkataso on kaikkien tiedossa alal-
le hakeutuessa. Silti hoitotyöhön halu-
taan. 37-vuotias mies tiivistää ajatuk-
sensa siitä, miksi hän valitsi lähihoita-
jakoulutuksen.

*"Opiskelen lähihoitajaksi, koska haluan
ihmisläheistä, "kädet savessa" eli suori-
tavaa työtä. Ammatinvalintaan vaikut-
tivat pehmeät arvot ja aikaisemmat elä-
mänkokemukset. Unelmien työpaikka on
sellainen, minne menee mielellään ja jos-
sa työskentelyllä kokee olevan merkitystä.
Se on paikka, minne ei mennä lusimaan
euron kuvat silmissä." ■*

LÄHIHOITAJAOPISKELIJOIDEN OMA TAPAHTUMA

SuPer järjesti Lähihoitaja2017-tapahtuman

8. syyskuuta Helsingin Messukeskuksessa.

Tapahtuma kokosi yhteen noin kaksituhatta
lähihoitajaopiskelijaa ja opettajaa kuunte-
lemaan ammatillisia luentoja ja tapaa-
maan SuPerin asiantuntijoita. SuPer-
lehti kysyi kävijöiltä, miksi he halua-
vat lähihoitajiksi ja millainen on hei-
dän unelmiensa työpaikka. Kyse-
lyyn osallistui 174 opiskelijaa. He
ovat iältään 15–57-vuotiaita.

TYKKÄÄ SUPER-LEHDEN FACEBOOK-SIVUSTA JA VOITA KÄTEVÄ TERMOSMUKI!

**KAIKKIEN 17. MARRASKUUTA MENNESSÄ
SUPER-LEHDEN SIVUSTA TYKÄNNEIDEN KESKEN
ARVOTAAN KOLME TERMOSMUKIA.**

**Seuraamalla meitä Facebookissa pysyt ajan tasalla hoitoalaa ja
terveyteen liittyvistä uutisista, ja saat vinkkejä työhösi!**

Klikkaa osoitteeseen: www.facebook.com/superlehti/

SuPerin tekemä video sunnuntaisten poistamisesta on saanut yli kaksisataatuhatta katselukertaa etenkin Facebookin välityksellä. Eduskunnan lisärakennuksen ovella Jukka Järvelä ja Timo Väkimies.

SUPERIN VIDEOSTA TULI SOMEHITTI

SuPerin syyskuun lopussa valmistama video sunnuntaisten poistosta levisi kulovalkean tavoin Facebookissa. Kuukauden aikana videota katsottiin 220 000 kertaa, ja keskustelu pyhätöiden palkkauksesta ryöpsähti jälleen pinnalle.

Videolla sunnuntailenkillä oleva kadunmies käy nykimässä laitosten ja virastojen suljettuja ovia. Juuri noiden ovien takana tehdään esityksiä siitä, että hoitajien ja muiden matalapalkkaisten alojen työntekijöiltä vietäisiin muun muassa sunnuntaisat pois. Perusteenä on se, että sunnuntait ovat nykyään ”normipäiviä, siinä missä muutkin”.

SuPerin verkkosivuilta ja YouTubeesta löytyvässä SuPer-Ruudussa on sata videota. Videokirjastoa on koottu puo-

lentoista vuoden ajan. Mukana on tietoisuuksia, asiantuntijalausuntoja, ohjeita, jäsenten tunnelmia ja humoristisempiäkin pätkiä.

Karikatyyrimäisillä videoilla on merkityksensä.

– Kun näytellään, mitä asia käytännössä tarkoittaa, se kolahtaa jokaiseen ihmiseen. Näin katsojia voi tulla paljon enemmän kuin meillä on jäseniä, kuten tässä tietyssä videossa nyt on käynyt, SuPerin puheenjohtaja Silja Paavola sanoo.

Videon viesti on, että sunnuntai on työpäivä, josta pitää maksaa lisäkorvausta.

– Tämä sama asia on sanottu ja kirjoitettu aika monesti liiton julkaisuihin, mutta videon kautta viesti leviää paljon laajemmin.

SuPerin mediakouluttaja Timo Vä-

kimies pitää sunnuntaisävideon katsojamäärää poikkeuksellisen korkeana.

– Katsojamäärä on vyöryn kaltainen. Videota on jaettu eteenpäin melkein 4000 kertaa. Se kertoo siitä, että asia koskee monia, siis muitakin kuin superilaisia. Ja videota on todella katsottu, ei vain vilkaistu muutaman sekunnin ajan.

Väkimiehen mukaan asian tärkeys ja videon esitystapa lisäävät katsojamäärää. Utiskerronta on nykymaailmassa muuttunut.

– Vaikka asia on tärkeä, sitä ei tarvitse esittää ryppyotsaisesti. ■

 KATSO SUPERIN SUNNUNTAILISÄVIDEO

 KATSO VASTAUKSIA SUNNUNTAILISIÄ KOSKEVIIN KYSYMYKSIIN

Myötätuntoa tutkineet Elisa Aaltola ja Sami Keto muistuttavat, että empatia on ihmiselle luontaista. Se ei ole vain kyky, vaan elämänsä asenne ja tapa suhtautua muihin.

Empatia asuu meissä kaikissa

TEKSTI JA KUVA ELINA KUJALA

Myötätunto on ihmisen valtava voimavara, mutta siihen voi myös väsyä.

Ihmistä ohjaavat järjen lisäksi tunteet, kokemukset ja aistit. Ne vaikuttavat siihen, miten kohtelemme muita ihmisiä, tunnemme empatiaa toista kohtaan ja millaisia moraalisia päätöksiä teemme.

– Empatia ei ole mikään omituinen erityistaito, vaan se on meillä ihmisillä käytössä arjessa koko ajan, sanoo tutkija Sami Keto.

– Nykyään tiedämme, että ihmiset, jo pienet taaperotkin, ovat luonnostaan yhteistyöhaluisia ja avuliaita. Empatia on meissä kaikissa, lisää filosofi Elisa Aaltola.

Elisa Aaltola ja Sami Keto ovat kirjoittaneet kirjan *Empa-*

tia, myötäelämisen tiede. Heidän mielestään yhteiskuntaa pitäisi kehittää empatiamyönteisempään suuntaan.

OSA AMMATILLISUUTTA

Eri ammattiryhmien tuntemaa empatiaa on mitattu enemmän ja vähemmän tieteellisesti. Hoitajat sijoittuvat empatialistauksissa yleensä korkealle.

– Voi olla, että hoitoalalle hakeutuu ihmisiä, jotka ovat jo valmiiksi keskivertoa empaattisempia, arvioi Sami Keto.

Hoitajien huolenpitoa, tasavertaisuutta ja ihmisen kohtaamista korostavat opinnot saattavat myös muovata hoitajista muita empaattisempia, sillä seura tekee kaltaisekseen. Naiset ovat tutkitusti miehiä empaattisempia.

– Rungas testosteronin erityy saattaa vähentää empatian

tunnetta, mutta syy on myös kulttuurinen, Keto sanoo.

– Tyttöjä kasvatetaan esimerkiksi nukkeleikien kautta hoivaamiseen sekä empatiaan, kun taas poikia kannustetaan vielä nykyäänkin kilpailullisuuteen eikä tunteiden näyttämistä tai empatiaa erityisesti arvosteta, tarkentaa Aaltola.

Jollekin ryhmälle, esimerkiksi hoitajille, empatian taito on osa ammatillisuutta.

– Empatia on erityisen tärkeää etenkin silloin, kun toinen ihminen on haavoittuvassa asemassa, erilainen kuin itse tai kyseessä on valtasuhde, Aaltola sanoo.

Empatiaa voi kokea monella eri tavalla ja tasolla. Todennäköisesti hoitajat käyttävät työviikon aikana niitä kaikkia.

– Hoitotyössä tarvitaan kognitiivista empatiaa, jolloin potilaan tunteita havainnoidaan hänen eleidensä ja ilmeidensä perusteella. Ihmisen hyvään kohtaamiseen ei kuitenkaan riitä pelkkä ulkopuolinen havainnointi, vaan tärkeä osa kohtaamista on affektiivinen empatia, jolloin hoitaja jakaa potilaan tunteen, kuvailee Aaltola.

KUN EMPATIAAN UUPUU

Kun hoitaja myötäelää potilaan tunteita, ne siirtyvät helposti häneen itseensä. Jatkuva kokemus syvästä empatiasta voi johtaa ahdistukseen ja siihen, että potilaat tunteineen tulevat uniin asti. Jos työssään näkee epäoikeudenmukaista kohtelua tai kokee itse joutuvansa tekemään työnsä huonommin kuin haluaisi esimerkiksi kiireen takia, seuraa usein empatiaväsymys. Maailma tuntuu toivottomalta paikalta, kun kaikkia ei voi auttaa. Puolustusmekanismi mieli sulkee epämuksulta tuntuvan empatian pois.

– Empatiaväsymystä voi torjua nostamalla tietoisesti esiin positiivisia tarinoita. Maailmassa on hätää, mutta on myös paljon toivoa. Kaikkea kärsimystä ei voi poistaa, mutta pienilläkin teoilla on merkitystä. Optimistinen ajattelu tukee empatiaa, Aaltola sanoo.

Yksi tapa kehittää myötätuntotaitoja on opetella tunnistamaan empatian erilaisia alalajeja ja miettiä, minkälaiset asiat, esimerkiksi omat tunteet tai kulttuurissa opitut oletukset, vaikuttavat empatian kokemiseen. Aaltola kutsuu tätä reflektiiviseksi empatiaksi.

– Meissä on myös yksilöllisiä eroja. Empatian kokemiseen työssä vaikuttaa

KAIKKEA KÄRSIMYSTÄ EI VOI POISTAA, MUTTA PIENILLÄKIN TEOILLA ON MERKITYSTÄ.

se, mitä omassa yksityiselämässä tapahtuu ja kuinka ylipäättään käsittelemme esimerkiksi ahdistusta tai muita tunteita, lisää Keto.

Joskus koko työyhteisö saattaa kärsiä empatiavajeesta. Tutkijoiden mukaan valta, kilpaileminen ja voimakas hierarkia häivyttävät tehokkaasti empatiaa, mutta kylmyyttä ei saa hyväksyä pysyvänä asianlaitana.

– Tietoiset myötätuntoharjoitukset auttavat empatiaväsymyksessä. Myötätunto kasvaa turvallisessa ilmapiirissä, jossa voi olla avoin myös kielteisistä tunteista. Uskomuksia ja ennakkoluuloja kannattaa purkaa keskustellen. Yhteisöllisyyden kokemus on tärkeä, Keto sanoo. ■

ELISA AALTOLA JA SAMI KETO:
EMPATIA, MYÖTÄELÄMISEN TIEDE, INTO 2017

Tunnistatko erilaiset empatiat?

PROJEKTIIVINEN EMPATIA

Mieti, miltä sinusta itsestäsi tuntuisi tuon toisen asemassa? Tätä empatian peruslajia opetamme lapsille ja se onkin tärkeä muiden empatian muotojen kehittämisessä. Projektiivisen empatian ongelmana on sen itsekokeskeisyys. Kun yrittää kuvitella itsensä toisen asemaan, unohtaa helposti tuon toisen henkilöhistorian. Menestynyt keski-ikäinen voi katsoa syrjäytynyttä nuorta ja ajatella, että jos olisin hän, menisin töihin. Silloin unohtuu, että nuorella voi olla elämässään kokemuksia, joiden takia töihin meneminen ei ole helppoa – tai töitä ei ole.

SIMULATIIVINEN EMPATIA

Miltä toisesta tuntuu? Toinen empatian peruslaji ja pedagogiikassa paljon käytetty empatian muoto. Simulatiivista empatiaa tunteva ei yritä asettaa itseään toisen asemaan, vaan koettaa aidosti kuvitella, miltä juuri tästä toisesta ihmisestä nyt tuntuu, ja huomioi hänen taustansa ja kokemuksensa.

KOGNITIIVINEN EMPATIA

Huomaan, että potilas pelkää, sillä hänen kehonsa on jännittynyt ja hän pälyilee ympärilleen! Kognitiivinen empatia on kyky päättellä ja havai-

ta muiden tunteita esimerkiksi eleistä ja ilmeistä ilman, että itse ottaisi tunteisiin osaa. Hoitajallekin tämä on tärkeä empatian muoto, vaikka se ei olekaan varsinaista myötäelämistä.

AFFEKTIIVINEN EMPATIA

Huomaan, että potilas suree ja nyt minäkin tulen surulliseksi! Affektiivinen empatia on empatioista suoraviivaisinta, se on kokemusten ja tunteiden jakamista. Tuntemme toisen ilon tai surun, vaikka ehkä emme aivan yhtä syvästi. Affektiivisen empatian kautta toisen ihmisen kokemus tulee meillekin merkitykselliseksi. Se saa meidät usein myös toimimaan. On lohdutettava, jotta suru helpottaisi.

RUUMIILLINEN EMPATIA

Empatia ei ole vain mielessä, vaan se on myös ruumiillinen tapahtuma. Keho reagoi esimerkiksi vihasen ihmisen kohtaamiseen ilman, että tietoisesti pohtisimme miltä vihaisesta ihmisestä tuntuu ja miltä minusta tuntuu. Ruumiilliseen empatiaan kuuluu vuorovaikutus, mutta se ei ole tunteen jakamista, vaan toisen tunteen tunnistamista omien kehollisten kokemusten kautta. Toinen ihminen nähdään yksilönä ja kokonaisuutena.

Uupuneelle äidille avun hakeminen on ponnistus

TEKSTI JA HENKILÖKUVA ELINA KUJALA KUVAT ISTOCKPHOTO JA INGIMAGE

Lähihoitaja Henna-Mari Sundelin on tänäkin vuonna auttanut yli 200 köyhää lapsiperhettä.

Hämeenlinnalaisen kerrostalon kivijalassa sijaitsee pieni puoti, joka on pelastus monelle. Hyllyt ovat täynnä tavaraa: vaaleanpunaisia, siististi viikattuja paitapinoja, farkkuja, talvitakkeja, toppahousuja, pienten tyttöjen tyllyhameita, kumppareita, huppareita, lautapelejä ja kuvakirjoja. Hope Ry:n Hämeenlinnan osaston varaston ovet ovat auki kaikille avun tarvitsijoille.

– Yksinhuoltajaperheitä. Työttömiä. Yksinhuoltajaisät ovat uusi ryhmä, heitä on viime aikoina käynyt aiempaa enem-

män, kertoo Henna-Mari Sundelin, lähihoitaja, joka tekee vapaaehtoistyötä Hämeenlinnan Hopen asiakasvastaavana.

Ihmiset löytävät Hopen avun piiriin kaupungin perhe-työntekijöiden vinkkaamina ja yhdistyksen verkkosivujen kautta. Kaikki asiakkaat täyttävät lomakkeen, jossa kysytään lasten ikää ja vaatekokoa, perheen elämäntilannetta ja yhteystietoja. Henna-Mari lukee esitiedot ja varaa perheelle ajan, jolloin he voivat tulla Hopen varastolle hakemaan tarvitsemansa.

– Kaikki on saatu lahjoituksena, mutta vaikka tavarat ja vaatteet ovat käytettyjä, ne ovat siistejä ja hyväkuntoisia. Kaikki tarkastetaan ennen hyllyttämistä.

Vaateavun ja tarvikkeiden lisäksi Hope tarjoaa harrastustukea ja virkistystoimintaa. Tänä vuonna Hämeenlinnassa autetaan yli 200 lapsiperhettä.

Köyhä lapsiperhe Suomessa

- Suomessa elää yli 100 000 köyhää lasta. Joka kymmenes lapsiperhe on köyhä.
- Köyhyysaste on korkein yksinhuoltajaperheissä, mutta se on jyrkässä kasvussa myös kahden vanhemman pikkulapsiperheissä.
- Taustalla on usein alhainen koulutustaso ja työttömyyttä, mutta korkea-koulutettujen vanhempien määrä on kasvanut. Hyvä koulutus ei enää takaa työpaikkaa.
- Köyhyys heijastuu perheen hyvinvointiin monin tavoin. Parisuhde ja oma jaksaminen ovat koetuksella. Vanhemmat ovat huolissaan lastensa terveydestä, tunne-elämästä ja oppimisesta. Äidit kuormittuvat rahahuolien takia isiä enemmän.
- Tutkimukset osoittavat, että pikkulapsiajan köyhyys on kaikkein vaarallisin, sillä se heijastuu usein myös myöhempään elämään.

LÄHDE THL

LÄHELLÄ PERHETTÄ

Henna-Mari on koulutukseltaan lapsiin ja nuoriin suuntaunut lähihoitaja. Viimeksi hän työskenteli kouluohjaajana.

– Olen itse tällä hetkellä työtön, mutta Hopessa koen olevani hyödyksi, ja saan muiden auttamisesta hyvän mielen. Tykkään vapaaehtoistoiminnasta ja yhdistystoiminnasta. Asiakasvastaavan hommissa pystyn tekemään töitä kotona käsin. Se on helppoa ja mukavaa, kun tekeminen ei ole aikaan ja paikkaan sidottua.

Henna-Mariin vetoaa käytännöllisyys ja se, että työtä tehdään lähellä perheitä.

– Me saamme lahjoituksena tavaraa, jonka annamme tarvitsevalle. Tapaamme ihmiset kasvotusten. Siinä ei ole turhia välikäsiä.

Henna-Mari on sitä mieltä, että lapsiperheet kaipaavat nimenomaan konkreettista, ihmisen tasolla olevaa apua.

– Toki jos joku hyötyy keskusteluvuorosta, on sekin tärkeää. Ensisijaista on silti käytännön apu, ruoka ja vaatteet. Uskon, että jokaiselle äidille ja isälle oman lapsen hyvinvointi on tärkeää. Jos talous on tiukalla, niin itsensä siitä syö vaikka makaronia, mutta lapselleen kaikki haluavat antaa kunnollista ruokaa ja lämpimät, asianmukaiset vaatteet.

TODELLINEN TARVE

Eniten Hopelta haetaan kausivaatteita ja harrastusvälineitä. Ne ovat välttämättö-

myyksiä, joiden uutena ostaminen kaupasta lohkaisisi monen perheen budjetin liian suuren loven. Talven kynnyksellä toppavaatteille ja lämpimille kengille, suksille ja luistimille on kysyntää.

– Perheiden tarpeet ovat erilaisia. Jotkut ovat asiakkaitamme useita vuosia, mutta joku toinen käy kerran. Yksi tarvitsee vain talvihaalarin tai polkupyörän, toinen perhe hakee monelle lapselle monta vaatekertaa. Kaikki ovat aivan yhtä tervetulleita. Ei meille kukaan tule vain huvikseen penkomaan, kaikilla on todellinen tarve. Uskon ihmisen sanaan.

Vaikka kynnyks on matala, kaikille avun pyytäminen ei ole helppoa.

– Varsinkin silloin, jos tilanne on

perheelle uusi tai talousahdinko on tullut jotenkin yllätten, he usein toivovat ettei varastolla ole samaan aikaan muita. Teini-ikäisille lapsille tilanne voi tuntua erityisen kiusalliselta. Avun hakemiseen liittyy yhä häpeää. Ihmiset pelkäävät leimautumista.

Henna-Mari toivoo, että häpeästä päästäisiin irti. Vapaaehtoiset haluavat tietoisesti luoda varastolle positiivisen ja välittömän ilmapiirin. Hyvän talvihaalarin löytäminen lapselle on kuitenkin ilon ja helpotuksen, ei murheen aihe.

Toisinaan joku kohtaaminen jää erityisesti mieleen. Se voi olla lapsen vilpittönnä ilo uusista kengistä tai perheen äidiltä saatu lämmin kiitoskirje.

– Nyt on ollut muutama sellainen tapaus, että yksinhuoltajaäiti ei ole ilmestynytkään paikalle sovittuna aikana. Muutaman päivän päästä olen saanut sähköpostia, jossa tapahtunutta kovasti pahoitellaan ja varovasti kysellään uutta aikaa. Äidit kertovat olleensa niin uupuneita ja allapäin, että kotoa lähtemisenkin on tuntunut sillä hetkellä mahdottomalta. Se herättää. Avun hakeminen ei ole helppoa, ei varsinkaan masentuneelle.

Harva asiakas jää vaatevarastolla pidemmäksi aikaa juttelemaan, useimmat hakevat vain tarvitsemansa.

– Joskus huomaa, että ihmisellä on tarve avautua omasta tilanteestaan. Pienten lasten yksinhuoltajalle saatamme olla ainoa aikuiskontakti moneen päivään. Tietenkin me silloin kuuntelemme, sanoo Henna-Mari. ►

Aina edes työn tekeminen ei riitä

TEKSTI ELINA KUJALA

Pääkaupunkiseudulla asuvalla yksinhuoltaja-lähihoitajalla on riski päätyä työssä käyväksi köyhäksi.

Suomessa on aina ajateltu, että työtä tekemällä pärjää ja että koulutus on tie leveämmän leivän ääreen. Tämä ei enää pidä paikkansa. Maassamme on nyt arviolta 250 000 ihmistä, jotka käyvät työssä, mutta ovat siitä huolimatta köyhiä. Tulevaisuudessa heidän määränsä todennäköisesti kasvaa.

– Aivan kaikenlaisia ihmisiä, kuvaa tutkija Mikko Jakonen Jyväskylän yliopistosta työssäkäyvien köyhien joukkoa.

Työssä käyvät köyhät ovat miehiä ja naisia, perheellisiä ja perheettömiä, koulutettuja ja kouluttamattomia. Heitä yhdistävät osa-aikatyöt, pätkätyöt, vuokratyöfirmat, nollatuntisopimukset tai esimerkiksi opiskeleminen. Monet työskentelevät naisvaltaisilla aloilla kuten hoitoalalla tai kaupan alalla.

Epätyypillisten työsuhteiden ja tiettyjen alojen lisäksi työssäkäyviä köyhiä yhdistää muutama muukin asia.

– Riskiä päätyä työssäkäyväksi köyhäksi lisää esimerkiksi yksinhuoltajuus ja kalliit asumiskustannukset, jotka varsinkin pääkaupunkiseudulla ovat todella korkealla. Ei se pieni palkka, mutta ne suuret menot, kiteyttää Jakonen.

Koulutus ei suojele nykypäivänä ihmistä köyhyydeltä.

– Meillä on 44 000 työtöntä korkeakoulutettua. Työllistyminen on hyvin alakohtaista, sanoo Jakonen.

EPÄSELVÄ TULEVAISUUS

Ihmisen hyvinvointia kolhii monella tavalla se, että hän käy työssä, mutta ei kuitenkaan pysty elättämään itseään tai perhettään. Ihminen elää silloin tavaltaan rajapinnalla, jalka puoliksi työelämän oven välissä.

– Elämästä tulee epävarmaa ja epämääristä. Tulevaisuuden perspektiivi on epäselvä. Ihmiset elävät päivän ja viikon kerrallaan, koska eivät voi taloudellisen tilanteensa takia tehdä suunnitelmia pidemmälle. Jos vastaan tulee jokin kriisi, joudutaan ottamaan lainaa, sillä säästöjä ei ole. Köyhät ihmiset ovat monessa asiassa muiden armoilla.

Epätyypillisissä työsuhteissa olevat joutuvat usein tekemään montaa työtä, ja se vaikuttaa perhesuhteisiin ja omaan jaksamiseen. Monet työssäkäyvät köyhät turvautuvat yhteiskunnan apuun kuten toimeentulotukeen, asumistukeen tai soviteltuun työttömyysturvaan.

– Tukijärjestelmämme yrittää kyllä parhaansa, mutta se ei ole pysynyt työelämän muutosten perässä, sanoo Jakonen.

Hyvä esimerkki on asumistuki, joka on yleisin työssäkäyvien köyhien hakema tuki.

– Epätyypillisessä työsuhteessa oleva joutuu ilmoittamaan jokaisen työssäkäynnissä ja tuloissa tapahtuneen muutoksen todisteineen viranomaisille. Tämä johtaa paitsi loputtomaan hakemusten täyttämiseen myös siihen, että tukien saamiseen tulee pitkien käsittelyaikojen vuoksi taukoja. Työtönkin saa tienata 300 euroa kuukaudessa ilman, että päiväraha pienenee, mutta työssäkäyvää pienituloista kohdellaan kovemmin.

VUOSIEN VÄLIAIKAINEN

Yhden työssäkäyviin köyhiin liitetyn stereotypian Jakonen haluaa kumota.

– Usein ajatellaan, että he ovat jotenkin saamattomia, laiskoja tai taitamattomia. Asia on aivan päin vastoin. Työssä käyvät köyhät ovat yritteliäitä ja aktiivisia, ja kaikesta huolimatta useimmat haluavat uskoa siihen, että tulevaisuudessa on luvassa jotakin parempaa.

Tilastojen valossa voi varovasti arvioida, että usein parempaa onkin odotamassa. Jakonen sanoo, työssäkäyvien köyhien luokasta ei voi puhua, sillä useimmille ihmisille tilanne ei ole pysyvä.

– Vaikuttaa siltä, että työssäkäyvien köyhien tilanne on väliaikainen, ja että loppujen lopuksi pätkätyösuhteet ja osa-aikaisuudet yleensä johtavat vakinaisempaan ja parempipalkkaiseen työhön. Väliaikaisesta elämänvaihteesta puhuminen on tosin hiukan kyseenalaista, sillä monien ihmisten kohdalla väliaikainen kestää vuosia tai jopa vuosikymmenen.

Työssäkäyvät köyhät eivät katoa yhteiskunnasta minnekään. Työmarkkinoiden suunnan voi nähdä esimerkiksi Saksassa ja Isossa-Britanniassa.

– Uusia työpaikkoja syntyy eniten matalapalkka-aloille ja epätyypilliset työsuhteet yleistyvät. Palkkatyö ei katoa mihinkään, mutta todennäköisesti työssäkäyvien köyhien määrä kasvaa.

Kylmät varpaat ja kaurapuuroa

Kysyimme lähihoitajilta, miltä suomalainen köyhyys näyttää heidän arjessaan.

”Meillä päiväkodissa osan perheistä varattomuus estää esimerkiksi teatteritai museokäynnit, koska on sovittu, että viisi euroa on se kipuraja, mitä pystytään perheiltä keräämään, ja siitäkin joukosta osa saattaa jättää rahan tuomatta ymmärrettävistä syistä.”

”Köyhyys näkyy lasten huonoissa vaatteissa, liian pienissä kengissä, joissa lapsen varpaat palelee tai liian isoissa, joihin lapsi kompastelee ja jalat on aina märät. Voi olla, että lapsi ei esimerkiksi pysy kuivana ulkona, koska vaatteet on niin kuluneet tai liian pienet. Usein perheessä on muitakin ongelmia.”

”Jos yksinhuoltaja tekee osa-aikatyötä, keikkaa tai pätkeä, niin lapset on aina hoidossa, koska lomina ei kerry tai niitä ei vaan ole varaa pitää.”

”Kotihoidossa oli tällainen asiakas, joka kierrätti sidetarpeita, koska ei halunnut kustantaa uusia, eikä kotihoito ollut velvollinen maksamaan niitä asiakkaan puolesta. Tol-

kuttomasta jalkasieniongelma johdettua asiakkaan jalat oli polvesta alaspäin kuin norsulla, ja luulen että hyvä hygienia, toisin sanoen puhtaat tukisiteet, olisi ollut aika oleellinen asia jalkojen hoidossa.”

”Kotihoidossa on kovin yleistä, että naisasiakkaiden aikuiset, alkoholisoituneet lapset, jotka asuvat muutenkin pienituloisten eläkeläisäitinsä siivellä, syövät äitiensä ruuat. Äiteet elelee sitten itse kaurapuurolla. Saatika sitten, että lapset mutustele parempiin suihin myös kipulääkkeet. Mutta näistä hän ei ole mitään niin sanottua todistusaineistoa, kotihoidon henkilökunnan aavistelut vain.”

”En tiedä, olenko virallisesti köyhä, mutta lähihoitajan palkalla ja yksinhuoltajana saa aika tarkasti laskea, että mihin on varaa. Kalliimpiin har-

rastuksiin tai ulkomaanmatkoihin ei yleensä ole.”

”Silloin, kun itse elin tosi pienillä tuloilla, niin ärsyttävintä oli se, että mitään ei oikein voinut suunnitella. Keikkatyöläinen ei ikinä ole varma, että paljonko ja minkälaisia tunteja on ensi kuussa tarjolla ja sitten kun välillä joutui hakemaan vaikka asumistukea tai soviteltua päivärahaa, niin noita tukia ja päätöksiä joutuu usein odottelemaan viikkokausia. Ei voinut luvata lapselle, että hiihtolomalla mennään mummolaan, kun ei voinut olla varma, että onko siihen silloin rahaa”.

”Osa asiakkaista on huolissaan poliklinikkamaksuista tai jos ovat tulossa kauempaa, että onko varaa matkustaa. Heidät ohjataan sairaalan sosiaalityöntekijän luo. Hoito ei jää onneksi kenellekään kiinni siitä, etteikö olisi varaa.” ■

**KEIKKATYÖLÄINEN EI IKINÄ OLE VARMA,
ETTÄ PALJONKO JA MINKÄLAISIA TUNTEJA
ON ENSI KUUSSA TARJOLLA.**

Osaisi hevosjuttuja

Helmi Puurula on viiden vanha yksivuotiaan veljen isosisko ja innostunut keppihevosharrastaja. Perheen kodin rakennustöiden aikana vanhemmat ovat saaneet hoitoapua muun muassa Vantaan lapsiperheiden kotipalveluista.

Millaisia hoitajat olivat?

- Heti kun ne tulivat, ne sanoivat, että moi. Oli ihan kivaa, mua ei jännittänyt. Ne hoitajat oli mukavia siksi, koska ne antoi mun leikkiä myös mun kavereiden kanssa.

Mitä juttuja te teitte yhdessä?

- No ainakin mä leikin niidenkin kanssa. Hiekkakakkuja leivottiin aika monestikin. Ja aina oltiin ulkona. Yks kerta lähettiin puistoon. Tarhassa oli erilaista, kun hoitajat tekee siellä kaikkia muitakin hommia.

Miten hoitajilla sujui pikkuveljen kanssa?

- Hyvin, koska mä välillä tein jotain muuta. Ne saivat silloin hoitaa vain yhtä, koska mä olen jo iso.

Mitä hyvän hoitajan pitäisi osata?

- Oispa mukavaa, jos se osaisi tehdä vaikka jotakin hevosjuttuja mun kanssa. Vaikka jos tekisi hevoselle harjan. Mun hevosella on jo, mutta voitaisiin tehdä jossain vaiheessa enemmän. Kun jos teen sille ponnarin, kaikki sen hiukset menee siihen.

Voisiko mies olla hoitaja yhtä hyvin kuin nainen?

- No ei ole oikeastaan koskaan ollut sellaista mieslasten hoitajaa. Mutta vois ne ehkä olla. ■

TEKSTI JA KUVA HENRIKKA HAKKALA

Haluamme ostaa enemmän kalaa

Peräti 81 prosenttia suomalaisista haluaisi ostaa enem-

män kalaa.

Suurimmaksi esteeksi kalan syönnille koetaan korkea hinta. Myös kalatuotteiden saatavuus on hankalaa. Säännöllisesti kalatuotteita kertoo käyttävänsä 57 prosenttia tutkimukseen vastanneista ja satunnaisesti 43 prosenttia.

Valtaosa suomalaisista nimeää kalan yhdeksi tärkeimmistä proteiininlähteistään ja söisi sitä mielellään enemmänkin. Säännöllinen kalansyönti on yhdistetty useissa tutkimuksissa muun muassa kognitiivisten kykyjen paranemiseen.

Tutkimuksen toteutti Innolink Research. ■

JOOA JOO...

”Lastentarhoissa yleensä parhaita on ne vanhat tädit, joilla ei ole mitään koulutusta, vaan lämmin sydän. Ihan turhaan Suomessa kulutetaan veronmaksajien rahoja älyttömään koulutukseen työttehtävään nähden.”

NIMIMERKKI FATMAN KOMMENTOI UUTISTA, JOSSA KERROTTIN KORKEAKOULUTETTujen MATALISTA PALKOISTA.

TALOUSSANOMAT 3.10.2017

Etsi maahanmuuttajan muistisairaus

Pelko viranomaisia kohtaan tai jopa pelko mielisairaalaan joutumisesta voi estää maahanmuuttajataustaisen ikääntyvän hakeutumisen muistisairauden hoitopalveluiden pariin.

Suomen muistiasiantuntijat on julkaissut oppaan, joka antaa sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille vinkkejä kulttuurisensitiiviseen muistityöhön eli siihen, mitä muistityötä tehtäessä pitäisi ottaa huomioon, kun asiakkaana on ikääntyvä maahanmuuttaja tai romani.

Suomessa arvioidaan olevan noin 11 000 maahanmuuttajataustaista, jolla on etenevä muistisairaus. ■

Uusi tietopankki vaihto-opiskeluun

Lähihoitajille on pian tarjolla lisää tietoa sosiaali- ja terveysalan koulutuksesta eri Euroopan maissa. Joulukuussa 2017 avataan asian tiimoilta verkko-

sivusto www.caringsteps4shc.fi. Sivustolle kootaan yhteinen oppimismateriaali ja tietoa vaihto-opiskelumahdollisuuksista.

Hanketta toteuttaa Caring Steps-verkosto, jonka muodostaa joukko sosiaali- ja terveysalan koulutuksen järjestäjiä. Verkostossa mukana ovat Kouvolaan seudun ammattiopisto KSAO, Koulutuskeskus Salpaus, Porvoon ammattiopisto Amisto sekä Suomen Diakoniasopisto. Sivuston tiedot tulevat avoimesti kaikkien opiskelijoiden käyttöön. ■

Vertailu

MARRASKUU

Elinsiirtoja on tänä vuonna tehty Suomessa

268 kappaletta

syyskuun loppuun

mennessä.

Munuaissiirtoja

niistä oli **177**.

MUNUAIS- JA MAKSALIITTO

INGIMAGE

Kari Härkisuo on yksi Evondos lääkeannostelurobotin tyytyväisistä käyttäjistä. Tanja Laine kertoo kokeilun saaneen vastikään ainakin kaksi vuotta lisääikää.

Lääkeannostelurobotti tuo arkeen turvaa ja hupia

TEKSTI HENRIKKA HAKKALA KUVA JUSSI PARTANEN

Harjavallan kotihoidossa viime vuoden keväällä kymmenellä asiakkaalla kokeiluun otetut lääkeannostelurobotit jännittivät aluksi niin asiakkaita kuin hoitajia. Nyt niistä on tullut luonteva arjen tuki.

Lääkeannostelurobotti sopii asiakkaille, jotka ovat lähtökohtaisesti lääkemyönteisiä. Tämä oli keskeinen kriteeri, kun kokeiluun etsittiin sopivia käyttäjiä kotihoidon asiakaslustoilta. Perehdytys antoi hoitajille hyvät pohjatiedot laitteen käyttöön, mutta sen nivominen sujuvaksi osaksi asiakkaan hoitoprosessia vaati myös oma-aloitteista tiedonhakua ja opettelua. Yhdessä tekemällä päästiin nopeasti hyvään vauhtiin.

– Minä tykkään sellaisesta teknologiasta, joka on oikeasti hyödyllistä ja palvelee. Aluksi mietin, että mitä jos sen laitteen vaikka rikkoo, mutta minulla on sellainen periaate, että ei voi tietää ennen kuin kokeilee. Olen hyvin ylpeä, että saimme sen pyörimään näin hyvin, kertoo lähihoitaja Tanja Laine.

Lääkeannostelurobotin käyttöön liittyviä kysymyksiä on ratkottu matkan varrella sitä mukaa, kun niitä on noussut esiin. Aluksi asiakkaita jännitti,

jakaako laite lääkkeitä todella. Nykyään sillä on jo hupia tuottavia lempinimiäkin. Miehen äänellä muistutuksia antava laite on poikaystävä ja naisen äänellä puhuva on saanut asiakkaalta nimen Neiti Automaatti.

Tanja Laine tunnustaa olleensa aluksi itsekkin ennakkoluuloinen sen suhteen, millaisen roolin robotti ottaisi hoitotyössä. Huoli oli aiheeton. Laitteen ei ollut tarkoitus korvata hoitajan käyntejä, eikä näin käynytäkään. Sen sijaan käyntejä on voitu rytmittää paremmin asiakkaiden yksilöllisiä elämäntilanteita ja toiveita palveleviksi.

– Laite ei missään nimessä korvaa hoitajaa, vaan se on meille apuväline. Me arvioimme avun tarpeen aina. Esimerkiksi eräs rouva oli harmissaan siitä, että hoitaja tuli jakamaan lääkkeitä vasta kahdeksalta, kun hän oli herännyt jo viideltä. Nyt automaatti jakaa lääkkeitä puoli kuudelta ja rouva on vallon tyytyväinen.

Asiakastytytyväisyyskyselyissä robot-

ti saa kiitosta.

– Yksi mummu tosin antoi vain kaksin, koska täysiä pisteitä ei koskaan voi antaa, Tanja Laine nauraa.

Robotti keskustelee sujuvasti muiden järjestelmien kanssa. Lääkejake-lun voi esimerkiksi keskeyttää etähoitojärjestelmästä, jos asiakas joutuu sairaalaan. Matkustaminen onnistuu entiseen tapaan. Robotista pakataan mukaan apteekin valmiissa annospusseissa ne lääkkeitä, jotka matkan aikana pitää ottaa, ja palatessa robotti jatkaa jakelua. Matkalle lähtiessä muistutukset voi siirtää kätevästi kännykkään.

Laite on myös lisännyt turvallisuudentunnetta. Se hälyttää hoitajan apuun soittamalla, tekstiviestillä ja sähköpostilla, jos lääke jää jostain syystä ottamatta.

– Yhtä asiakasta huojensi ajatus siitä, että jos ei itse pysty painamaan turvaranneketta, lääkeannostelurobotti viimeistään hälyttää hoitajan paikalle. Tätä en ollut itse tullut ajatelleeksi. ■

ONKO SINUN TYÖPAIKALLASI KÄYTÖSSÄ JOKIN ITSE KEHITETTY NIKSI, JOKA AUTTAA ARJEN TYÖSSÄ? VINKKAA SIITÄ LEHELLE SÄHKÖPOSTILLA SUPER-LEHTI@SUPERLIITTO.FI. KIRJOITA VIESTIN VIITEKENTTÄÄN "MEIDÄN JUTTU".

SUPER

SUPERIN AMMATILLISET

Opinto- päivät

TAMPERE 13.–14.2.2018

**TULEVAISUUDEN...
HOITOTYÖ**

Tervetuloa etähoitajan vastaanotolle!

Katso videot:

[youtube.com/superliitto](https://www.youtube.com/superliitto)

Tiistai 13.2.2018

- 8.30 Ilmoittautuminen ja aamukahvi
- 10.00 Päivien avaus / puheenjohtaja Silja Paavola, SuPer
- 10.15 Hyvä työelämä tulevaisuudessa / Antti Palola, STTK
- 10.30 Valvonta läpinäkyväksi / ylläjohtaja Markus Henriksson, Valvira
- 11.15 La Carita -säätiön tunnustuspalkinnon jako
- 11.30 Tietosuoja sosiaali- ja terveyspalveluissa
Tietosuojavastaava Ari Andreasson, Tampereen kaupunki
- 12.30 Lounas
- 14.00 läkkään lääkehoidon riskien arviointimittari lähihoitajien
käyttöön / farmasian tohtori Maarit Dimitrow
- 14.45 Kahvi
- 15.15 Kipu, mieli ja aivot / erikoispsykologi Tage Orenius
- 16.00 Mielenhoitoa ja naurulihasten huoltoa
Christoffer Strandbergin kanssa

Keskiviikko 14.2.2018

- 9.00 Kosketus hoitotyössä – viestintää, yhteyttä ja tunnetta
Kulttuuriantropologi Taina Kinnunen
- 10.00 Kulttuurienvälinen hoitotyö / TtT Anita Wikberg
- 11.00 Itsemääräämisoikeus – koskemattomuus ja rajat
TtM Kristina Lamberg
- 11.45 Lounas
- 12.45 Teknologia kehittyä – muuttuuko hoitotyö?
Tulevaisuustutkija Ilkka Halava
- 13.45 Kahvi
- 14.15 Signmark – mikään ei ole mahdotonta

OPINTOPÄIVIEN PÄÄTTEEKSI: SIGNMARK

Miten heikkoudet kääntyvät vahvuuksiksi, kun vaihtaa näkökulmaa? Signmark syntyi yhdistämällä kaksi asiaa, joita ei heti ensimmäisenä tulisi mieleen liittää toisiinsa: kuurot ja musiikki. Marko Vuoriheimo on artisti, puhuja ja juontaja. Hän toimii myös Suomen World Visionin tasa-arvoasioiden lähettiläänä.

www.superliitto.fi

superliitto #opintopäivät

SUPERIN AMMATILLISET

13.-14.2.2018 TAMPERE-TALO,
YLIOPISTONKATU 55, TAMPERE

ILMOITTAUTUMINEN

Ilmoittaudu sähköisellä lomakkeella osoitteessa
my.surveypal.com/opintopaivat2018

Voit ilmoittautua myös oheisella ilmoittautumis-
lomakkeella. Täytä ja lähetä lomake osoitteeseen:
SuPer/Raili Nurmi, Ratamestarinkatu 12, 00520 Helsinki,
tai faxaa numeroon 02060 28318 (ei suuntanumeroa).
Ei puhelinilmoittautumisia.

Viimeinen ilmoittautumispäivä on 14.1.2018.

Ilmoittautuminen on sitova. Emme lähetä erillistä
vahvistusta. Laskun lähetämme antamaasi
laskutusosoitteeseen päivien jälkeen.

HOTELLIVARAUKSET

Osanottajat varaavat ja maksavat huoneensa itse.
Varauksen yhteydessä tulee mainita kiintiön nimi: SuPer.
Hotellit edellyttävät, että kahden hengen huoneen
varaavilla on tiedossa, kenen kanssa he majoittuvat.
Hinnat ovat vuorokausihintoja ja sisältävät aamiaisen.
Kiintiöiden voimassaolo mainitaan hotellikohtaisesti.

Sokos Hotels -ketjun varaukset: myyntipalvelu
puh. 020 1234 600/yksittäiset huonevaraukset,
sokos.hotels@sok.fi, avoinna ma-pe 8-20, tai suoraan
hotelliin. Varausta tehdessä mainitse hotelli, johon haluat
majoittua. Kiintiöt voimassa 16.1. saakka.

- **Sokos Hotel Ilves**, Hatanpäänvaltie 1, puh. 020 1234 631
tai ilves.tampere@sokoshotels.fi. Yhden hengen huone
130 €, kahden hengen huone 150 €.
- **Sokos Hotel Villa**, Sumeliuksenkatu 14, puh. 020 1234 633
tai villa.tampere@sokoshotels.fi. Yhden hengen huone
120 €, kahden hengen huone 140 €.

Lapland Hotels Tampere, Yliopistonkatu 44,
puh. 03 3830 000 tai tampere@laplandhotels.com.
Yhden hengen huone 110 €, kahden hengen huone
125 €. Kiintiö voimassa 19.1. saakka.

Scandic Tampere City, Hämeenkatu 1, puh. 03 2446 111
tai tamperecity@scandichotels.com. Yhden hengen huone
119 €, kahden hengen huone 139 €. Kiintiö voimassa 30.1.
saakka, varaustunnuksella SUPER130218.

OSALLISTUMISMAKSUT	2 päivää	1 päivä
SuPerin jäsenet	220 €	150 €
Opiskelijat, työttömät ja eläkeläiset	140 €	100 €
Ei-jäsenet	270 €	200 €

Osallistumismaksu sisältää luennot, jaettavan materiaalin,
lounaat ja kahvit (alv 0 %). **Mikäli työnantajasi maksaa
osallistumismaksun, selvitä tarkka laskutusosoite ja ilmoita
se ilmoittautumisesi yhteydessä meille.** Opiskelijoiden ja
työttömien jäsenten tulee varautua esittämään alennukseen
oikeuttava todistus.

Katso Opintopäivien ohjelma ja lisätiedot:
www.superliitto.fi

Ilmoittaudu sähköisesti:
my.surveypal.com/opintopaivat2018

SITOVA ILMOITTAUTUMINEN SUPERIN OPINTOPÄIVÄT 13.-14.2.2018

Täytä tekstaten

Nimi

Lähiosoite

Postinumero ja -toimipaikka

Puhelin (työ/koti)

Sähköposti

Ruoka-aineallergiat

Osallistun päiville seuraavasti (vain yksi rasti)

☐ Molempina päivinä

☐ Vain tiistaina

☐ Vain keskiviikkona

Olen

☐ Varsinainen jäsen

☐ Opiskelijajäsen

☐ Työtön

☐ Eläkeläisjäsen

☐ En ole SuPerin jäsen

**Laskutamme osallistumismaksun jälkikäteen. Ilmoita tarkka
laskutusosoite (jos maksat laskun itse, voit jättää tyhjäksi):**

Maksajan täydellinen nimi (esim. työnantaja tai ao)

Maksajan yksikön/osaston nimi

Yhteyshenkilö, joka on hyväksynyt osallistumisen

Verkkolaskuosoite

Välittäjän tunnus

Maksajan lähiosoite

Postinumero ja postitoimipaikka

Lähetä lomake 14.1.2018 mennessä osoitteeseen:

SuPer, Raili Nurmi, Ratamestarinkatu 12, 00520 Helsinki
tai faxilla 02060 28318 (ei suuntanumeroa)

Lomakorvaus jokaisessa palkassa?

Osa-aikatyöntekijän lomakorvausta ei kuulu maksaa jokaisessa palkassa.

Osa-aikatyössä työskenteleville työntekijöille maksetaan usein vuosilomat lomakorvauksena jokaisessa palkassa, vaikka kyseessä olisi toistaiseksi voimassa oleva työsuhde. Työntekijä ei välttämättä tästä johtuen saa ollenkaan pitää vuosilomaa, vaikka lomaa olisi vuosilomalin ja työehtosopimuksen mukaisesti kertynyt.

Lomaa ei työsuhteen kestäessä saa korvata rahalla, joten tällainen käytäntö on lain mukaan lomanansainnan piirissä olevien työntekijöiden osalta lainvastainen. Usein myös lomaraha jää näissä tilanteissa kokonaan maksamatta, vaikka se työntekijälle työehtosopimuksen mukaan kuuluisi.

Vuosilomalain 6. pykälän mukaan lomaa ansaitaan joko 14 päivän tai 35 tunnin ansaintasäännön perusteella.

14 päivän ansaintasääntöä käytetään silloin, kun työntekijälle hänen työsuhteen ehdon mukaan säännöllisesti kertyy vähintään 14 työpäivää tai työssäolon veroista päivää kalenterikuukaudessa.

Jos työntekijä taas on sopimuksensa mukaisesti työssä niin harvoina päivinä, ettei hänelle tästä syystä kerry ainoatakaan 14 työssäolopäivää sisältävää kalenterikuukautta tai vain osa kalenterikuukausista sisältää 14 työssäolopäivää, kertyy työntekijälle lomaa sellaisilta kalenterikuukausilta, joina hänelle kertyy vähintään 35 työtuntia tai työssäolon veroista tuntia.

Jos työsuhteessä ei ole sovittu työajasta täsmällisesti, vaan työaika vaihtelee kulloinkin tarjolla olevan työn mukaan, määräytyvät vuosilomaoikeus ja -palkka jälkikäteisarvioinnin perus-

Toistuvissa määräaikaissa työsuhteissa työskentelevillä on oikeus lomaan

Oheisessa jutussa esitetyt lomanansaintasäännöt koskevat myös määräaikaissa työntekijöitä.

Toistuvissa määräaikaissa työsuhteissa työskentelevien osalta on lisäksi tärkeää huomioda työsuhtesopimuksen 1. luvun 5. pykälä, jonka mukaan jos työnantajan ja työntekijän välillä on tehty useita peräkkäisiä, keskeytymättömiä tai vain lyhytaikaisin keskeytyksin jatkuvia määräaikaista työsuhteita, työsuhteen katsotaan työsuhde-etuksien määräytymisen kannalta jatkuneen yhdenjaksoisena.

Toistuvissa määräaikaissa työsuhteissa samalla työnantajalla työskentelevän lomaoikeutta lomanmääräytymisvuoden päättyessä laskettaessa on siis otettava huomioon myös aiemmat määräaikaiset työsuhteet.

Työsuhtesopimuksen pääsäännön mukaan työsuhteen aikana kertyneet lomat maksetaan aina määräaikaisen työsuhteen päättyessä lomakorvauksena työntekijälle. Määräaikaisessa työsuhteessa työskentelevä työntekijä, voi kuitenkin sopia ennen työsuhteen päättymistä uudesta työsuhteesta sopia työnantajan kanssa myös siitä, että työntekijän ennen työsuhteen päättymistä kertyneet vuosilomaoikeudet siirretään vuosilomalain 18. pykälän mukaisesti annettaviksi seuraavan työsuhteen aikana.

Sopimus lomien siirtämisestä on tehtävä kirjallisesti. Tämä on järkevä tapa toimia ainakin hieman pidempien toistuvien määräaikaisten sopimusten kohdalla. Kun loma pidetään lomana, jää lomaraha myös harvemmin maksamatta.

Jos kertyneiden lomaoikeuksien siirtämisestä ei aina ennen uuden määräaikaisen sopimuksen alkamista sovita ja lomat tulevat työsuhteiden päättyessä lomakorvauksena maksuun, voi helposti käydä niin, että toistuvissa määräaikaissa työsuhteissa työskentelevä työntekijä työskentelee yhtäjaksoisesti jopa vuosia ilman lomaa. Tämän vuoksi vuosilomalain 8. pykälässä on säädetty myös siitä, että työsuhtesopimuksen 1. luvun 5. pykälässä tarkoitettu tavoin toistuvissa määräaikaissa työsuhteissa työskentelevällä työntekijällä on halutessaan oikeus saada lomaa vastaava aika vapaata niiltä kalenterikuukausilta, joilta hän ei aiemmin ole saanut lomaa.

Vapaan ajalta työnantajalla ei ole velvollisuutta maksaa lomakorvausta, sillä lomakorvaus on jo maksettu kunkin määräaikaisen työsuhteen päättyessä. Työntekijän on ilmoitettava halustaan käyttää vapaata ennen lomakauden alkua.

INGIMAGE

teella, eli sen mukaan, millaiseksi työaika on lomanmääräytymisvuonna käytännössä muodostunut. Näin toimitaan esimerkiksi nollasopimuksella työskentelevien kohdalla eli sellaisten työntekijöiden kohdalla, joiden työsopimuksen mukainen työaika on määritelty esimerkiksi 0–116,5 tuntiin kolmessa viikossa.

Lomanansaintaa lomanansaintasääntö mukaan lukien tarkastellaan vasta lomanmääräytymisvuoden päättyessä eli 31.3. Ansaittu loma annetaan vuosilomalain ja työehtosopimuksen sääntöjen mukaisesti kesä- ja talvilomakaudella ja loma-ajan palkka maksetaan normaaliin tapaan vasta lomaa pidettäessä.

Käytännössä suurin osa osa-aika-työntekijöistä on edellä esitettyjen

sääntöjen perusteella loman ansainnan piirissä ja heillä on oikeus vuosilomaan ja loma-ajan palkkaan sekä lomarahaan aivan kuten kokoaikaisillakin työntekijöillä.

Lomakorvaukseen on oikeus myös sellaisilla työntekijöillä, jotka eivät vuosilomalain perusteella ansaitse lomaa vaan, jotka ovat niin sanotusti vapaata ansaitsevia.

Jos työntekijä tekee sopimuksensa mukaisesti kaikkina kalenterikuukausina töitä niin vähän, että edellä mainitut ansaintasäännöt

eivät täyty, on hänellä oikeus vuosiloman sijasta vuosilomalain 8. pykälässä säädettyyn vapaaseen, jonka käyttäminen on vapaaehtoista.

Vapaata on vuosilomalain mukaan

oikeus saada työsuhteen kestäessä kaksi arkipäivää kultakin kalenterikuukaudelta, jonka aikana hän on ollut työsuhteessa. Työntekijän on ilmoitettava halustaan käyttää vapaata ennen lomakauden alkua eli 30.4. mennessä.

Vapaan ajalta työntekijällä on oikeus saada lomakorvaus, joka maksetaan vapaan yhteydessä. Ellei työntekijä käytä oikeuttaan vapaaseen, lomakorvaus maksetaan viimeistään lomakauden päättyessä. Myöskään vapaata ansaitsevalle työntekijälle lomakorvausta ei siis tulisi maksaa ulos jokaisessa palkassa.

Osa-aikainen työntekijä, jolle lomat maksetaan virheellisesti jokaisessa palkassa lomakorvauksena voi huomauttaa työnantajaa asiasta ja pyytää työnantajaa toimimaan lain mukaisesti. ■

SINI SIIKSTRÖM
LAKIMIES

Työaikakirjanpito

Työntekijän oikeus tiedonsaantiin suunnitelluista ja toteutuneista työvuoroista

SuPerin edunvalvontaan tulee vuosittain reilusti yli tuhat yhteydenottoa pelkästään työaikoihin liittyen. Kysymykset liittyvät pääosin työvuorolistojen muuttamiseen, ylityön muodostamiseen, lepoaikoihin, työtuntien kirjaamiseen ja enenevissä määrin myös tiedonsaantiin suunnitelluista ja toteutuneista työtunneista.

Työaikalain ja työehtosopimusten määräysten noudattaminen, työaikakirjanpidon selkeys sekä tiedonsaanti työvuoroista eivät kaikilla työpaikoilla tänäkään päivänä toteudu. Lain ja työehtosopimusten vastainen menettely työaikakirjanpidossa johtaa hyvin usein työntekijän palkkasaataviin, joiden selvittämiseen tarvitaan luottamusmiehen, työsuojeluvaltuutetun tai mahdollisesti jopa työsuojeluviranomaisen apua.

Työnantajan velvollisuus työvuoroluetteloiden laatimiseen sekä työaikakirjanpitoon. Työaikalaisa säädetään työvuoroluetteloiden laatimisvelvollisuudesta. Työvuoroluettelosta tulee käydä ilmi työntekijän säännöllisen työajan alkamis- ja päättymisajat sekä lepoajat. Lisäksi työnantajan on kirjattava tehdyt työtunnit ja niistä suoritettavat korvaukset työntekijäkohtaisesti. Työaikalaki ei tässä suhteessa erottele kuukausipalkkaisia ja tuntipalkkaisia työntekijöitä, vaan sen mukaan työnantajan on pidettävä työaikakirjanpitoa työntekijöittäin kaikista tehdyistä tunneista sekä niistä suoritetuista korvauksista.

Työvuoroluettelolla ja sen saattamisessa hyvissä ajoin työntekijän tietoon

TYÖNTEKIJÄN MUISTILISTA

- 1) Ota talteen julkaistut työvuoroluettelot.
- 2) Merkitse ylös toteutuneet työtunnit.
- 3) Tarkista ja säilytä palkkakuittisi.
- 4) Epäselvyyksien ilmaantuessa ole yhteydessä omaan luottamusmieheesi tai työsuojeluvaltuutettuun.
- 5) Luottamusmies tai työsuojeluvaltuutettu voivat myös pyytää työaikakirjanpidon esitettäväksi, myös aluehallintovirasto toimivaltaisena työsuojeluviranomaisena voi tehdä pyynnön.
- 6) Selvitä asiaasi aina ensin paikallisesti luottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun avulla oman esimiehesi kanssa.
- 7) Ota yhteys liittoon, mikäli ongelma ei ole ratkennut paikallisesti.

on erityisen suuri merkitys alalla, jossa työpäivien pituudet vaihtelevat ja tehdään vuorotyötä. Työntekijän tulee luottaa siihen, että julkaistua työvuoroluetteloa noudatetaan ja että hänen te-

kemänsä työtunnit tallentuvat työaikakirjanpitoon ja ovat sieltä saatavissa.

Työvuoroluetteloiden laatimisessa ja tiedoksi antamisessa tulee aina noudattaa työehtosopimusten määräyksiä.

Yksityisen sektorin työehtosopimusten, Yksityisen sosiaalipalvelualan työehtosopimuksen ja Terveyspalvelualan työehtosopimuksen sekä kuntasektoria koskevan työehtosopimuksen – KV-TES – mukaan työvuoroluettelot tulee saattaa työntekijöiden tietoon hyvissä ajoin, viimeistään viikkoa ennen jakson tai luettelon alkamista.

Julkaistuilla työvuoroluetteloilla ja pidetyllä työaikakirjanpidolla on ratkaiseva merkitys silloin, kun joudutaan selvittämään jälkepäin työnantajan ja työntekijän välillä syntyneitä erimielisyyksiä toteutuneista työajoista ja sen perusteella maksettavista palkoista. Oleellista työaikakirjanpidon kannalta on, että kaikki tarvittavat tiedot on merkitty selvästi ja että ne ovat helposti ymmärrettävissä.

Työaikakirjanpidon esittäminen vaadittaessa ja työaikakirjanpidon tarkastaminen. Työntekijällä tai hänen valtuuttamallaan henkilöllä on oikeus saada pyynnöstä kirjallinen selvitys työvuoroluetteloiden ja työaikakirjanpidon työntekijää koskevista merkinnöistä. Työaikakirjanpito on esitettävä työntekijöiden luottamusmiehelle sekä työsuojelutarkastuksen toimittajalle. Jos luottamusmiestä ei ole valittu, on työsuojeluvaltuutetulla oikeus saada työaikakirjanpito tarkasteltavaksi. Keskeistä tässä on, että työntekijällä on aina mahdollisuus jälkikäteen tarkastaa säännöllinen suunniteltu työaika ja toteutuneet tunninit sekä tarkistaa sen perusteella maksettavan ylityökorvauksen määrä.

Yksityisen sektorin työehtosopimuksissa sekä kuntasektorin työehtosopimuksessa on määräykset luottamusmiehen oikeudesta tiedonsaantiin. Kuntasektoria koskevassa työehtosopimuksessa todetaan seuraavasti: *”Jos syntyy erimielisyyttä/epäselvyyttä viranhalti-*

jan/työntekijän palkasta tai muusta palvelussuhteeseen liittyvästä asiasta, ovat luottamusmies ja asianomainen viranomainen velvollisia antamaan toisilleen kysymyksessä olevan tapauksen selvittämiseen vaikuttavat tiedot.”

Yksityisen sosiaalipalvelualan työehtosopimuksessa lausutaan; *”Jos syntyy epäselvyyttä tai erimielisyyttä palkasta tai muista työsuhteeseen liittyvistä asioista, on luottamusmiehelle annettava kaikki erimielisyyden kohteena olevan tapauksen selvittämiseen vaikuttavat tiedot.”* Samansisältöinen kirjaus on myös Terveyspalvelualan työehtosopimuksessa.

Vain työvuoroluetteloista ilmi käyvien suunniteltujen työtuntien, toteutuneiden työtuntien ja palkkakuittien avulla työntekijä ja luottamusmies voivat tarkistaa onko palkka maksettu hänelle oikein. Mikäli työnantaja kieltäytyy toimittamasta kirjallista selvitystä työaikakirjanpidosta, voi aluehallintovirasto velvoittaa työnantajan toimittamaan asiakirjat. Työaikalaisa todetaan, että työsuojeluviranomaiselle on pyynnöstä toimitettava jäljennös työaikakirjanpidosta, tasoittumisjärjestelmästä ja työvuoroluettelosta.

Mikäli työnantaja on toiminut työaikalain ja työehtosopimusten vastaisesti, eikä työnantajalla ole esittää työaikakirjanpitoa, on näissä tilanteissa äärimmäisen tärkeää, että jokaisella työntekijällä on tallessa omat suunnitellut työvuoroluettelot sekä toteutuneet työtunnit mahdollisia erimielisyytapauksia silmällä pitäen.

Työaikakirjanpidon säilytysaika.

Työaikakirjanpito sekä tieto työvuoroluetteloiden työntekijöitä koskevista merkinnöistä on säilytettävä vähintään työaikalain mukaisen kanneajan päättymiseen saakka. Tämä tarkoittaa sitä, että työaikakirjanpito on pystyttävä esittämään työsuhteen kestäessä me-

neillä olevan vuoden lisäksi seuraavat kaksi kalenterivuotta ja työsuhteen päätyttyä kaksi vuotta työsuhteen päättymispäivästä lukien. ■

MARI LEISTI
LAKIMIES

TYÖNANTAJAN SUUSTA

”Kesälomaa ei makseta sinulle, kun olet sairaana koko kesän.”

EDUNVALVONTAYKSIKÖN YHTEYSTIEDOT

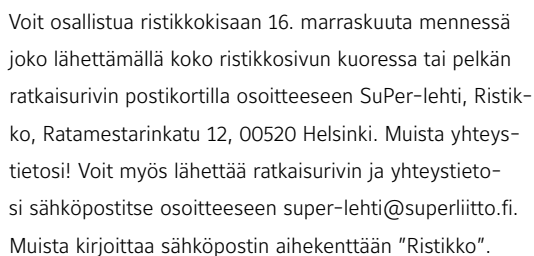
Päivystys ma–pe kello 9–13
kuntapuolen sopimussasioissa
numerossa 09 2727 9160 ja yksityis-
sektorilla työskenteleville 09 2727 9171

Sähköposti edu@superliitto.fi.
Henkilökohtaiset sähköpostit muotoa
etunimi.sukunimi@superliitto.fi

Postiosoite: Suomen lähi- ja
perushoitajaliitto, Edunvalvontayksikkö,
Ratamestarinkatu 12, 00520 Helsinki
Fax: 09 2727 9120

Edunvalvontayksikkö huolehtii SuPerin jäsenen sosiaalitaloudellisesta edunvalvonnasta valtakunnallisesti ja paikallisesti. Yksikön vastuualueeseen kuuluvat virka- ja työehtosopimusneuvottelutoiminta, lainsäädäntö sekä eläkeasiat ja muu sosiaaliturva. Myös yhteistoiminta- ja työturvallisuusasiat ovat edunvalvontayksikön vastuulla. Huolehdimme jäsenen oikeusturvasta työhön liittyvissä erimielisyyksissä. Järjestämme edunvalvontakoulutuksen ja -tiedotuksen sekä annamme neuvontaa edunvalvonta-asioissa.

Tuuli Rauvola

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Ratkaisijan nimi _____

Katuosoite _____

Postiosoite _____

PALAUTETTA VIIME LEHDEN ARTIKKELEISTA

Lehden paras juttu

Sokea hoitaja keräsi sympatiat

Lokakuun lehden parhaimmaksi jutuksi valittiin Minna Lyhdyn juttu lähihoitajaopiskelija Perttu Viitalasta, *Sokeakin voi olla hoitaja*. Kakkossijalle nousi Juho Kasasen artikkeli *Sijaistaminen ja työvuoroon määrääminen*. Kolmossijan sai Sonja Kähkösen juttu *Saako saattohoitotilanteessa itkeä?* SuPer-lehden termosmukin voitti Tiina Ahonen Pirkkalasta. Onnittelut.

En olisi uskonut ilman tätä juttua!

SOKEAKIN VOI OLLA HOITAJA S. 36

Arvokasta työtä voi tehdä vammasta huolimatta.

SOKEAKIN VOI OLLA HOITAJA S. 36

Ihailtava asenne, SuPer-hyvä tyyppi!

SOKEAKIN VOI OLLA HOITAJA S. 36

Tuli selkeyttä, miten kuuluisi toimia.

SIAISTAMINEN JA TYÖVUORON MÄÄRÄÄMINEN S. 52

Haluan tietää oman liittoni neuvottelutavoitteet.

EDESSÄ PITKÄ JA VAIKEA NEUVOTTELU-SYKSY S. 8

On hienoa, missä kaikessa lähihoitaja voi toimia.

SUUNNITELUA JA SIIRTOLUPIA S.16

Olen itkenyt omaisten kanssa.

SAAKO SAATTOHOITOTILANTEESSA ITKEÄ? S. 40

Flunssakausi, joten ajankohtaista. Muutenkin pulaa sijaisista.

SIAISTAMINEN JA TYÖVUORON MÄÄRÄÄMINEN S. 52

Tärkeä lenkki työpaikallaan.

SUUNNITELUA JA SIIRTOLUPIA S. 16

On hyvä näyttää, että hoitajalla on myötätuntoa.

SAAKO SAATTOHOITOTILANTEESSA ITKEÄ? S. 40

Koskettaa henkilökohtaisesti. Sairastuin astmaan työssä.

SUPER #SISÄILMAKAPINASSA S. 10

Antoi ajattelun aihetta. Jaksavatko hoitajat enää.

RIITTÄÄKÖ RAHAAT KOTIIN ANNETTAVIIN PALVELUIHIN? S. 6

Nykynuoret ovat erkaantuneet luonnosta.

LUONTO – PARAS PAIKKA OPPIA S. 29

Herätteli ”omaa hoitajakuvaa”.

SAAKO SAATTOHOITOTILANTEESSA ITKEÄ? S. 40

Tykkään yrteistä.

AISTIPUUTARHASSA MAISTELLAAN JA MUISTELLAAN S. 48

Inspiroi, miten pienillä asioilla voidaan vaikuttaa kohderyhmän hyvinvointiin.

AISTIPUUTARHASSA MAISTELLAAN JA MUISTELLAAN S. 48

Paras juttu?

Kerro meille, mikä mielestäsi on paras juttu tässä SuPer-lehdessä. Lähetä vastauksesi 16. marraskuuta mennessä. Kaikkien määräaikaan mennessä vastanneiden kesken arvotaan SuPer-lehden termosmuki.

LEHDEN 11/2017 PARAS JUTTU OLI: _____

_____ SIVULLA: _____

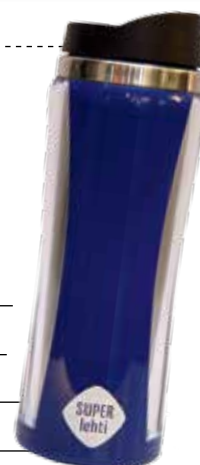
MIKSI? _____

NIMI _____

OSOITE _____

OLEN IÄLTÄNI ☐ ALLE 20 ☐ 20-30 ☐ 31-45 ☐ 46-60 ☐ YLI 60

Voit osallistua myös sähköpostitse: super-lehti@superliitto.fi. Kirjoita sähköpostin aihekenttään "Paras juttu?" ja tekstikenttään mielipiteesi perusteluineen.

Vastaanottaja maksaa postimaksun

SUPER-LEHTI
Tunnus 5005172
00003 Vastauslähetys

Voisivatko opintonsa loppusuoralla keskeyttäneet toimia hoiva-avustajina ja lähihoitajien asiaparina? Seppänen ei usko, että tällaiset hoiva-avustajat voisivat työpaikkoja varsinaisilta lähihoitajilta esimerkiksi kotihoidossa.

MAKEE OPE

TEKSTI JA KUVAT JUKKA JÄRVELÄ

Lähihoitajien opettajalta vaaditaan monenlaisten opetustaitojen lisäksi hyvää pelisilmää. Sopiva sekoitus tiukkuutta ja luovaa vapautta tekevät nykyaikaisen open. Hannu Seppänen on yksi esimerkki.

Loistava persoona. Motivoiva ope. Toimitus sai opiskelijoilta muun muassa tällaisia perustelua lähteä haastattelemaan Nurmijärvellä lähihoitajia opettavaa Hannu Seppästä.

Moni opettaja osaa hommansa, joten Seppänen hieman häkeltyy juuri hänelle kohdistetuista kehuista.

– Se on pitkä tarina, että tuollaista palautetta tulee.

Seppänen kertoo opiskelijan hakeutumisen alalle, opintojen alkuvaiheen, opiskelujen onnistuneen etenemisen, työssäoppimisen, yhteistyön hoitajien kanssa ja näytöt eli koko paletin. Näillä askelmilla opettajaa määritellään.

– Kun päästään maaliin, opiskelija parhaimmillaan kokee, että häntä on kuultu, hänen kanssaan on tehty tätä yhdessä ja hän on voinut vaikuttaa omiin opintoihinsa.

VUOROVAIKUTUS

Seppänen kuvailee itseään kehityshaluiseksi ja kehittymiskykyiseksikin opettajaksi.

– Mielestäni olen johdonmukainen ja reilu opiskelijoita kohtaan.

Hän on molemminpuolisen avoimuuden kannalla, etenkin kriisipaikeissa. Jos opiskelijalla menee huonosti, se kerrotaan, eikä asioita piilotella opettajalta. Vaikeudet on tehty voitettaviksi ja asiat lopulta järjestyvät, kun sekä opiskelija että opettaja niin haluavat.

Seppänen ei ole pänttäjä, vaan toiminnallisen opiskelun kannattaja.

– Olen jättänyt varsinaiset kokeet vähemmälle, ehkä teen enemmän pistokokeita. Toiminnallisuus motivoi opiskelijoita. Meillä esimerkiksi käydään naapurin eskarissa säännöllisesti pelaa-massa pelejä, leikkimässä perinneleikkejä tai saduttamassa.

HUOLEHTIMINEN

Seppänen kertoo sanovansa ensimmäisen vuoden opiskelijoille heti ensimmäisillä oppitunneilla, että hänen kanssaan pärjää parhaiten, jos ilmoittaa poissaoloista. Muuten hän soittaa perään ja kysyy, mikä on hätänä.

Vastuuohjaajana Seppänen vastaa noin 20 opiskelijasta. ►

– Joskus olen se ikävä-Hannu, joka soittaa ja kysyy, miksei olla käyty tunneilla. Niiltä opiskelijoilta ei aina tule hyvää palautetta, jotka huomaavat, että en katso poissaoloja sormien läpi. Närkästyään, kun puututaan ja soitellaan perään. Mutta se nyt vain kuuluu opettajan tehtävään.

– Minusta tällainen on positiivista välittämistä. Jos yksi kahdestakymmenestä puuttuu ryhmästä eikä mitään kuulu, laitan viestin, että missä oot, mitä kuuluu. Ehkä tässä näkyy myös taustani lastensuojelun puolelta.

– Asiakkaitani ovat opiskelijoiden lisäksi huoltajat, työpaikat, hoitajat,

hoidettavat ja lopulta koko yhteiskunta. Kun joku on otettu oppilaitokseen opiskelijaksi, en minä tällaisessa tilanteessa voi olla välinpitämätön, jos opiskelu ei jostain syystä kiinnosta.

YKSILÖLLISYYS

Seppänen on lähestyvässä koulutusreformissa tyytyväinen siihen, että opiskelun ja opiskelijan yksilöllisyyttä korostetaan. Tämä vaatii opettajalta paneutumista.

– On opiskelijoita, jotka ovat todella hyviä ja taitavia ymmärtämään jo puolesta lauseesta mitä tarkoitetaan. Heillä on ideoita harjoitteluista ja jatko-opinnoistakin. Heidän kanssaan pärjää helposti.

– Sitten on niitä, joilla on oppimisen haasteita. Heille räätälöinti on paljon tärkeämpää. He voivat oppia asioita paljon helpommin työpaikoilla kuin koulussa.

Yksilöllisyys näkyy siinäkin, kun Seppänen ottaa taululle kirjoitetusta päivän opetusohjelmasta kuvan ja lähettää sen kännykällä poissaolijalle. Myöhemmin opettaja ja poissaolija keskusteleivat yhdessä, miten opiskelija perehtyy väliin jääneeseen opetukseen. Vasta tämän jälkeen tuleva lähihoitaja pääsee vaikkapa päiväkotiin harjoittelemaan.

YHTEISTYÖ

Yhteistyö oppilaitoksen, peruskoulun ja työpaikkojen välillä on tärkeää. Seppänen korostaa, että mitä enemmän opettaja tuntee työpaikkoja, sitä paremmin kaikilla osapuolilla sujuu.

– Minä esimerkiksi tiedän, että Nurmijärvellä on työpaikka, joka ottaa vastaan kaiken tasoisia opiskelijoita.

Yhteistyöhön kuuluu sekin, että opettaja käy työssäoppimispaikoilla tarvittaessa kaksi tai kolmekin kertaa katsomassa, miten opiskelijalla siellä sujuu.

Tähän liittyen Seppäsellä on idea:

– Opiskelijat voisivat mennä harjoitteluun eri aikoina tasonsa mukaan, ei kaikki yhdellä rysäyksellä.

Yläkouluille Seppänen on jalkautunut tapaamaan mahdollisia tulevia lähihoitajaopiskelijoita ja antamaan hyödyllisiä vinkkejä.

– Eivät kaikki tiedä, mitä lähihoitaja tekee ja kuinka vaativaa perushoito on fyysisesti ja henkisesti. Joku voi valita opiskelupaikkansa sen mukaan,

Koulutus uudistus vaatii Seppäsen mukaan sen, että työpaikkaohjaajilla on aikaa ohjaamiseen ja keskusteluun opiskelijan kanssa. Tämä pitää huomioida lähihoitajan työvuoroissa ja työnkuvassa.

Kuka?

HANNU SEPPÄNEN, 41

- Kasvatusaineiden lehtori Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä Keudassa Nurmijärvellä.
- Sosionomin ylempi amk-tutkinto ja opettajan pedagogiset opinnot.
- Opettanut lähihoitajaopiskelijoita viisi vuotta. Aiemmin opettanut sosionomeja ja geronomeja.
- Työskennellyt myös Lastensuojelun Keskusliitossa asiantuntijatehtävissä, ammattijärjestö Talentiassa opiskelija-asiamiehenä, päiväkodin johtajana ja lastentarhanopettajana.
- Toimii OAJ:n varaluottamusmiehenä.

mitä kaverikin valitsee, mutta ala ei sovi kaikille: lähihoitajaksi aikovilla pitää olla halukkuutta vuorovaikutukseen.

Vierailut toimivat Nurmijärvellä toisinkin päin: kasi- ja ysiluokkalaiset voivat käydä tutustumassa lähihoitajakoulutukseen jopa parin päivän ajan.

PÄÄSYKOE

Alalle hakeutuessa tulisi ehdottomasti olla jonkin sortin testi, tästä Seppänen on vakuuttunut.

– Kaipaen pääsykokeita sellaisina kuin ne joskus olivat ja toiveeni on, että sellaiset saataisiin takaisin.

– Soveltuvuuskokeessa psykologi ja muut asiantuntijat näkevät, onko haki- ja sopiva hoitoalalle, vaatiiko hän kentties vielä kypsymistä iän puolesta vai onko opiskelun esteenä jokin terveydellinen syy.

SORA-lainsäädännön sanotaan korvaavan pääsykokeet. Seppänen on katsonut SORA-toimia vierestä ja pitää sitä tapaa karsia opiskelijoita hitaana ja tehottomanakin.

– Kovin monta tapausta ei varmasti ole, jotka ovat SORAN kautta edenneet loppuun asti.

KOULUTUSUUDISTUS

Seppänen miettii koko ajan, miten koulutusta voisi parantaa ja miten koko kuviota tulisi opettajan kannalta lähestyä. Yhdessä kollegansa Marika Hårdin kanssa hän on jopa rakentanut pelilaudan. Keudan pelilauta tekee näkyväksi opettajan ja opiskelijan yhteistyön opintojen eri vaiheissa.

Tuleva koulutus uudistus nostaa esiin isoja kysymyksiä, kun lähiopetus vähenee ja koulutus siirtyy entistä enemmän työpaikoille. Kysymyksiä riittää.

– Onko kyseessä enää sama tutkinto? Halutaanko me tällaista muutosta? Säilyykö jatko-opintokelpoisuus varmasti? Miten käyvät yhteen opiskelijamäärän lisääminen ja resurssien väheneminen?

– Lähiopetuksessa opettajien pitää jatkossa olla todella tarkkana ja arvioitava huolella, mitä opetetaan, kun tuntimäärä vähenee.

On uudistuksessa hyvääkin. Arviointiasteikko 1–5 on Seppäsen mukaan skaalaltaan erottelevampi eli parempi kuin 1–3. Myös yksilöllisyys saa Sepäselä peukun.

Keudassa vietettiin lokakuussa tapahtumapäivää, jonka teema oli 100 tekoa 100-vuotiaalle Suomelle. Opiskelijat leikkivät sata leikkiä sadan lapsen kanssa. Tässä harjoitellaan Hannu Seppäsen johdolla keppihevossastusta.

VAIKEUDET ON TEHTY VOITETTAVIKSI JA ASIAT LOPULTA JÄRJESTYVÄT, KUN SEKÄ OPISKELIJA ETTÄ OPETTAJA NIIN HALUAVAT.

– Yksilöllisyys antaa opiskelijalle mahdollisuuden kasvaa ammattiin, mutta tämä vaatii työtä.

Seppänen esittää lopuksi koulutus uudistuksen ylimmälle, ministeri Sanni Grahn-Laasoselle avoimen kutsun:

– Ministeri varmaan tarkoittaa hyvää siinä positiossa, missä on. Mutta hän

voisi jalkautua ammatillisiin oppilaitoksiin katsomaan todellisuutta. Eli tervetuloa Nurmijärvelle Keudaan tutustumaan ja tapaamaan opettajia ja koulutajia sekä muuta ammattikuntaa! ■

 HANNU SEPPÄNEN KERTOO MILLAINEN ON HYVÄ OPE JA HYVÄ OPISKELIJA

Nimi: _____

Jäsennumero: _____

Henkilötunnus: _____

MAKSUTON PALAUTUSOSOITE:

SUPER RY / Jäsenyksikkö

Tunnus 5005173

00003 VASTAUSLÄHETYS

TILAUS:

- ☐ Tilaan jäsenmaksuviitteet alkaen (pvm) ____ . ____ . ____
- ☐ Tilaan ammattimerkin: lähihoitaja (12,50 €) ☐ perus- tai apuhoitaja (20,00 €) ☐ muu koulutus (8,40 €) ☐ (Hintoihin lisätään postikulut.)
- ☐ Tilaan jäsenmaksun perintävaltakirjoja: _____ kpl
- ☐ Tilaan liittymislomakkeita: _____ kpl
- ☐ Tilaan uuden jäsenkortin

MUUTOS:

TOIMIVA, HENKILÖKOHTAINEN SÄHKÖPOSTIOSOITE ON ERITTÄIN TÄRKEÄ!

Sähköpostiosoitteeni: _____

Postitusosoitteeni: _____

Sukunimeni: _____

TYÖSUHDETIETONI:

VOIMASSA OLEVAT TYÖSUHDETIEDOT ERITTÄIN TÄRKEITÄ EDUNVALVONNALLISISTA SYISTÄ!

Työnantajani (virallinen nimi): _____

Työpaikkani: _____

Työsuhteeni on voimassa:

- ☐ Toistaiseksi alkaen ____ . ____ 20____ ☐ Määräaikaisesti ajalla ____ . ____ 20____ - ____ . ____ 20____

ILMOITUS:

Olen ajalla ____ . ____ 20____ - ____ . ____ 20____

- ☐ jatko-opiskelija ☐ työlomalla ☐ ulkomailla ☐ yrittäjänä ☐ muu, mikä _____

- ☐ vanhuuseläkkeellä alk. ____ . ____ 20____. (jään liiton eläkeläisjäseneksi, 10 €/vuosi, mutta työttömyyskassan jäsenyyteni päättyy)

☐ haluan säilyttää eläkeläisjäsenenä työttömyyskassan jäsenyyden (90 €/vuosi)

- ☐ eroan SuPer-liitosta ja Super työttömyyskassasta alk. (pvm) ____ . ____ 20____

Eroamisen syy (ei pakollinen): _____

JÄSENMAKSUVAPAUTUS:

Haen jäsenmaksuvapautusta ajalle ____ . ____ 20____ - ____ . ____ 20____ koska olen

- ☐ palkattomalla sairausvapaalla ☐ kuntoutustuella ☐ kokoaikainen työkyvyttömyyseläke
- ☐ palkattomalla äitiys- tai isyysvapaalla ☐ hoitovapaalla/kotihoidontuella
- ☐ ollut työttömänä (Kelan työttömyyskorvaus). Ilmoita työttömyysjakso takautuvasti.

TERVEISET SUPERILLE:

YHTEYDENOTTOPYyntö:

Haluan, että minuun otetaan yhteyttä.

- ☐ Sähköpostitse. Sähköpostiosoite: _____

- ☐ Puhelimitse. Puhelinnumero: _____

Asiani liittyy (esim. jäsenyysasiat, työsuhteasiat, ammattiosastoasiat jne.): _____

Allekirjoitus: _____ Päiväys: ____ . ____ 20____

RAJA – KUIN VETEEN PIIRRETTY VIIVA

Voiko hoitoalalla täysin määrittää rajat sille, mikä on oikein ja mikä väärin? Onko esimerkiksi ammatillisuus asia, joka on täysin mustavalkoinen, ilman harmaan vivahteita?

Näitä asioita olen jäänyt pyörittelemään pariinkin otteeseen viime kuu-
kausien aikana. Opo-kollega Maija luen-
noi Lähihoitaja2017-tapahtumassa
koskettavasti saattohoidosta ja pohti
muun muassa sitä, saako hoitaja itkeä.
Muutenkin esimerkiksi saattohoito on-
kin melkoisen herkkää taitelua inhimil-
lisyyden ja ammatillisuuden rajalla. Mi-
ten olla ihminen ihmiselle, mutta kui-
tenkin ammattilainen työssään.

Itse olen miettinyt omassa työssäni
palveluneuvonnassa, ja aiemmin van-
hainkodissa, mihin milloinkin on ra-
ja piirrettävä. Viimeksi pohdin asiaa,
kun neuvonnan tiskille tuli asiakas, jo-
ka muun asian ohella kysyi, voisinko
kertoa missä hänen monivuotinen hy-
vä tuttavansa asuu. Muisteli, että tämä
on päätenyt pitkäaikaishoivan piiriin.
Hän kertoi kuinka he ovat yhteisten
yhdistysystävien kanssa miettineet, mi-
ten tavoittaisivat vielä tämän kovasti pi-
detyn ihmisen ja voisivat muistaa hän-
tä kirjeellä. Tilannetta mutkisti se, ettei
ollut ketään keltä kysyä osoitetta.

Pahoittelin asiakkaalle, että valitetta-
vasti en voi kertoa kenenkään osoitetie-
toja tai muita henkilökohtaisia asioita,
ellei kyseessä ole asioidenhoitaja tai esi-
merkiksi omainen, jolle on lupa antaa
tietoja. Näin valtavan pettymyksen asiak-
kaan kasvoilla ja tämä oli jo kääntymäs-
sä pois. Jäin miettimään iloa mikä kir-

jeen vastaanottajalle koituisi sitä, ettei
häntä ole unohdettu. Ehkä hän pystyi-
si vielä jopa itse kirjeen perusteella ot-
tamaan yhteyttä vanhoihin ystäviinsä.

Tein ratkaisuni, joka ei välttämättä
jokaisen mielestä olisi ollut aivan kaik-
kien ammatillisuuden sääntöjen mu-
kainen. Ehdotin kysyjälle, että jos he
kirjoittavat yhdistysystävien kanssa kir-
jeen kadotetulle ystävälle ja tuovat sen
minulle, voin laittaa sen postiin. En siis
tullut näin rikkoneeksi vaitiolovelvolli-
suuttani, enkä millään tavalla paljasta-
nut missä kysytty ihminen asuu. Satu-
in nimittäin muusta yhteydestä tietämään
kyseisen henkilön asuinpaikan.

Asiakas ilahtui suuresti ja palasi-
kin jo muutaman päivän päästä kir-
jeen kanssa. Sain luvan tarkistaa, että
se oli asiallinen ja varmasti vastaanot-
tajaa ilahduttava. Kirje lähti vastaanot-
tajalle ilman, että hänen olinpaikkansa
millään tavalla paljastui lähettäjälle.
Toinen vaihtoehto olisi ollut vain pysyä

hoitajan roolissa, tiukan ammattimaise-
na kylmästi evätä kaikki tähän liittyvä
apu. Tällä kertaa ihminen minussa kui-
tenkin venytti vähän tätä rajaa.

Hoitoyötä ei voi varmaan ikinä täy-
sin selittää ja säännöittää. Totta kai on
oltava asiallinen ja taattava esimerkik-
si asiakkaidensa asioiden käsittely niin,
ettei hänen tietoturvasa vaarannu. On
oltava hyvä aseptinen omatunto, jotta
toimenpiteet ovat asiakkaalle turvalli-
sia ja luotettavia. On osattava kohda-
ta surevat saattohoidettavan asiakkaan
omaiset niin, että he voivat kokea sa-
malla lämpöä ja kuitenkin myös hoi-
tajan ammattitaidon tarjoamaa turvaa.
Saa itkeä, käyttää huumoria ja omaa
persoonaa, mutta silti pitää voida seistä
aina tekojensa takana. ■

LISÄÄ HANNAN AJATUKSIA LÖYDÄT
HÄNEN BLOGISTAAN

[HTTP://WWW.LILY.FI/BLOGIT/RUN-
BABE-RUN](http://www.lily.fi/blogit/run-babe-run)

JOONAS VAAKANEN

Vuorottelijan yläikäraja

TEKSTI SIRKKA RYTINKI KUVA JANNE HARJU

Vuorotteluvapaalle suunnittelevan kannattaa huomioida vuorottelijan yläikäraja, jos eläkevuodet hämmöttävät kovinkin lähellä. Ennen vuotta 1957 syntyneitä ei yläikäraja koske.

Säädöksen mukaan vuorotteluvapaata ei voi aloittaa sen kalenterikuukauden päättymisen jälkeen, jonka aikana henkilö täyttää iän, joka vastaa työntekijän eläkelain mukaista vanhuuseläkkeen alkamisen alaikärajaa vähennettynä kolmella vuodella.

Esimerkki: Henkilö on syntynyt joulukuussa 1957, eli on säädöksen piirissä. Hänen alin vanhuuseläkeikänsä on 63 vuotta ja 9 kuukautta. Halutessaan jäädä vuorotteluvapaalle, olisi vapaa aloitettava viimeistään 30.9.2018.

OIKEUS LAPSIKOROTUKSEEN

Päivärahan hakijalla on oikeus lapsikorotukseen, jos hänellä on huollettavanaan 18 vuotta nuorempi lapsi. Lapsikorotus on 5,23 euroa yhdestä lapsesta, 7,68 euroa kahdesta lapsesta ja 9,90 euroa kolmesta tai sitä useammasta lapsesta. Lapsikorotusta pitää hakea ja sitä voidaan takautuvasti maksaa enintään kolmen kuukauden ajalta.

Huollettavana lapsena pidetään hakijan kanssa samassa taloudessa asuvaa biologista lasta ja ottolasta. Samoin lasta, jos-

ta hakija on velvollinen maksamaan elatusapua, vaikka lapsi ei asu hakijan kanssa samassa taloudessa. Sillä asuuko lapsi Suomessa vai ulkomailla, ei ole merkitystä, kunhan hakija on lapsesta elatusvelvollinen.

Myös hakijan kanssa samassa taloudessa asuvasta avo- tai aviopuolison lapsesta maksetaan lapsikorotus. Sama koskee rekisteröidyssä parisuhteessa olevia henkilöitä. Lapsikorotusta maksetaan lapsen syntymä- ja kuolinpäivältä sekä päivältä, jona lapsi täyttää 18 vuotta.

Sijaisvanhemmillä tai kasvattivanhemmillä ei ole oikeutta lapsikorotukseen.

KOTIHOIDON TUKI JA PÄIVÄRAHA

Päivärahan hakijan työttömyysetuudesta vähennetään aina hänelle itselleen myönnetty kotihoidon tuki. Jos molemmat puoliset ovat työttömiä ja saavat päivärahaa, tuki vähennetään sen puolison päivärahasta, jolle se on myönnetty.

Puolisolle myönnettyä kotihoidon tukea ei vähennetä, jos puoliso itse hoitaa lasta eikä hänellä lapsen hoitamisen tai samanaikaisesti myönnetyn äitiys-, isyys- tai vanhempainrahan vuoksi ole oikeutta saada työttömyyspäivärahaa. Jos kotihoidon tuki on myönnetty puolisolalle, joka on työssä, harjoittaa yritystoimintaa, opiskelee tai saa työkyvyttömyyden vuoksi eläkettä tai sairauspäivärahaa tai saa vanhuuseläkettä, kotihoidon tuki vähennetään päivärahaa saavan henkilön etuudesta. ■

Muista

- Lähettää kassalle veropäätös 2016, jos haet päivärahaa ja olet sivutoiminen yrittäjä.
- Lähettää kassalle hakemus ja palkat, jos kokoaikainen työsi kestää katkotta vain kaksi viikkoa.
- Merkitä työpäivät ja täsmällinen työaika hakemukseen sen mukaisesti, kun olet ollut töissä.
- Maksaa jäsenmaksut palkasta, jos olet osa-aikatyössä ja saat kassasta soviteltua päivärahaa.

HAKEMUSTEN POSTITUSOSOITE:

Super työttömyyskassa, PL 117, 00521 HELSINKI
 Käyntiosoite Kellosilta 3
 Fax 09 278 6531, www.supertk.fi
 Toimisto avoinna arkisin klo 8.30–16.00
 Palvelunumero arkisin klo 9.00–13.00
 09 2727 9377
 Sähköinen asiointi: nettikassa.supertk.fi

Kiinnostaako aktiivisempi ote ammattiosaston toiminnasta ja vaikuttaminen omaan työhön? SuPerissa aloittaa uusi mentorointiryhmä. Tule mukaan!

MENTORI AKTORI

Mentorina autat uutta toimijaa alkuun jakamalla tietosi ja taitosi siitä, mitä kaikkea ammattiosastossa voi saada aikaan ja miten omaan työhön voi vaikuttaa.

Aktorina ammennat osaavan kollegan tiedoista ja taidoista ja muovaat niistä voimavaroja ammattiosastotoimintaan ja oman työelämäsi.

- + into omaa ammattiliittoa kohtaan kasvoi
- + aktorit ryhtyivät liiton aktiiveiksi moniin eri tehtäviin
- + tieto liiton ja oman ammattiosaston työstä lisääntyi
- + mentorit innoittivat aktoreita kehittämään omia työpaikkojaan

Mentoroinnissa on parasta se, että voi jättää puheenjohtajuuden hyvällä mielellä seuraajalle. Mentorointi antaa uudelle pj:lle luvan kysyä silloinkin, kun ei ehditä tavata.

Mikä mentorointi? Mentoroinnilla tarkoitetaan tavoitteellista ohjausta, jossa kokeneempi toimija, siis mentori, ryhtyy aloittelevalle toimijalle, siis aktorille, oppaaksi matkalla aktiiviseen ammattiosastotoimintaan ja omaan työhön vaikuttamisen mahdollisuuksiin.

Ilmoittaudu mukaan tai kysy lisätietoja vapaamuotoisella sähköpostilla johanna.perez@superliitto.fi

www.superliitto.fi ► Ammattiosastot ► Mentorointi

SUPER

Nuorta voimaa & SuPer-hoivaa

Haluatko vaikuttaa nuorten
SuPer-ammattilaisten asioihin?

Tule mukaan
SuNu-työryhmään!

SuNu on valtakunnallinen SuPer-Nuorten työryhmä.

Se koostuu 18–35-vuotiaista superilaisista eri puolelta Suomea.

Työryhmän toimikausi on kaksi vuotta kerrallaan ja se kokoontuu 4–5 kertaa vuodessa.

SuNu kannustaa 18–35-vuotiaita nuoria superilaisia lähtemään mukaan
liiton toimintaan, jakavat työelämätietoutta ja ylläpitävät superilaista me-henkeä.

SuNu auttaa ammattiosastoja järjestämään nuorille suunnattua toimintaa sekä
paikallisesti että valtakunnallisesti, esimerkiksi SuPer-Nuoret laineilla -risteilyn muodossa.
Lisäksi he toimivat nuorten äänitorvena liittoon päin.

Lue lisää ja tule mukaan: www.superliitto.fi/sunu
tanja.oksanen@superliitto.fi

facebook.com/superliitto
ja SuPer-Nuoret -ryhmä

@superliitto
@supernuoret

youtube.com/superliitto

SUPER

Lomaviikot Pyhätunturin Karhunkaltioon vuodelle 2018 haettavana

Karhunkaltio Pyhätunturilla on vuokrattavissa superilaisille ja heidän perheenjäsenilleen viikon jaksoissa 30.12.2017–5.1.2019. Paritalo sijaitsee 2,9 km kansallispuiston opastuskeskuksesta, postista, kaupasta ja hotellista. Patikointi- ja hiihtoreitit menevät 100 metrin päästä majasta. Loma-asunnoista on jylhät tunturinäkymät.

Paritalossa on 2 kpl 50 m² huoneistoa, molemmissa 20 m² parvi, parveke, terassi ja ulkovarasto. Huoneistoissa on olohuone, keittiö, makuuhuone, sauna, suihku-wc-pesuhuone. Saunaosasto on remontoitu syksyllä 2005. Vuodepaikkoja 6 hengelle. Hyvä varustus. Vaihtopäivä on lauantai.

Hinnasto:

Uusi vuosi 30.12.2017–6.1.2018 ja 29.12.2018–5.1.2019,

7vrk La–La: 550 €

Normaalikausi: 17.2.2018–21.4.2018; 22.12.2018–29.12.2018,

7 vrk La–La: 550 €

Hiihdä halvalla kausi 5.1.2018–17.2.2018; 29.9.2018–22.12.2018,

7 vrk, La–La: 385 €

Kesäkausi 21.4.2018–18.8.2018, 7 vrk, La–La: 315 €

Ruska-aika 18.8.2018–29.9.2018, 7vrk, La–La: 445 €

Viikkosiivous ja takkapuut kuuluvat hintaan.

Varaukset, joista ilmenee yhteystietonne, pyydämme lähettämään osoitteeseen: Karhunkaltio c/o Markus Lohi, Kaarnikka-polku 9, 96400 Rovaniemi **17.11.2017 mennessä** tai sähköpostilla marko.rautio@neve.fi, puh. 044 034 5078. Majan saaneille ilmoitamme kirjallisesti tai sähköpostilla 29.11.2017.

HUOM: Vuoden 2017 peruutuspaikkoja viikoilta 42–52 alkaen 250 € viikko. Varaukset puh. 044 034 5078 tai marko.rautio@neve.fi.

Tätä mökkiä ylläpitää yksityinen taho.

Hakemus Karhunkaltioon vuonna 2018

Lomaviikko _____ tai _____

Nimi _____

Lähiosoite _____

Postinumero _____

Postitoimipaikka _____

Sähköposti _____

Puhelin koti/työ _____

ÄLÄ JÄÄ ULKOPUOLELLE PÄIVITÄ SÄHKÖPOSTIOSOITTEESI

SuPerin uusi sähköinen Oma SuPer-jäsenpalvelu otetaan käyttöön pian.

Tietojesi turvallinen säilyttäminen on meille tärkeää.
Siksi ne ovat vahvojen lukkojen takana.

Tarkista nyt, että sinulla on SuPerin jäsenrekisterissä
henkilökohtainen, vain omassa käytössäsi oleva sähköpostiosoite
ja matkapuhelinnumero.

Ne ovat avaimesi uuteen järjestelmään.

Päivittäminen on helppoa:

1. Kirjaudu omiin jäsentietoihisi osoitteessa www.superliitto.fi

KIRJAUDU JÄSENSIVUILLE

- Käyttäjätunnus on oma jäsennumerosi. Löydät sen jäsenkortistasi tai kotiin kannetun SuPer-lehtesi osoitetiedoista.
- Salasana on se, jonka olet itse valinnut, kun kirjauduit SuPerin jäsensivuille ensimmäistä kertaa. Jos olet nyt kirjautumassa ensimmäistä kertaa, henkilötunnuksesi toimii salasanana. Jos salasana on päässyt unohtumaan, seuraa järjestelmän ohjeita.

2. Napsauta nyt tästä:

 Päivitä tietojasi >

3. Napsauta vielä Omat tiedot ► Päivitä yhteistietojasi

4. Tallenna muutokset lopuksi napsauttamalla

Päivitä

SuPer valvoo sinun etuasi.

Suomen Haavanhoitoyhdistys ry järjestää
XXI Valtakunnalliset Haavapäivät teemalla
Muutos - haaste vai mahdollisuus?

1. - 2.2.2018 Finlandia-talossa Helsingissä

Ohjelma, ilmoittautuminen ja lisätiedot osoitteessa:

www.shhy.fi/haavapaivat

Tämän lehden liitteenä on SuPer-kalenterisi vuodelle 2018.

Kätevä taskukokoinen kalenteri ilmestyy taas ekologisena ja 100-prosenttisesti kotimaisena työnä. Kalenteri sisältää edelleen tiiviit perustiedot liitostasi, SuPerista. Lisäksi löydät tilaa omille muistiinpanoille.

Kalenteriosiosta löydät merkittyinä vuoden 2018 tärkeät päivät, kuten kansallisen lähihoitajapäivän 27.1.

Ole hyvä!

SITÄ EN UNOHDA IKINÄ!

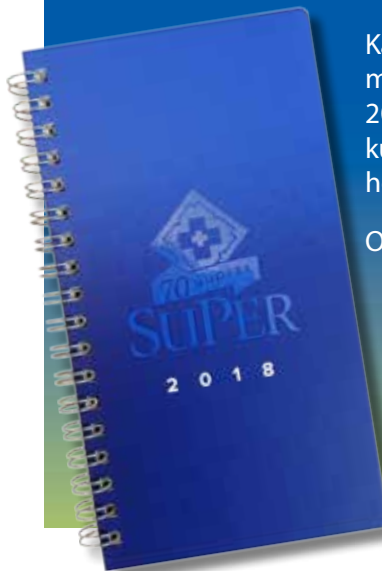
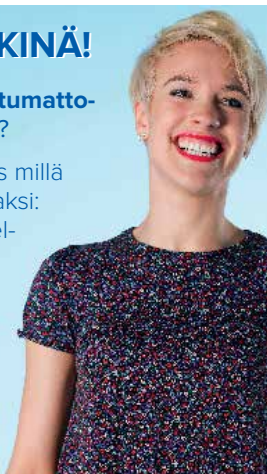
Oletko kokenut työssäsi **unohtumattoman työpäivän tai työvuoron?**

Kerro siitä lehdelle. Kerro myös millä tavalla päivä jäi unohtumattomaksi: menikö kaikki kerrankin ihmeellisesti nappiin, sattuiiko jotain harmillisen ikävää vai oliko päivä muuten poikkeuksellinen tai unohtumaton?

super-lehti@superliitto.fi

Aihekenttään teksti:

Unohtumaton työpäivä

Suosittele SuPeria

...ja lue syksyn piristykseksi jäsenenä sinulle tehdystä SuPer-lehdestä asiantuntevat ja ajankohtaiset jutut lähihoitajan ammatista ja työelämästä.

Huom! Suositteleva saa uudesta varsinaisesta jäsenestä kiitokseksi 30 euron arvoisen lahjakortin!

KATSO OHJEET SUOSITTELUUN:

www.superliitto.fi > Jäsenyys
Suosittele SuPeria 2017
tai skannaa koodi.

 #supertekeehyvaa
#suosittelesuperia

SuPer-
ammattilainen
tekee
hyvää!

Uusi varsinainen jäsen saa tervetuliaislahjaksi monitoimikaulanauhan sekä arvokkaan ammattimerkin.

Syyskokouksutsut

AMMATTIOSASTON SYYSKOKOUKSESSA KÄSITELLÄÄN AMMATTIOSASTON SÄÄNTÖJEN 10. PYKÄLÄN ASIAT:

- vahvistetaan toimintasuunnitelma ja talousarvio seuraavalle toimintavuodelle
- päätetään ammattiosaston jäsenmaksun suuruudesta sen jälkeen, kun liittohallitus on antanut asiassa lausunnon
- valitaan joka toinen vuosi hallituksen puheenjohtaja, jota kutsutaan ammattiosaston puheenjohtajaksi sekä ammattiosaston hallituksen varsinaiset ja varajäsenet
- valitaan kaksi tilintarkastajaa ja kaksi varatilintarkastajaa
- päätetään SuPerille tehtävistä aloitteista
- päätetään muista kokouksutsussa mainituista asioista

- **ESPOO-KAUNIAISTEN AO 801** syyskokous 22.11. Entressen kirjaston Sinisessä huoneessa klo 17.00. Siltakatu 11. Kokousasioiden lisäksi Kauniaisten pääluottamusmies- ja varapääluottamusmies-täydennysvaalit. Kokouksen päätteeksi ruokailu kiinalaisessa ravintolassa Jufussa. Ruokailuun ilmoittautuminen viimeistään 15.11. arja.ilomaki@espo.fi, ilmoita myös ruokarajoitteet.

- **HÄRMÄNMAAN AO 302** syyskokous ja pikkujoulu 9.12.kello 18.00 Lapuahovissa. Anne Kniivilä.

- **IKAALISTEN AO 626** syyskokous ja pikkujoulu ke 22.11. klo 18.00 Korsulla Jämillä. Kokouksen jälkeen pikkujoulu-ruokailu, yhdessäoloa ja lahjakorttiarvonta. Ota mukaasi H-kirjaimella alkava pikkupaketti joulupukin vierailua varten. Luvassa viihdyttävää musiikkia! Yhteiskuljetus tk:n alapihalta klo 17.30. Paluu noin klo 22.00 Edestäkainen kuljetus 10 €. Sitovat ilmoittautumiset Soilille 8.11. mennessä 050 529 4321. Ilmoita samalla mahdolliset ruokarajoitteet sekä osallistutko yhteiskuljetukseen.

- **JOENSUU AO 508** syyskokous 21.11. klo 18.00 Teatteriravintolassa, Rantakatu 20, Joensuu. Kokouksen jälkeen ruokailu, jonka omavastuun, 10 €, maksat tilille FI23 8000 1201 7333 50. Ilmoittautumiset tarjoiin vuoksi 12.11. mennessä, ilmoita myös ruokarajoitteet. virva.hakkarainen@jns.fi. Tervetuloa!

- **JOUTSAN AO 412** syyskokous pe 17.11. klo 17.30 Sarvan-Erän metsästysmajalla, Ahvenmäentie 9, Tammijärvi. Metsästysmajalle yhteiskuljetus. Lähtö Joutsan matkahuollon edestä klo 17.00 ja kotiinpaluu noin klo 22.00. Kerro ilmoittautumisen yhteydessä ruokarajoitteet ja myös, jos tulet matkan varrelta kyytiin. Ruokailun vuoksi sitovat ilmoittautumiset Tarjalle viimeistään pe 10.11. 040 855 9041. Jos haluat, ota mukaan pukinkonttiin 2 €:n pikkupaketti! Tervetuloa!

- **KAJAANIN AO 220** syyskokous ja pikkujoulu-ruokailu 30.11. klo. 17.00 Hotelli Kajanus. Sitovat ilmoittautumiset 23.11. mennessä 050 328 7731/Riitta Laatikainen. Ter-

vetuloa! Hallitus

- **KANTA-HÄMEEN YKSITYISSEKTORIN AO 651** syyskokous ja pikkujoulu 21.11. klo 18.00 Hämeen Linnan Linnantupa, Kustaa III:n katu 6, Hämeenlinna. Ruokailun vuoksi ilmoittautumiset super651@superliitto.fi 7.11. mennessä. Tervetuloa!

- **KEMIJÄRVEN SEUDUN AO 108** syyskokous 8.12. klo 18.00. Ravintola Huttu-Uula, Luontotie 8, Pyhäntunturi. Kokouksessa valitaan lisäksi täydennysvaaleilla pääluottamusmies sekä varapääluottamusmies. Linja-autokuljetus, lähtö klo 16.30 Kuumanien torilta. Ruokailun vuoksi sitovat ilmoittautumiset 27.11. mennessä Sirku Pulsa 040 592 4345. Tervetuloa! Hallitus

- **KEMINMAAN AO 101** syyskokous ja jouluruokailu Motelli Käpylässä Keminmaassa pe 24.11. klo 18.00. Kokouksen jouluruokailu seisovasta pöydästä. Sitovat ilmoittautumiset 9.11. mennessä txt Mallulle 040 573 2654. Peruuttamattomasta poisjäännistä peritään todelliset kustannukset.

- **KERAVAN AO 805** syyskokous 15.11. klo 17.30–21.00 ravintola Provencale, Asemanaukio 7, Kerava. Nettisivuilla ao805.superliitto.fi/kokouksen esityslista, jossa myös ruokavaihtoehdot. Sitovat ilmoittautumiset 6.11. mennessä kati.rivnanen@suomi24.fi tai txt 046 665 6316. Tervetuloa!

- **KESKI-KARJALAN AO 510** syyskokous pe 1.12. klo 17.30 Ravintola Koivikon Kievari, Puhos. Kokouksen jälkeen noin klo 19.00 nautimme ammattiosaston tarjoaman aterian noutopöydästä. Ruokailun vuoksi ilmoittautumiset 23.11. mennessä Paulalle txt 040 077 1301. Tervetuloa!

- **KOILLIS-SAVON AO 520** syyskokous pe 10.11. klo 17.00. pidetään linja-autossa matkalla Kuopioon. Perillä keilausta ja ruokailu. Ammattiosasto tarjoaa kyydin, keilailun ja ruokailun. Sitovat ilmoittautumiset Anne Toivanen txt 040 576 9141.

- **KOUVOLAN AO 708** syyskokous ke 22.11. klo 17.30 Kymen Paviljonki, Helsingintie 408, Kuusankoski. Ruokailun vuoksi sitovat ilmoittautumiset ja erityisruokavaliot 15.11. mennessä txt 040 730 4917 tai nettisivujen lomakkeen <http://ao708.superliitto.fi> kautta. Lämpimästi tervetuloa!

- **KUHMON AO 222** syyskokous 8.12. klo 18.00 hotelli Kainuu. Ruokailua varten sitovat ilmoittautumiset sihteerille 23.11. mennessä jaana.koi@gmail.com tai txt 044 307 2995. Ilmoita samalla mahdolliset ruokarajoitteet.

- **LAHDEN AO 403** syyskokous 28.11. alkaen klo 17.00 ruokailulla, Metsola Center Oy, Hietarannankatu 17, Lahti. Syyskokousasioiden lisäksi Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayh-

tymän ajankohtaiset asiat sekä muut asiat. Ei henkilövalintoja. Sitovat ilmoittautumiset ja mahdolliset ruokarajoitteet 19.11. mennessä uotila.tuominen@gmail.com. Tervetuloa! Hallitus

- **LAPPEENRANNAN YMPÄRISTÖN AO 715** syyskokous ke 22.11. klo 18.00 Burger Heaven Kantrinkammari, Koulutie 11, Savitaipale. Tarjolla iltapalaa. Tervetuloa!

- **LAUKAA-HANKASALMI AO 416** syyskokous to 23.11. klo 17.30 aloitetaan nauttimalla Revontulen jouluisesta noutopöydästä. Ruokailun edellytys on, että vähintään 20 jäsentä on mukana! Sitovat ilmoittautumiset ti 14.11. mennessä sihteerille txt 040 578 2802. Tervetuloa!

- **LOIMAAN SEUDUN AO 603** syyskokous pe 10.11. klo 18.00 Katinhännän kieväri, Katinhännäntie 541, Loimaa. Lisäksi ruokailu ja arvontaa. Ilmoittaudu viimeistään 7.11. mennessä ja muista mainita ruokarajoitteesi super603@superliitto.fi tai txt 050 400 3422. Lämpimästi tervetuloa!

- **LOHJAN AO 806** syyskokous 17.11. klo 18.00 Hotelli Gasthaus, Laurinkatu 1. Menevää ja tulevaa kautta, syyskokousasiat, vapaata keskustelua. Kokouksen jälkeen jouluihin buffet-ruokailu. Sitovat ilmoittautumiset ja ruokarajoitteet viimeistään 8.11. superlohja806@gmail.com. Jokainen ilmoittautuminen vahvistetaan.

- **NASTOLAN-IITIN AO 409** syyskokous 24.11. klo 17.00 Sokuriinassa, Nastolassa. Sitovat ilmoittautumiset 17.11. mennessä Kirsi Mattilalle. Lisätietoja ammattiosaston kotisivuilta. Tervetuloa kokoukseen!

- **ORIMATTILAN SEUDUN AO 404** syyskokous ke 22.11. klo 18.00 Ravintola Arvidissa, Erkontie 3, Orimattila. Kokouksen yhteydessä myös varaluottamusmiesvaalit. Ammattiosasto tarjoaa maittavan omavalintaisen ruoan ja yllätyslähjän osallistujille. Ruokailua varten sitovat ilmoittautumiset Ullalle ma 20.11. mennessä ulla.katajavuori@gmail.com. Tervetuloa! Hallitus

- **PARIKKALAN AO 503** syyskokous JK Karpalossa, pe 24.11. klo 18.00. Ammattiosasto tarjoaa jouluisen aterian kokouksen jälkeen. Ruokailuun ilmoittautuminen ja mahdolliset ruokarajoitteet 14.11. mennessä super503@superliitto.fi tai txt 044 319 1616. Mukaan pieni paketti max 5 €. Tervetuloa!

- **PÖYTÄN SEUDUN AO 643** syyskokous ma 20.11. klo 18.00 Kirkonkylän konttorilla, Kirkotie 133, Pöytyä. Sitovat ilmoittautumiset Kirsille, 050 075 1356 tai super643@superliitto.fi 12.11. mennessä.

- **RAAHEN SEUDUN AO 214** syyskokous 28.11. klo 18.00 Ravintola Pancho Villassa, Kauppakatu 46, Raahen. Lisätietoja ja ilmoit-

KUULUMISIA

Lue, mitä superilaisille sattuu ja tapahtuu
Koonnut Minna Lyhty

tautuminen kotisivujen kautta tai puhelimitse
040 195 0224.

- **RAISION SEUDUN AO 604** syyskokous 22.11. kello 18.00, Mattilan navetta, Liukolantie 124, Rusko. Ammattiosasto tarjoaa jouluruoan ja samalla juhlimme Suomi 100 ja Apuhoitajaliitto 70 vuotta. Ilmoittautumiset 13.11. mennessä super604@superliitto.fi tai txt 0400 803176. Tervetuloa!
- **SAARIJÄRVI-KARSTULAN SEUDUN AO 418** syyskokous pe 8.12. klo 17.00 Vanhoissa Weheissä, Karstulassa. Ilmoittautumiset ruoka-aineallergioineen 30.11. mennessä. sanna.villman@superliitto.fi. Ammattiosasto tarjoaa jouluaterian. Tervetuloa! Hallitus.
- **SOTKAMON AO 225** syyskokous ja pikkujouluruokailu 29.11. klo 17.00 Naapurivaaran Lomakeskus, Pohjavaarantie 66, Vuokatti. Sitovat ilmoittautumiset sihteerille 044 543 0050 viimeistään 21.11. mennessä. Tervetuloa! Hallitus
- **UUDENKAUPUNGIN SEUDUN AO 608** syyskokous pe 17.11. klo 17.30 Golfraivintolassa, Välskärantie 2 H, Uusikaupunki. Ammattiosasto tarjoaa jouluisen aterian. Sitovat ilmoittautumiset viimeistään 9.11. erja.kiertokari@luukku.com tai tekstiviestillä 02433 2516. Tervetuloa!
- **VAASA AO 312** ry syyskokous 30.11. klo 18.00 Ravintola Panorama, Vaasanpuistikko 16. Kokouksen jälkeen ammattiosasto tarjoaa buffet-ruokailun. Jos

haluat kasvisruokavaihtoehdon, kerro se ilmoittautumisen yhteydessä. Sitovat ilmoittautumiset 26.11. mennessä marja.isomottonen@saunalahti.fi tai 050 405 3658. Tervetuloa! Hallitus

- **VASANEJDENS FA 316** ordnar Höstmöte och julfest 17.11. kl 19.00 på Was-kia. Stadseenliga ärenden. Fa bjuder på mat samt program. Bindande anmälan senast 8.11. sms Camilla 050 320 3757 eller Lilli-May 050 542 6723. Välkommen!

Muut kutsut

- **TURUN AMMATTIOSASTO 606** ja tyksin ammattiosasto 607 järjestävät kaikille jäsenilleen avoimen Suomi 100 – Apuhoitaja 70 –vuosijuhlan 5.12. klo 19.00 alkaen Hotelli Hamburger Bössissä. Ilmoittautumiset 20.11. mennessä super607@superliitto.fi Arvostathan tilaisuutta pukeutumisvalinnalla.
- **KESKI-KARJALA AO 510** ostosretki Kuopion Ikeaan la 18.11. Lähtö Kesälahtitorille klo 7.00, Kitee Tolosenmäki klo 7.30, Ikeassa noin klo 10.00. Paluulähtö klo 16.00. Hinta jäseneltä 10 €, ei-jäseneltä 20 €, SuPer Keski-Karjalan tilille FI 8013053000108542 tai Paula Tolvaselle. Ilmoittautumisen yhteydessä tieto maksutavasta. Ilmoittautuminen on sitova, kun maksu tilillä tai Paulalla viimeistään 11.11. Ilmoittautumiset Paula Tolvaselle 0400 771301. Tervetuloa!

- **KIURUVESI AO 530** jäsenten ostoreissu Kuopioon 15.11. Lähtö Kiuruveden ABC-asemalta klo 8.30. Paluulähtö Kuopiosta ostoskeskus Matkuksesta klo 18.00. Jäsenhintaa 10 €, ei-jäseneltä 20 €. Tasaraha kerätään autossa. Sitova ilmoittautuminen viimeistään 6.11. txt 040 463 2859. Mahdollisuus jäädä myös keskustaan, ilmoita etukäteen. Minimilähtijämäärä pikkubussia varten on 14. Jos jää alle, niin sovitaan kimpakkyydit. Tervetuloa mukaan vaikka kaverin kanssa!

- **KUUSAMON AO 204** kutsuu jäsenet rentoon yhdessäoloon pikkujoulun merkeissä 8.12. klo 17.30 Sarasteen mökille, Kotipalontie 19, Tolpanniemi, Kuusamo. Ammattiosasto tarjoaa ruokailun, kerro ruokarajoitteesi. Ilmoittautumiset viimeistään 29.11. super204ao@superliitto.fi tai vain txt 040 589 6155. Jälki-ilmoittautumisia ei oteta vastaan. Tervetuloa! Hallitus

- **LIPERIN AO 514** pikkujoulu ravintola Kerubin Sortavaala-salissa Joensuussa pe 1.12. klo 19.00. Ilmoittautumiset Jaana Lehtoselle 24.11. mennessä txt 050 467 7663. Ilmoitathan mahdolliset erityisruokavaliosi. Ilmoittautuminen on sitova. Tervetuloa!

- **POSION AO 113** pikkujoulu 25.11. alkaen klo. 18.00 Lapin Sadussa. Sitovat ilmoittautumiset 12.11. mennessä Helille 040 735 8974 tai ammattiosaston Facebook-sivulle.

Pudasjärven ao 211 teki syysretken Leville syyskuussa. Upean ruskun keskellä virkistyneiden superilaisten yhteiskuva on otettu Jounin kaupalla Äkäslompolossa. Taus-talla oleva porokin on pudasjärveläislähtöisen taiteilija Kimmo Takaraution tekemä.

REIJA KÄLKÄJÄ

Kuulumiset

Lähetä kutsut ja kuulumiset osoit-teeseen: super-lehti@superliitto.fi

- joulukuun lehteen 13.11. ja
- tammikuun lehteen 15.12. mennessä.

Kuvan koko vähintään 300 kt. Toimituksella on oikeus muokata tekstiä ja kuvia sekä valita julkaisuajankohta.

SuPer-lehden Facebook-arvonta

SuPer-lehden Facebook-sivusta 19.10. mennessä tykänneiden kesken arvottujen termosmukien voittajat ovat:

Rauno Juntunen, Suomenniemi
Julia Lostedt, Siuntio
Sari Viirret, Knaapila

SuPerin kuntasektorin Luottamus-
miestutkinnon 3. opintojaksolle
2.-4. lokakuuta Sokos Hotel
Pasilassa Helsingissä osallistui
18 superilaista. Kurssin päät-
teeksi kokoonnuttiin yhteiskuvaan.
Kaksi osallistujaa puuttuu kuvasta.

Valmistuimme 50 vuotta sitten
apuhoitajiksi Hämeenlinnassa.
Juhlimme merkkivuotta Inkalan
kartanossa.

HILKKA JÄRVENPÄÄ

Heinolan ao 408 järjesti infotilaisuuden 19. syyskuuta lähihoitajaopiskelijoille ja SuPer Nuorille Heinolan Kotipizzassa. Paikalla oli kolme opiskelijaa ja 11 nuorta. Infon jälkeen tarjolla oli pizzaa juoman kera. Osallistujat saivat elokuvaliput ja heidän kesken arvottiin vielä kuusi ylimääräistä lippua. Kiitos kaikille osallistujille!

MERJA KASURINEN

MITÄ TÄMÄ ON?
KAIKI METALLIESINEET
LENTÄVÄT SEINÄÄN KIINNI!

ME OLEMME NYKYÄÄN
MAGNEETTISAIRAALA!

KLANG!

VIRALLINEN
MAAPITELMA:

"MAGNEETTISAIRAALA-NIMI
JUONTUU AJATUKSESTA ETTÄ
LAADUKAS SAIRAALA VETÄÄ
PUOLENSA HYVIÄ HOITAJIA."

[illegible]

AKMSIHF RUE

Lokakuun ristikkokisan voitti
Merja Peltö-Ääri Ivalosta.
Lämpimät onnittelut!

Kutsumusammatin kurimuksessa

Kohtaamme kaikissa elämämme vaiheissa ihmisiä, jotka toimivat palveluammateissa ja auttavat työkseen toista ihmistä. Joillekin palvelijan rooli on kutsumusammatti ja unelmatyö, toisia asiakkaita ja muiden jatkuva avittaminen alkavat ajan myötä rassata. Mitä tapahtuu, kun palvelualan ammattilainen ei enää jaksaa?

Palvelija on Kari Hotakaisen kirjoittama monologinäytelmä, jossa tarkastellaan palvelijuutta. Onko se ammatti vai ihmisessä syvemmällä oleva luonne? Kehutussa näytelmässä tavataan liuta palvelualan ammattilaisia kättilöstä ja papiesta mielenterveyshoitajaan ja parturikampaajaan. Monitaituri Martti Suosalo esittää näytelmän kaikki roolit ja myös ohjaa esityksen.

Hoitoalan ammattilaista Palvelija puhuttelee. Kun keskustelu hoitajamitoituksesta käy kiivaana, näytelmä onnistuu kysymään tärkeän kysymyksen: Kuinka paljon ihmiseltä voi pyytää?

Palvelija Helsingin kaupunginteatterin Studio Pasilassa marraskuussa 2017. ■

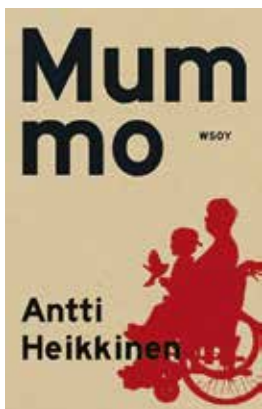
Väkivaltaa vastaan

Poliisin tilastojen mukaan noin 90 prosenttia parisuhdeväkivallan uhreista on naisia. Nuorilla, alle 25-vuotiailla naisilla on muita suurempi riski joutua väkivallan uhriksi. Myös opiskelijat, työttömät ja pienituloiset kokevat parisuhteessaan muita useammin väkivaltaa. Väkivalta on erilaista suomalaisille miehille ja naisille. Naiset joutuvat usein väkivallan uhreiksi kotona, miehet kadulla.

YK:n kansainvälinen päivä naisiin kohdistuvan väkivallan poistamiseksi 25.11. ■

Kirjauutuudet

ANTTI HEIKKINEN
MUMMO
WSOY 2017

Vanhusten parissa työskentelevät tietävät tyypin: Hiljainen, ikänsä kovaa työtä tehnyt ja vaatimaton vanha nainen, joka ei juuri valita, jos ei kyllä kehukaan. Antti Heikkisen Mummo antaa äänen tälle unohdetulle kansanosalle. Syrjäkylillä eivät tytöt tanssineet jazzin tahdissa tai matkustaneet Eurooppaan, vaan yritti-

vät selviytyä. Työn tekeminen, sisukkuus, yritteliäisyys, mutta myös elämän kovaksi parkitsema kuori ja kaikenlaisen tunteilun ja turhanpäiväisen haihattelun välttäminen ovat osa suomalaista historiaa.

Kirja on saanut innoituksen ääninauhoista, jotka kirjailija nauhoitti mummonsa kanssa käydyissä keskusteluissa, usein autossa matkalla hautausmaalle ja takaisin. Sukuhistoriikki Mummo ei kuitenkaan ole, vaan koskettava kansankuvaus ja maalaisnaisen tarina 20-luvulta nykypäivään. Tekijän mukaan se on kunnianosoitus suomalaiselle naiselle. ■

MURHEET PURETAAN ENNEN TYÖVUOROA

Lähihoitajat Mervi Rahola ja Hannele Salmi ovat työskennelleet 12 vuotta muistisairaiden hoitokodissa Tupahoivassa Sastamalassa. He haluavat olla sataprosenttisesti läsnä asukkailla.

MERVI HANNELESTA:

Aloitin työt Tupahoivassa samana päivänä, kun Hannele aloitti siellä oppisopimusopiskelijana. Hänestä on tullut äärimmäisen ammattitaitoinen hoitaja. Hannelella on aina aikaa kuunnella asukkaita, ja jos jollakin on jokin hätänä, hän on valmis auttamaan ja tukemaan.

Hän on työssään sääntillisen tarkka. Jos pyydän hoitamaan jonkin asian, tiedän, että hän tekee sen. Hannelella on loistava huumorintaju. Se on tärkeää, jotta jaksaa vaativassa työssä.

Hannele tekee työvuorolistat ja pyrkii ottamaan toiveet aina huomioon. Jos tulee sairauslomia, hän on valmis muuttamaan omia vuorojaan.

Kutsun häntä välillä äidiksi. Sellainen emo se on, aina omiensa puolella. Jos menen töihin huonolla mielellä, käsittelen fiilikseni hänen kanssaan ennen kuin aloitan työt. Ikäeroa meillä on vain reilu kymmenen vuotta, mutta hänestä huokuu tietty äitimäisyys ja huolenpito.

Vaikka Hannele on lämmin ja empaattinen, hän osaa olla tarvittaessa myös napakka. Jos on aihetta, hän antaa palautetta.

Näiden vuosien aikana on ollut totta kai erimielisyyksiäkin, mutta ne on aina ratkottu. Asiat riitelevät, eivät ihmiset.

Hannele on työkaverina huippu ja yhteisölle tärkeä. Hän on ystävä, jonka toivoisi pysyvän aina lähellä.

HANNELE MERVISTÄ:

Mervi on huipputyyppejä, joka tekee töitä sata lasissa. Hän on sisäistänyt sen, että jos töihin tullessa jokin asia painaa mieltä, se pitää jättää taakseen tai purkaa ennen työvuoron alkua. Asukkaat vaihtoavat, jos hoitaja tekee töitä puolivaloilla. Olemme töissä asukkaita varten, emmekä hällise omia asioitamme.

Mervi tulee Tupahoivaan yleensä hyväntuulisen hymyillen, ja se välittyy myös asukkaisiin. Hän osaa ottaa huomioon asukkaiden erilaisuuden. Yhden kanssa hän keskustelee urheilusta, toisen kanssa jostakin muusta.

Hän tekee haavanhoidot sääntillisesti ja vaatii meiltä muiltakin samaa osaamista kuin itseltään. Hän patistaa meitä myös huolehtimaan työturvallisuudesta, koska kiireessä saattaisimme esimerkiksi juoksennella kumisaappaat jalassa. Hän huolehtii siitä, ettei sattuisi mitään ja pysyisimme työkuuntoisina.

Mervi on tarkka ja hauska työkaveri. Hänellä on vahvoja mielipiteitä ja usein hän onkin oikeassa. Kun hän on töissä, hommat tulee varmasti tehtyä. Mervi on myös vapaa-ajalla hyvä ystävä. ■

► KATI LAINE, ESPOO: Meidän kotihoiton työyhteisössä on nuori, parikymppinen lähihoitaja, joka ansaitsee isosti reilun työkaverin tittelin. Ainokaisa Salonen ei tuo itseään tarpeettomasti esiin, vaan on hiljainen puurtaja, joka on aina valmis auttamaan muita. Hänen tilannetajunsa työyhteisössä on pettämätön ja hänen avuliaisuus sekä toisten huomioiminen ovat vailta vertaa.

Tässä SuPer-lehden sarjassa keuhutaan ja kiitetään hyvää työtoveria. Kehu vaikka toista hoitajaa tai jotain muuta työyhteisösi jäsentä. Yllätä työkaverisi iloisesti ja kerro meille, miksi juuri sinun kollegasi on kiitoksen arvoinen? Lähetä kehut sähköpostilla super-lehti@superliitto.fi.

VARPUSPÖLLÖ

Ruokintapaikan tiaiset pitävät ankaraa meteliä. Arvaan, ettei hätänä ole haukka tai lepinkäinen, koska silloin pikkulinnut olisivat hiljaa liikkumattomana. Sen täytyy olla suosikkilintuni varpuspöllö. Kiertelen pihapihlajaa ja yritän löytää tuon veitikan. Tiaisten katseiden suunnasta se yleensä löytyy. Vähän kuin avaimenpiilotusleikki lapsena. Polttaa, polttaa ja siinä se onkin! Pienin pöllömmeni tuijottaa minua palavin silmin vain muutaman metrin päästä.

Punatulkun kokoisessa varpuspöllössä on jotakin taianomaista. Kokoon sa nähden siinä on voimaa! Se saattaa napata saaliikseen jopa itseään isomman rastaan. Yleensä se saalistaa pikkujyrsijöitä ja pikkulintuja, joita se myös varastoi linnunpönttöihin. Talvisin pakkasten tultua se kantaa kymmeniä jyrsijöitä ja tiaisia yhteen pönttöön. Tuoreen saaliin puutteessa se levähtelee jäisen ruokavaraston päällä, kunnes päällimmäiset sulavat syöntikuntoon.

Varpuspöllö viihtyy vanhoissa kuusikoissa tai kalliomännikoissä, joista löytyy sopivia pesäkolonia. Pönttöönkin se saattaa asettua, kunhan etuseinä on tarpeeksi paksu. Hyviä vinkkejä pesinnästä ovat oksennuspallot pesäkolon alla. Pikkusormenpään kokoinen karvainen möykky on heikosti sulavaa ainetta, joka on kätevinä pullauttaa ulos kuin jättää mahaan hautumaan. Pesintäkauden ulkopuolella nuo pallot paljastavat myös varpuspöllölle mieluisan oleskelu- ja yöpymispaikan. Mökillämme se

sattuu olemaan hirrenpää kuistilla oven yläpuolella.

Varpuspöllö munii myöhään keväällä 5–8 pientä valkeaa munaa, joita emohautoo koiraan ruokkimana kuukauden. Poikaset lentävät jo kuukauden ikäisinä. Pientä pörröistä pöllönpoisista katsoessa ei uskoisi, että siitä tulee joskus taitava saalistaja.

Äänessä varpuspöllö on yleisemmin kevään soidinaikana. Myös kuulakkaina syysiltoina hämärän tullen saattaa kuulla sen punatulkumaista pyy-pyy-viheltelyä. Syksyisin voi myös kuulla jopa pelottavaa, loppua kohden nousevaa kiii-kiii-ki-ki-ääntelyä. Äänessä

luulisi olevan peikkojen tai maahisten, mutta se onkin kuusenlatvassa istuskeleva kaunis varpuspöllö. ■

WWW.PIRTTIMAA.FI

SUPERIN AMMATTIOSASTOJEN PUHEENJOHTAJAT ERI PUOLILTA MAATA KOMMENTOIVAT LEHDEN AIHEITA.

MITEN KÄY ERIKOISSAIRAANHOIDON?

Mitä odotat neuvottelukierrokselta?

► s. 6

Ei ainakaan huononnuksia, kiky ei tunnut kivalta. Pitää saada lisää palkkaa.

Kuinka usein sinulla on hankaluuksia tietokoneen käytön kanssa? ► s. 10

Työpaikan nykysysteemistä löydän mitä tarvitsen, ellei kone sitten mene jumiin. Olemme uuden Apotti-järjestelmän pilottipaikka, kun se vuoden päästä tulee. Kun tulin Peijakseen 90-luvun alussa sanottiin, että olemme paperiton sairaala. Turhia papereita onkin vuosien varrella vähennetty, esimerkiksi röntgenkuvat on helppo katsoa tietokoneelta ja ne pysyvät niin tallessa.

Luetko säännöllisesti muita aikakauslehtiä kuin SuPer-lehteä? ► s. 13

Ei tule muita lehtiä. Hesarinkin lopetin, kun ei ehdi lukea. Netissä käyn klikkailemassa otsikoita.

Pidätkö voimakkaasti maustetusta ruuasta? ► s. 14

Harvemmin sellaista syön, eli en kai sitten välttämättä pidä.

Mikä ulkomaalaistaustaiselle hoitajalle on vaikeinta meidän hoitokulttuurissamme? ► s. 24

Kyllä kielitaito on kirurgisella osastolla se a ja o. Potilaiden ohjaaminen on vaikeaa ilman suomen kielen taitoa.

Minkä asian vasta alalle tulleet nuoret hoitajat osaavat hyvin? ► s. 36

Atk-puoli on varmasti hyvin hallussa. Eiköhän uran alkuvaiheessa kaikki asiat ole hieman hakusessa varsinkin, jos tulee kirurgiselle vuodeosastolle. Itselleniikin tulee vielä uusia asioita eteen näin vuosikymmentenkin jälkeen.

Millainen asiakas on vaikein? ► s. 40

Muistisairaatt eivät aina kykene ilmai-

17 vuotta Peijaksen ammattiosaston sihteerinä Vantaalla toiminut Anne Ahlroth aloitti osastonsa puheenjohtajana vuoden alussa. Entinen puheenjohtaja Satu Kervinen jatkaa muun muassa päätoimisena pääluottamusmiehenä ja toimii samalla hyvänä tietolähteenä Peijaksen ja koko HUS:n toimintaan.

Ahlroth tekee kolmivuorotyötä sairaalan kirurgisella vuodeosastolla. Siellä tehdään muun muassa murtuma-, proteesi- ja reumaleikkauksia.

– Olen ollut Peijaksessa 27 vuotta, mutta aina tulee uusia asioita vastaan. Ja paljon on tullut muutoksia matkan varrella, se täytyy sanoa.

Ahlrothin mukaan Peijas on siinä mielessä mukava työpaikka, että potilasmateriaali vaihtuu. Hän on itsekin kerran vaihtanut osastoa vatsaosastolta toimimuutosten vuoksi. Vatsa-alueen leikkaukset on siirretty Jorviin ja Meilahteen.

Sote-kuvioissa Ahlrothia mietityttää eniten juuri erikoissairaanhoidon kohtalo.

– Vaikea sotesta on ottaa vielä selvyyttä. Päättäjiltä voi toivoa vain hyvää ratkaisua, mutta en minä tässä vaiheessa vielä osaa sanoa, mikä se hyvä ratkaisu olisi. Saa nähdä tuleeko sote kuntoon, ennen kuin ehdin eläkkeelle.

Peijaksen ammattiosastossa on satakunta jäsentä. Muutama laboratoriojäsen tulee sairaalan ulkopuolelta.

Ahlroth on mukana tukielin- ja plastiikkakirurgian TuPlan-yhteistyöryhmässä, johon kuuluu työnantajan ja työntekijöiden edustajia.

– Se kokoontuu neljä kertaa vuodessa. Siellä käydään läpi muun muassa toimitusmuutoksia, joita aina välillä tulee vastaan.

Peijaksen historiasta Ahlroth muistaa yhden ulosmarssin viime vuosikymmeneltä. Merkittävänä tapahtumana hän pitää myös Peijaksen oman superilaisen pääluottamusmiehen valintaa 12 vuotta sitten. ■

Anne Ahlroth tuntee Peijaksen ammattiosaston ja sairaalan tilanteen vuosikymmenten kokemuksen jälkeen.

JUKKA JÄRVELÄ

En tiedä vielä, meidän osastolta pääsee vain yksi. Työmarkkinapäiville mennä kuitenkin marraskuussa.

Onko ammattiosastojen välillä riittävästi yhteistyötä? ► s. 75

Meillä ainakin toimii seitsemän ammattiosaston välinen SuPer-HUS, joka kokoontuu melkein joka kuukausi.

semaan kipua. Tämä voi ilmetä aggressiivisuutena eli on vaikea arvioida, mistä esimerkiksi huutaminen johtuu. Toinen vaikea ryhmä ovat aggressiiviset huumeiden sekakäyttäjät, joihin mikään kipulääke ei tunnu auttavan.

Oletko lähdössä opintopäiville Tampereelle? ► s. 50

SUPERIN TOIMISTO

Ratamestarinkatu 12

00520 Helsinki

Puhelinvaihe 09 2727 910, telefax 09 2727 9120

- puheenjohtaja Silja Paavola p. 09 2727 9121
- puheenjohtajan sihteeri Sari Äikäs p. 09 2727 9122

YLEISHALLINTO

- toiminnanjohtaja Arja Niittynen p. 09 2727 9123
- järjestöpäällikkö Tiina Pendolin p. 09 2727 9297
- järjestöasiantuntija Paula Soivio p. 09 2727 9156
- järjestöasiantuntija Lauri Kämäri p. 09 2727 9184
- järjestöasiantuntija Anne Kisonen p. 09 2727 9189
- opiskelija-asiamies Tanja Oksanen p. 09 2727 9192
- opiskelija-asiamies Heli Saarinen p. 09 2727 9150
- opiskelija-asiamies Tico Svart p. 09 2727 9205
- koulutuskoordinaattori Marianne Ronkainen p. 09 2727 9124
- sihteeri Salla Uusikangas p. 09 2727 9198

VIESTINTÄ

- esimies toiminnanjohtaja Arja Niittynen p. 09 2727 9123
- sihteeri Mona Mikkola p. 09 2727 9191
- visuaalinen suunnittelija Antti Oksanen p. 09 2727 9137
- mediakouluttaja Timo Väkimies p. 09 2727 9141

SUPER-LEHTI:

- päätoimittaja Leena Lindroos p. 09 2727 9174
- taiteva toimittaja Jukka Järvelä p. 09 2727 9178
- toimittaja Henriikka Hakala p. 09 2727 9193
- toimittaja Sonja Kähkönen p. 09 2727 9175
- toimittaja Minna Lyhty p. 09 2727 9176
- toimittaja Marjo Sajantola p. 09 2727 9173
- super-lehti@superliitto.fi

TIEDOTUS:

- tiedotuspäällikkö Sari Tirronen p. 09 2727 9162
- tiedottaja Sari Järvinen p. 09 2727 9138
- tiedottaja Hanna-Mari Kuivalainen p. p. 09 2727 9203
- superviestinta@superliitto.fi

KEHITTÄMISYKSIKKÖ

- palveleva sähköposti: kera@superliitto.fi
- kehittämisjohtaja Jussi Salo p. 09 2727 9292
- ammattiasianpäälikkö Kristina Lamberg p. 09 2727 9148
- sakkunnig/asiantuntija Sara Simberg p. 09 2727 9197
- asiantuntija Sari Erkkilä p. 09 2727 9152
- asiantuntija Leena Kaasinen p. 09 2727 9151
- asiantuntija Soili Nevala p. 09 2727 9157
- asiantuntija Elina Ottela p. 09 2727 9154
- asiantuntija Johanna Pérez p. 09 2727 9115
- asiantuntija Elina Kiuru p. 09 2727 9194
- sihteeri Raili Nurmi p. 09 2727 9172
- sihteeri Sirpa Lahtiluoma p. 09 2727 9182
- e-posttjänst på svenska: svkera@superliitto.fi

TIETOHALLINTA

- toiminnanjohtaja Arja Niittynen p. 09 2727 9123
- it-päällikkö Sakari Hulkkonen p. 09 2727 9145
- järjestelmäasiantuntija Irja Nevala p. 09 2727 9158
- mikrotukihenkilö Mira Valtonen p. 09 2727 9206
- sihteeri Mona Mikkola p. 09 2727 9191
- atk-tuki: atk-tuki@superliitto.fi

SOPIMUSEDUNVALVONTA

- edu@superliitto.fi
- puhelinpalvelu 09 2727 9160 ma-pe klo 9-13
- edunvalvontajohtaja Anne Sainila-Vaarno p. 09 2727 9167
- työympäristöasiantuntija Eija Kemppainen p. 09 2727 9131
- sopimusasiantuntija Anne Villman p. 09 2727 9196
- sopimusasiantuntija Teemu Hiilinen p. 09 2727 9201
- sopimusasiantuntija Heidi Suntinen p. 09 2727 9207
- sopimusasiantuntija Jarkko Koivisto p. 09 2727 9139
- edunvalvontasihteeri Sari Kaartoaho p. 09 2727 9179
- lakimies Eeva-Sofia Anttonen p. 09 2727 9128
- lakimies Pasi Havio p. 09 2727 9132
- lakimies Merja Hyvärinen p. 09 2727 9166
- lakimies Juho Kasanen p. 09 2727 9161
- lakimies Sanna Rantala p. 09 2727 9190
- lakimies Riitta Saarikoski p. 09 2727 9114
- koulutuskoordinaattori Tarja Sundqvist p. 09 2727 9164
- sihteeri Sirpa Lahtiluoma p. 09 2727 9182

YKSITYISSEKTORI:

- puhelinpalvelu 09 2727 9171 ma-pe klo 9-13
- neuvottelupäällikkö Pia Zaerens p. 09 2727 9163
- sopimusneuvottelija Jukka Parkkola p. 09 2727 9117
- sopimusasiantuntija Marketta Vuorinen p. 09 2727 9116
- lakimies Mari Leisti p. 09 2727 9133
- lakimies Sini Siikström p. 09 2727 9136
- järjestöasiantuntija Tiina Eteläaho p. 09 2727 9134
- järjestöasiantuntija Anne Meriläinen p. 09 2727 9113

TALOUS- JA HENKILÖSTÖHALLINTO

- talous- ja henkilöstöjohtaja Anne Panttila p. 09 2727 9127
- henkilöstösihteeri Heli Utter p. 09 2727 9130
- henkilöstösuunnittelija Kirsi Kauppinen p. 09 2727 9126
- kiinteistökoordinaattori Kaarina Laintila p. 09 2727 9118
- laskentasihteeri Liisa Pääkkönen 09 2727 9181
- laskentasihteeri Ville Herttuainen p. 09 2727 9187
- laskentasihteeri Jaana Niittynen p. 09 2727 9185
- taloussihteeri Maria Hietala p. 09 2727 9129
- toimistopalvelusihteeri Mari Alakärki p. 2727 910
- toimistoapulainen Olli Hytönen p. 09 2727 910

JÄSENYYSASIAT

- puhelinpalvelu 09 2727 9140 ma-pe klo 9-13
- telefax 09 2727 9155
- palveleva sähköposti: jassenrekisteri@superliitto.fi
- postiosoite: PL 112 00521 Helsinki
- johtaja Anne Panttila p. 09 2727 9127
- jäsenyksikön päällikkö Sari Kainulainen p. 09 2727 9149
- jäsenihteerit Päivi Askolin, Rita Brand, Miia Heikkonen, Noora Mikkonen, Piia Partanen, Alisa Rosti, Katja Sirkkiä, Leila Ulmanen ja Paula Wirén

SUPER TYÖTTÖMYYSKASSA

- postiosoite: PL 117, 00521 Helsinki
- käyntiosoite: Kellosilta 3
- internet: nettikassa.supert.fi
- puhelinpalvelu: 09 2727 9377 ma-pe klo 9-13
- telefax 09 278 6531
- johtaja Stefan Högnabba 09 2727 9310

SUPER

SUPER MYÖS INTERNETISSÄ: WWW.SUPERLIITTO.FI

Sähköpostit: etunimi.sukunimi@superliitto.fi

Vaccinlagen väcker diskussion och upprör

ORDFÖRANDE SILJA PAAVOLA

Den nya lagen om vaccinationer (smittskyddslagen) trädde i kraft den 1 mars 2017, men för närvarande gäller en övergångstid för de anställdas vaccinationer. Vaccinlagen för anställda träder i kraft den 1 mars 2018. Det innebär att på de arbetsplatser som nämns i lagen måste anställda ha sitt vaccinskydd i skick.

Lagen har lett till upprörda känslor och obehag bland superiterna, trots att få av oss är emot vaccinationer. Jag har också fått mycket respons av medlemmar som ogillar influensavaccinationerna. Många har funderat över hur förändrigt viruset är, och hur svagt skydd vaccinet kan ge. Man har också funderat på de allvarliga efterverkningar som har förekommit i nyheterna. Medlemmarna oroar sig för om de förlorar sin arbetsplats ifall de inte låter vaccinera sig. Och om man är multiallergisk och inte vågar ta vaccinet?

Allt det här har tagits till noggrant övervägande och planerande. Varje fall är individuellt och när tills vidare inga fall har förekommit finns det heller inga svar. Huvudsaken är: vi har inte råd att förlora goda arbetstagare.

Sammanfattat kan vi konstatera att kravet på vaccinationsskydd inte gäller vare sig inom småbarnsfostran eller hemvården. Men också här finns undantag. Inom hemvården krävs det vaccination av de anställda som på grund av sitt arbete utom i patienternas hem också ska arbeta eller vistas i lokaler som hör till enheter där vaccinskydd krävs.

THL anser att kravet på vaccinationsskydd också gäller boendetjänster, både för äldre och för handikappade. Den avgörande faktorn är klient- och patientrummen inom social-, hälso- och sjukvården. Här behövs lokala

beslut. Det är ledningens uppgift inom social-, hälso- och sjukvårdens enheter att fastställa de rum där patienter som är mottagliga för allvarliga följder av smittsamma sjukdomar vårdas, det vill säga sådana som hör till en riskgrupp. Det här beslutet ska alltid grunda sig på en medicinsk bedömning. De som arbetar i de här rummen ska ha vaccinationsskydd precis som 48 paragrafen i smittskyddslagen anger.

Det måste emellertid genast påpekas att det är företagshälsovårdens uppgift att vaccinera, och endast där kan man också registrera de här uppgifterna. Inte så som jag hörde, att det exempelvis finns en lista i kafferummet där man kryssar för vilka vaccinationer man har och vilka var och en behöver. Arbetskamraten vaccinerar sedan och kryssar för att allt är OK.

Såsom jag redan i början konstaterade förekommer det inte något egentligt allmänt vaccinmotsstånd bland våra medlemmar. Alla yrkesutbildade inom hälso- och sjukvården känner till vaccineringsarnas goda sidor. De vet hur många livsfarliga sjukdomar vi har lyckats utrota i Finland och också kva i hela världen tack vare vacciner. Det är nu fråga om något helt annat. Ordet tvång har alltid en dålig klang. Även om den här lagen förpliktar arbetsgivaren upplevs den som ett begränsande av självbestämmanderätten. Också det att en försummelse av lagen kan leda till att anställningen upphävs har orsakat stor oro. Det här har lagberedarna knappast avsett.

Superiterna arbetar till stor del med äldre, handikappade och mentalvårdspatienter. Vaccinationsskyddet fastställs alltså av enheternas ledning på basis av en medicinsk bedömning, det vill säga om vi vårdar patienter som är mottagliga för allvarliga följder av

smittsamma sjukdomar. Det här kan man också vända på: ett vaccin skyddar också mig, så att inte jag får smitta av en patient. Och glöm för all del inte det allra viktigaste, handhygien!

Om någon redan nu vet om problem, ta kontakt med förbundet. Vi ska se hur vi bör gå till väga. Såsom en vis person har konstaterat: "Utmaningar är det som gör livet intressant, och att övervinna dem gör livet meningsfullt." ■

Hälsningar

Silja

Förvärvsarbetande och fattig

Forskaren Mikko Jakonen vid Jyväskylä universitet konstaterar att det nu finns uppskattningsvis 250 000 förvärvsarbetande fattiga i vårt land. Han uppskattar att antalet bara växer. Gemensamt för den här gruppen är deltidsarbete, snuttarbete, hyrd arbetskraft, nolltimmesavtal och studier. Många arbetar inom kvinnodominerade branscher, också som vårdare. Forskaren vederlägger uppfattningen att de fattiga är oföretagsamma, lata eller okunniga. Tvärtom: de är företagsamma och aktiva och de flesta vill tro på att framtiden har något bättre att erbjuda.

Enligt en undersökning av THL är var tionde barnfamilj i Finland fattig och antalet barn i de här familjerna är redan över 10 000. Närvårdaren Henna-Mari Sundelin vet hur familjerna har det. Hon är själv arbetslös för närvarande, men vill verka för andras väl. Sundelin arbetar som frivillig inom organisationen Hope, som erbjuder hjälp till barnfamiljer. Hon säger att barnfamiljerna uttryckligen är i behov av konkret hjälp på mänsklig nivå. Att ta emot hjälp är fortfarande förknippat med skam och ibland kräver det ansträngningar att ens orka söka hjälp. Läs mera på sidan 42.

I det här numret bjuder vi också på trevliga nyheter inom automatiken. I flera städer har man på ett lyckat sätt tagit i bruk en programrobot som gör doseringen av medicinen Marevan och anvisningarna smidigare än förut. Roboten räknar ut medicinbehovet och bestämmer tidpunkten för följande laboratoriebesök. När vårdpersonalen har kontrollerat resultaten skickar roboten uppgifterna både till mottagarens telefon och till Kanta-arkivet.

En doseringsrobot som används på försök inom hemvården i Harjavalta har visat sig vara ett utmärkt hjälpmedel. Apparaten som talar med en röst som låter som pojkvännen eller som Fröken Automat har ökat känslan av trygghet och gett flera alternativ i det praktiska arbetet. Närvårdaren Tanja Laine säger att apparaten inte ersätter en vårdare utan den avväger klientbesöken så att de bättre tjänar klienternas livssituation och egna önskemål. ■

Privatiseringen av social- och hälsovården ökar explosivt

TEXT SONJA KÄHKÖNEN

De kommunala beslutsfattarna är rädda för att man inte längre kan garantera invånarna närservice när vårdreformen träder i kraft. Det här har lett till att utläggningen av vårdtjänster har ökat våldsamt på olika håll i Finland.

I kommunerna pågår en panikreaktion. Vårdfunktioner överförs i allt snabbare takt till privata serviceproducenter, när man befärar att när servicen med vårdreformen försvinner utom räckhåll för kommuninvånarna. Privatiseringen av tjänsterna upplevde en topp för ett och ett halvt år sedan. Situationen lugnade emellertid ned sig när landets beslutsfattare ingrep.

– När beslutet om vårdreformen uppsköts aktiverades igen utläggningen av vårdfunktioner på olika håll i Finland. Kommunerna ingår långa, upp till tio års kontrakt med företagen i området, berättar förhandlingschefen för SuPers privata sektor Pia Zaerens.

Enligt henne kommer det mycket respons på utläggningen till SuPer av medlemmarna.

– Trots det verkar det som om alla inte är helt på det klara med hur allvarligt det här är.

Utläggning av funktioner och överföring av personal i ett privat företags tjänst innebär i praktiken att den anställdas villkor ändras. Det här påverkar exempelvis arbetstiderna, lönen, semestern och pensionen. Utlägningsbeslut följs ofta åt av samarbetsförhandlingar med snabb tidtabell.

SuPer försöker påverka privatiseringen så att situationen hålls så bra som möjligt för medlemmarna. Målet är att de anställda övergår i privat tjänst som gamla anställda med oförändrade anställningsvillkor.

– Vi har också som mål att förhandla fram ett övergångsavtal där vissa bättre förmåner som de kommunalt anställda har haft garanteras. Dessutom förhandlar vi om nya förtroendemannasystem och arbetarskyddsorganisationer.

Pia Zaerens påminner om att det lönar sig att så fort som möjligt kontakta SuPer om man får minsta nys om att kommunen lägger ut social- och hälso-tjänster. SuPer försöker påverka att inga förhastade beslut fattas om utläggning av tjänsterna.

Zaerens uppmanar de kommunalt anställda och särskilt förtroendemännen att aktivt följa vad som sker i den egna kommunen.

– Det lönar sig inte heller att gå och avtala om någonting med arbetsgivarna innan detaljerna i avtalen har granskats av SuPer. ■

UTKASTET TILL VALFRIHETSLAG KLART

TEXT SONJA KÄHKÖNEN

Det långvariga roendet och hopandet kring valfrihetslagen i samband med vårdreformen avgjordes när lagförslaget offentliggjordes i oktober. SuPers utvecklingsdirektör Jussi Salo befarar att utgifterna på hälso- och sjukvårdssidan växer när lagen träder i kraft och att pengarna inte räcker till för socialvården.

Regeringen fick utkastet till valfrihetslag klart den 18 oktober. Enligt utkastet ska kundens möjlighet att välja sociala tjänster samt hälso- och sjukvårdstjänster breddas stegvis under 2020–2022.

Ifall det nuvarande lagförslaget går igenom kan en invånare registrera sig som kund på en offentlig eller en privat vårdcentral enligt eget val.

Dessutom kan invånaren välja en offentlig, en privat eller tredje sektorns serviceproducent enligt önskemål.

SuPers utvecklingsdirektör Jussi Salo ser flera oklarheter i valfrihetslagen, som man senare kommer att behöva justera.

– Det främsta bekymret inom SuPer är att systemet blir ännu mer splittrat när det är många slags serviceproducenter som i fortsättningen verkar på fältet.

Salo ser också en orsak till oro i att reformen hotar medborgarnas jämlikhet.

– Vi kommer att ha 18 landskap. Vart och ett kommer att i fortsättningen kunna dra sina egna riktlinjer för tjänsterna, exempelvis för vilka tjänster sedlar ska ges och för vilka inte. Det här ställer medborgarna i olikvärdig position.

Enligt Salo ligger det också en fara i att kundsedeln och den personliga budgeten underdimensioneras.

– Då erbjuds finansiering bara för

en del av tjänsterna och kunden måste bekosta de extra tjänster som behövs.

– Om förmögenheten avgör är medborgarna inte i något fall i likvärdig ställning och här råkar man i konflikt med grundlagen.

FINANSIERINGEN BEKYMRRAR

Enligt Salo är det bekymmersamt om vårdcentralerna får finansiering enligt kundunderlaget. Då finns det en risk för att de börjar värva så många kunder som möjligt.

– Och vad händer om de privata vårdcentralerna börjar skriva remisser direkt till den specialiserade sjukvården som verkar på landskapets ansvar? Frestelsen att undervärda är stor, för det lönar sig inte för företagen att undersöka klienterna tillräckligt grundligt. Det blir billigare att skriva en remiss för undersökningar inom den specialiserade sjukvården. Vårdcentralen tjänar desto bättre ju mer den kan puffa kundströmmen vidare.

Salo är rädd för att kostnaderna när det här blir verklighet glider ur händerna omedelbart. Kostnaderna för hälso- och sjukvård stiger till en klart högre nivå.

– Målet för vårdreformen var klara besparingar, så någon förlorar nog i den här ekvationen. Jag tror att förlorarna i det här fallet är tjänsterna in-

om socialvården, bland annat vården av äldre och i synnerhet hemvården.

DET FINNS ÄNNU MYCKET ATT BEARBETA

Om valfrihetslagen går igenom hotar den också den offentliga specialiserade sjukvården, som hittills fungerat bra.

Enligt Jussi Salo uppstår det problem om personalen, bland annat läkarna, söker sig till den privata sektorn. Då tar den privata sektorn nacktag och börjar sälja sina tjänster till den offentliga sektorn för dyra pengar.

Salo påpekar att vi i Finland för närvarande har en i internationell jämförelse mycket välfungerande specialiserad sjukvård.

– Nu tar vi enorma risker och ett hopp ut i det okända.

Utkastet till valfrihetslag gick på remiss i oktober-november och regeringens proposition med förslag till valfrihetslag är avsedd att ges till riksdagen på våren 2018. Salo tror att lagförslaget inte går igenom som sådant och att också genomdrivandet kräver mera tid. Under den kommande remissen ger också SuPer sin egen syn på saken och försöker påverka utvecklingen av lagen.

– Det finns fortfarande en beredskap att ändra lagförslaget ifall det kommer seriösa kommentarer under remissen. Och visst finns det behov av ändringar. ■

SuPer fattade beslut om sina förhandlingsmål

TEXT JUKKA JÄRVELÄ

Styrelsen för Finlands närvårdar- och primörskötarförbund slog i slutet av oktober fast målen för de förestående kollektivavtalsförhandlingarna. Lönehöjningar både inom den offentliga och den privata sektorn samt kompensation för den sänkta semesterpenningen på den offentliga sidan är viktiga förhandlingsmål.

Förhandlingsomgången som förbereder kollektivavtalen har inletts. De första förhandlingsresultaten har väntats för pappers- och teknologiindustrin. De förhandlingar som berör vårdarna har ännu inte börjat.

SuPer förhandlar alltså ännu inte, men i slutet av oktober beslutade förbundets styrelse om superiternas egna förhandlingsmål. Mötets beslut hann inte med i det här numret, men ni kan läsa dem på förbundets webbplats.

Förhandlingarna inom exportbranschen pågår redan. Nollinjen som erbjudits Pappersförbundet har diskuterats i offentligheten. En nolla kommer inte i vilket fall som helst att räcka till för SuPer under den här omgången.

Utöver lönehöjningar och ersättning för den sänkta semesterpenningen blir de viktigaste målen i texten användning av periodarbetsstid inom hemvården på kommunsidan. En förbättring av förtroendemannens ställning, tidsanvändning och rätt att få information tas också upp vid alla förhandlingsbord.

Förhandlingarna färgas dessutom av den ständigt pågående vårdreformen och särskilt av dess tröga framskridande.

NU SKA VI SE

SuPers ordförande Silja Paavola vill inte tala om procenter, men hon är säker på att lönehöjningarna kommer att vara en kärnfråga under den här förhandlingsomgången.

En annan omständighet som Paavola lyfter fram är någon

slags kompensation för nedskärningarna av semesterpenningen inom den offentliga sektorn. Nedskärningarna kan inte återtas, de är i kraft ytterligare två år.

– Det är fråga om köpkraften här. Innan vi sätter oss ned vid förhandlingsbordet ska vi se hur metall och papper avancerar i sina förhandlingar.

Vi går till förhandlingarna med klara uppställningar:

– Snart möts vi öga mot öga och frågar motparten om de menar allvar. Vi frågar också våra medlemmar om de menar allvar. Efter det börjar vi planera vad allt vi kan göra.

– Stora saker får man inte enligt mina erfarenheter väldigt lätt igenom.

KAMPPEREDSKAP

Allting tyder på att vi inte stupar på grund av brist på motivation i de här förhandlingarna. Kampberedskapen finns nog.

– Måttet börjar vara rågat hos arbetstagarna. De har bestraffats ganska ymnigt. Medlemmarna kan inte fortsätta hållas på knä. Nog behöver vi någon slags mobilisering.

– På den offentliga sidan var skärningarna i semesterpenningen ett hårt slag. På den privata sidan är i princip hela lönenivån ett problem: enligt arbetsgivarnas tankevärld kan alla nya arbetstagare där placeras direkt på den lägsta lönenivån, trots

att arbetets kravnivå också där bör bestämma lönens storlek.

Statsminister Juha Sipiläs kommentar om nollhöjningar fäster Paavola ingen vikt vid.

– I det här läget bör var och en inse att politik och arbetsmarknadsparter är en svag kombination. När vi nu inte har det där trepartsbordet lönar det sig inte att ropa utanför.

– Arbetstagar- och arbetsgivarsidorna sköter saken, försäkrar Paavola.

DET KOMMER BUDSKAP

Förbundet nås också av budskap från superiter på den priva-

DET HÄNDER I OKTOBER PÅ FÖRHANDLINGSFÄLTEN

6.10 Skogsindustrin erbjöd löntagarna ett avtal som inte innehöll en enda lönehöjning under de kommande 12 månaderna. Skogsindustrin vägrade alltså förhandla om lönehöjningar. Under pappersförbundets styrelsemöte kastade man därefter fram strejkvapnet.

9.10 FFC:s styrelse ogillade Skogsindustrins agerande under kollektivavtalsförhandlingarna och beslutade att intensifiera samarbetet mellan förbunden och öka informationsutbytet, för att alla ska få kollektivavtal som ökar köpkraften. Dessutom konstaterade FFC:s styrelse att förbunden höjer sin aktionsberedskap.

11.10 Statsminister Juha Sipilä sade i televisionen att han tycker att nollningen i fråga om lönehöjningar är orimlig.

14.10 Juha Sipilä svalde inte den kritik han fått för sitt tal om lönerna. På arbetsgiversidan var man upprörd över Sipiläs konstaterande att nollhöjningarna är orimliga i höstens löneförhandlingar.

17.10 Arbetstagarnas avtalsorganisationer inom kommunbranschen och KT Kommunarbetsgivarna beslutade att ta time-out i skapandet av ett nytt avtals- och förhandlingssystem, vilket landskapsreformen kräver. Man beslutade att återgå till förhandlingsbordet när de nya tjänstekollektivavtalen träder i kraft inom kommunbranschen.

19.10 Kollektivavtalsförhandlingarna mellan Pappersförbundet och Skogsindustrin fortsätter. Pappersförbundet har inte kommenterat förhandlingarnas närmare innehåll eller tidtabeller i offentligheten för medierna när SuPer-tidningen går i tryck.

ta sidan enligt vilka de nu måste få lönehöjningar.

Välståndet i arbetet tas också upp under förhandlingarna. Ergonomin måste fås i skick, arbetsschemana bör planeras så att de främjar den anställdas motivation och krafter.

Förtroendemännens verksamhetsförutsättningar är privatsektorns tredje prioritering i förhandlingarna. Förtroendemännens tillgång till information måste förbättras, frågorna kring tidsanvändningen måste utredas och utbildningsfrågorna fås i skick.

– SuPer har inlett stödverksamhetsutbildningar för medlemmarna. I oktober utbildades de som följer kollektivavtalet för den privata socialservicebranschen (SOSTES) och i november ordnas en två dagar lång utbildning för hälsoservicebranschen, berättar förhandlingschefen för privatsektorn in-

om SuPer Pia Zacerens.

Utbildningarna ordnas av TSN, som är förhandlingsorganisationen på privatsidan för SuPer, Tehy och ERTO. TSN:s styrelse fastslår också förhandlingsmålen utifrån förbundens målförberedelser.

TSN har dragit upp en viktig riktlinje för förhandlingarna.

– De egentliga avtalsförhandlingarna inleds inte inom den privata sektorn förrän centralorganisationsavtalsärendena har gått igenom vid hälsoservicebranschen och socialbranschen förhandlingsbord.

Finlands näringsliv EK sade upp centralorganisationsavtalen på våren. Ärendet har inte behandlats efter det på grund av arbetsgiversidans motvilighet. Enligt TSN finns det emellertid sådant i de uppsagda avtalen som kräver inskrivningar i kollektivavtalen. ■

STTK:s familjeledighetsreform måste beredas omsorgsfullt

STTK anser att det är positivt att arbetet med att förnya familjeledigheten äntligen har kommit i gång. Det är bäst att man inte förhastar sig med slutresultatet. ”Vi behöver en verklig, inte någon kosmetisk reform. Bedömningarna av reformens konsekvenser måste göras ordentligt”, sammanfattar ordföranden Antti Palola. De mål som är viktiga för STTK att främja är jämlikhet i löner och övrigt arbetsliv samt förbättring av kvinnornas ställning på arbetsmarknaden och karriärutveckling. I familjeledighetsreformen måste man utgå från en anpassning mellan arbete och familj, att barnen och familjerna mår bra samt ett system som erbjuder flexibla alternativ. För att papporna i fortsättningen ska kunna hålla mer familjeledigt är det enligt STTK nödvändigt att öka kvoterna bara för pappor.

INGIMAGE

Patientförening grundades för personer i opioidsstitutionsvård

I Tammerfors har en riksomfattande patientorganisation grundats för personer i opioidsstitutionsvård. Föreningens namn blev Okey, opioidkorvaushoidon edistämisyhdistys. Föreningen har som syfte att påverka såväl samhället och substitutionsvården som deras ställning som är i substitutionsvård. Föreningen vill främja människornas kännedom om substitutionsvården och minska stämplingen och fördomarna. Till föreningen Okey kan personer som har godkänts för substitutionsvård, som är i vård eller som har varit i vård ansluta sig.

OMA SUPER SÄKRAR DINA UPPGIFTER OCH FÖRBÄTTRAR MEDLEMSSERVICEN

TEXT HENRIKKA HAKKALA

SuPers nya medlemsservicesystem Oma SuPer tas i bruk inom det här året. Oma SuPer förbättrar datasäkerheten och kan svara på medlemmarnas, den lokala intressebevakningens och förbundets kommande behov också i framtiden.

Förnyandet av medlemsservicesystemet är ett omfattande projekt. Systemet har tiotals gränssnitt till de övriga datasystemen, exempelvis arbetslöshetskassan. Det finns ett klart behov av förnyelse. Det datatekniska stöd som nu används för systemet håller på att avslutas och det kan varken svara på de behov av förändring som kommer från fältet och kansliet eller skapa ny slags service.

– Oma SuPer kommer att vara betydligt lättare och enklare för användarna. Dessutom kommer det att innehålla mer information på samma plats, sammanfattar chefen för medlemsenheten Sari Kainulainen, som leder förnyelseprojektet.

SERVICEN TAS I BRUK STEGVIS

Var och en hittar lätt sina egna personuppgifter i Oma SuPer. Det går smidigare att anmäla sig till utbildningar och evenemang. För dem som vill bli aktiva och dem som redan verkar aktivt finns det massor med nyttig information. Alla brev och e-postmeddelanden från förbundet som gäller medlemskap arkiveras i Oma SuPer.

De nya servicesätten tas i bruk stegvis. I fortsättningen kommer systemet att erbjuda de aktiva många efterlängtna redskap, listningar och rapporter som stöd för den lokala intressebevakningen.

– För fackavdelningarnas ordförande utvecklas exempelvis en möjlighet att rikta informationen till medlemmarna i den egna fackavdelningen och en grupparbetsmiljö där de kan diskutera och dela med sig saker över fackavdelningsgränserna, berättar Sari Kainulainen.

En mängd arbete har

lagts ned på att i det bassystem vi skaffat av serviceleverantören Attido genomföra alla de förändringar som SuPers stadgar, verksamhetssätt och medlemskårens särdrag kräver.

– Moderna datasystem kännetecknas av att de utvecklas ständigt. Oma SuPer ger oss vida möjligheter att skapa nytt. Syftet med allt det här är att göra det lättare för medlemmarna att sköta sina ärenden, understryker Kainulainen.

EFFEKTIVARE DATASÄKERHET

En annan väsentlig nytta med Oma SuPer är en ännu bättre datasäkerhet. EU:s dataskyddsförordning, GDPR, ställer stränga krav på hur personuppgifter som samlats i register ska behandlas och bevaras.

I sitt tekniska utförande är Oma SuPer en så kallad it-helhetsservicelösning. Det här innebär att serviceleverantören ansvarar för underhållet av webbmiljön, apparaturen och programmen i anslutning till systemet. Serviceavtalet mellan SuPer och Attido och de krav som ställts på servicenivån garanterar att det dataskydd och den datasäkerhet som dataskyddsförordningen förutsätter uppfylls.

På grund av datasäkerheten verifierar systemet användarens identitet med hjälp av e-post eller mobil första gången en person loggar in i Oma Super.

Innan Oma SuPer öppnas för användarna skickar SuPer skriftliga anvisningar för inloggning till hela medlemskåren. De skickas i första hand per e-post, och per brev till de medlemmar som fortfarande saknar eller har felaktig e-postadress. Också av den orsaken lönar det sig att snarast kolla på medlemsidorna att e-postadressen och mobilnumret stämmer.

Om du fortfarande inte har en e-postadress är det bäst att du genast skaffar en och lägger den till dina egna medlemsuppgifter innan du börjar använda Oma SuPer. ■

Närvårdarna till både Terhikki och Suosikki

Regeringen föreslår kompletteringar i lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården. En viktig ändring gäller registreringen av närvårdarna som personer med skyddad yrkesbeteckning både i Terhikki och i Suosikki.

SuPer är nöjd med den här kompletteringen. Registrering i vardera registret redan vid examineringen förbättrar såväl närvårdarnas sysselsättningsmöjligheter och rättsskydd som tillsynen över de yrkesutbildade personerna samt klient- och patientsäkerheten.

Valvira strävar efter att före den 1 mars 2016 automatiskt och utan avgift registrera de närvårdare som finns i Terhikki-registret också i Suosikki så snart

som möjligt efter att lagen trätt i kraft. Till de närvårdare som hade dubbelregistrerat sig senast den 1 mars 2016 återbetalar Valvira registreringsavgiften på 40 euro. Valvira tar kontakt med dem separat.

Centralregistren för yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården finns på Valvira webbplats www.valvira.fi.

DET LÖNAR SIG ATT REGISTRERA SIG

Närvårdarna är den enda yrkesgruppen som är yrkesutbildad inom såväl social- som hälso- och sjukvården. Närvårdare som tar sin examen gör bäst i att registrera sig på läroanstalten tillsammans med gruppen både i Terhikki och

i Suosikki. Det är alltid förmånligare att samregistrera sig via läroanstalten.

Yrkesutbildade personer med skyddad yrkesbeteckning är enligt lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården närvårdare, hemvårdare och handikappvårdare.

Uppgifter som hör till yrkesutbildade med skyddad yrkesbeteckning kan emellertid också skötas av en annan person som har tillräcklig utbildning, erfarenhet och yrkeskunskap för uppgifterna. En sådan arbetstagare får ändå inte använda den skyddade yrkesbeteckningen. Hjälpkötare och primärskötare har alltså fortfarande behövrighet att sköta uppgifter som hör till närvårdare med skyddad yrkesbeteckning. ■

Din SuPer-kalender för 2018 finns bifogad i det här numret.

Den behändiga kalendern i fickformat är ekologisk och till 100 procent inhemsk. Kalendern innehåller fortfarande basfakta om ditt förbund, SuPer, i kompakt form. Dessutom finns det plats för egna anteckningar.

I kalenderdelen är viktiga dagar under 2018 utmärkta, såsom den nationella närvårdardagen 27 januari.

Var så god!

SUPERS SVENSKSPRÅKIGA

Studie- dagar

13.–14.2.2018
TAMMERFORS

Kom med på studiedagarna på Tammerforshuset. Där kan du bekanta dig med andra vårdare och skapa nätverk! Temat för studiedagarna är **framtidens vård**.

Tisdag 13.2.2018

- Anmälan och morgonkaffe
- Öppnande av studiedagarna
- La Carita-stiftelsens hederspris
- Gott arbetsliv i framtiden
- Välfärdsteknologi
- Förändringar i tillsynen
- Lunch
- Känslor och språk i klientarbete
- Handledning i läkemedelsbehandling
- Kaffe
- Hälsofrämjande skrattnuskelvård med **Christoffer Strandberg**

Onsdag 12.2.2018

- Förändringar i dataskyddet
- Självbestämmanderätt, integritet och gränser
- Interkulturell vård – utmaningar och möjligheter
- Lunch
- Beröringens betydelse i vården
- Kaffe
- Signmark

STUDIEDAGARNA AVSLUTAS MED: SIGNMARK

Begränsningar blir möjligheter när vi byter infallsvinkel. Signmark föddes ur en oväntad kombination: döva och musik. Marko Vuoriheimo är artist, talare och ambassadör för Finlands World Vision jämställdhetsarbete.

DELTAGARAVGIFTERNA

	Medlemmar	Studerande/ Pensionärer/Arbetslösa	Icke medlemmar
2 dagar	220 €	140€	270 €
1 dag	150 €	100€	200 €

I deltagaravgiften ingår föreläsningarna, material samt lunch och kaffe (moms 0%).

Meddela exakt faktureringsadress i samband med anmälan om arbetsgivaren betalar avgiften. Studerande och arbetslösa måste vara färdiga att visa ett intyg vid anmälan.

Logi ingår ej i deltagaravgiften. Deltagarna bokar och betalar sina hotellrum själva. Bokning kan inte göras via hemsidan. Vi har reserverat hotellrumskvoter enligt informationen på hemsidan <https://www.superliitto.fi/pa-svenska/medlemskap/utbildningar/supers-svenska-studiedagar-1/>. Observera de angivna tiderna för bokning. Ange reservationskoden SuPer i samband med bokningen.

ANMÄLNING

Anmälningsblanketten finns på SuPers svenska hemsida www.superliitto.fi/pa-svenska

Du kann fylla i och skicka blanketten via nätet **my.surveypal.com/svdagar18**

Den sista anmälningsdagen är 14 januari 2018.

Anmälan är bindande. En skild bekräftelse på anmälan skickas ej. Fakturan skickas till den faktureringsadress som angetts.

Tilläggsuppgifter: sara.simberg@superliitto.fi